



ARGIA

egin



Aznar y el PNV
seguirán juntos
toda la legislatura



ITXIERAREN ZAIN Noiz arte horrela?



Joxe Belmonte

"Hamar urte barru" nobelaz:

«Omenalditxo bat
egin nahi izan diet
Bakearen Aldeko
Koordinakundekoei»



uztaileko **Larrun** 67 MAHAI-INGURUA

KIROLA ETA OSASUNA

Gure egunerokotasunean gero eta ohikoagoa ari da bihurtzen kirola edo ariketa fisikoa egitea. Sedentarismoak jotako gizarte honetan, kirola egitea osasuntsua dela esaten digute behin eta berriz, baina...

- **Kirola** egitea osasungarri baino arriskutsu bihur al daiteke?
- **Osasunagatik** ala lehiagatik egiten dugu kirola?
- **Medikuntza** sarea prestatuta al dago kirolaria zaintzeko, aholkatzeko?
- **Azpiegitura** nahikoa al daukagu kirola praktikatzeko?
- **Haur** eta gazteen kirol heziketa esku onetan al dago?

mahai ingurua

- ❖ Iñaki Arratibel
- ❖ Kepa Garcia
- ❖ Santi Idigoras
- ❖ Luis Mari Zulaika



asteko gaia

- “Gara”: Izan ala ez izan. **4**
XABIER LETONA / MIKEL ASURMENDI

pertsoneia

- Almudena Cacho: “Jendeari entzun nahi ez duena ere esaten dion programa da ona”. **10**
ESTITXU EIZAGIRRE / IXIAR EIZAGIRRE

iritziaren leihoa

- Gora Pro Nobis: ASISKO URMENTA **16**
- Gizarte mugimenduen bilgunea. JOXE IRIARTE “BIKILA” **18**
- Kolaboratzaile birtuala. ISMAEL MANTEROLA **19**
- Luparekin: Izatezko bikoteen legearen argi-itzalak. IÑAKI MARTINEZ DE LUNA **20**
- Txandan: EGara? JEXUX MARI IRAZU **20**
- Hiruko txikian: Korea. JOXE MARI OSTOLAZA **21**
- Oihartzunak **22**

erdiko kaiera

- Elkarriketa: Joxe Belmonte. PILAR IPARRAGIRRE **23**
- Teknologia arte bihurtzen denean. AURIA ETXEANDIA **26**
- Ritos: Errituaren ordua San Frantzisko auzoan. AINARA GURRUTXAGA **28**
- Ezpalak: ELISABETH POMBO **30**
- Argitalpenak: Ignazio Aiestarani galdezka. PILAR IPARRAGIRRE **32**
- Gartxot **34**
- Denbora-pasak **36**
- Ihesi: Baso ederrak aztarna historikoen gordeleku ASIER AGIRRESAROBÉ / MUSKILDA TELLABIDE **38**
- Nagoen lekutik: Zer garen, zer garela uste dugun eta zer izan nahiko genukeen. JOSU IZTUETA **42**
- Makina bat kontu **44**
- Ikuskizunen agenda. MAYI TOLOSA **46**

gaiak

- Egonaldiak familia euskaldunetan: Gasteiztar bat lbargandan. NAGORE IRAZUSTABARRENA **47**

termometroa

- Jon Mancisor: “BBK Solidarioa esklusio sozialaren aurkako iniziatiba bat da”. DANIEL UDALAITZ **50**
- Bero-beroan **54**
- Net hurbil: Salomon Uharteetan su hartu du paradisuak. PELLO ZUBIRIA **56**

azkena

- Infernuak. JON ALONSO **58**

Bizkarreratu nahi zaien “Egin”en zorra ez dagokiela erabaki dute “Gara”ko arduradunek eta uztailaren 5etik aurrera egunkaria ondasunen bahitura eta, beraz, itxieraren arriskupean dago. Duela bost urte itxi zuten “Egin” eta harrezkero auzi korapilotsua garatu da gaur arte. Auziaren gako nagusiak eskaintzen dira errepor-taje honetan. **4**



GARA, itxiera arriskupean

Joxe
Belmonte

«Hiri
literatura
egin nahi
izan dut»

Literatura gehiena herrian edo alegiazko herrialdeetan kokatzen zela ikusita, Bilbo kokaleku duen “Hamar urte barru” eleberria idazten hasi zen Belmonte bilbotarra 1991n. **23**



Luparekin

Iñaki Martinez
de Luna
20

BBK SOLIDARIOA

Esklusio sozialaren kontra

Munduko hainbat lekutan abiatutako proiektua dugu banku solidarioa. Etorkinak, luzaroko langabetuak, bazterketa egoeran dauden emakumeak... laguntzea du xede. BBK-k halako proiektua abiatu du eta sail horretako arduradun Jon Mancisorrekin bildu gara ekimen honen gainean hitz egiteko. **50**

Jabetza: Komunikazio Biziagoa, S.A.L. Lehendakaria: Joxe Mari Irazusta. Zuzendaria: Xabier Letona. Zuzendaritzaren albokoa: Pello Zubiria. Idazkaritza Teknikoa: Ixabel Bereziartua. Produzioa: Berdaitz Goia. Erredakzioa: Mikel Asurmendi, Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi. Sustapena: Kike Amonariz. Argitalpenak: Bego Zuza. Harpidetzak: Xabier Pagola. Bezeroen harrera: Olatz Kortá. Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Añña Soraluze. Administrazioa: Marijo Aiertza, Mari Karmen Loiarde. HELBIDEAK: Gipuzkoa: Industrialdea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel: 943.371545. Faxak: 943.373403 (erredakzioa), 943.361048 (komertziala). Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoa: Xalbardin baita. 64122 Urruña. Tel: 559476000. Faxa: 559476001. Nafarroa: Gazteluko Plaza 44, 3 eskuina. 31001 Iruñea. Tel: 948.222285. POSTA ELEKTRONIKOA. Erredakzioa: kazeta@argia.com. Komertziala: komertzial@argia.com. Interneten: www.argia.com. Lege gordailua: NA 80-1963. ISSN: 0213-909X. Batzorde parekidea: 72562 E. Inprimategia: Antza S.A.L. Informatika: Adur Software Productions. S.Koop. Elk. Urtebeteko harpidetza. Hego Euskal Herria: 110 euro. Ipar Euskal Herria: 133 euro. Espainia: 110 euro. Beste atzerriak: 140 euro. Alrez: 219 euro. Komunikazio Biziagoa S.A.L. Ametzagaña Taldeko partaidea da.

Gara izan ala ez izan

1998ko uztailaren 15ean Baltasar Garzonek "Egin" eta Egin Irratia itxi zituen behin-behinekoz. Bost urte iragan dira eta itxitako komunikabideak argitaratzen zituen enpresak, Orain SAK, Garzonek kudeaketapean jarraitzen du. Espainiako Gizarte Segurantzak 5,1 milioi euroko zorra duela dio eta zor hori "Gara" kudeatzen duten enpresei bizkarreratu die, hauek Orain SAREN enpresa jarraipena direla argudiatuta. "Gara"ren arduradunek zorra ez dagokiela eta ez dutela ordainduko jakinarazi dute. Uztailaren 5ean bukatu zen ordainketa egiteko epea eta harrezkero ondasunen bahitura aukera, beraz itxiera, zabalik dago. Bide juridiko korapilatsua da auzi honek bost urtetan egin duena eta, gainera, agerikoa da gako nagusia ez dela juridikoa, politikoa baizik.

XABIER LETONA

ERREDAKZIOAN erreportaje honetarako argazkiak begiratzen ari nintzela, lankide bat hurbildu eta "Egin" itxi zutenetako bat hartu zuen, argazkiaren deskribapenean urtea ere ageri zen, 1998: "Bost urte bakarrik pasatu dira? Badirudi askoz gehiago pasatu dela, lekutan da 'Egin'en garaia". "Egin" itxi baino urtebete lehenago espetxeratu zuten HBko Mahai Nazionala, ezker abertzalearekin lotutako beste enpresa batzuk itxi zituzten, gero Lizarra-Garaziko Akordioa eta su-etena, honen haustura, 18/98 makroauzia eta honek bere baitan duen atxiloketa eta auzipertuen zerrendatzarra, Batasunaren ilegalizazioa... Aurtengo otsailaren 20an "Egunkaria" itxi eta maiatzeko hauteskundeetan ezker abertzaleen plataformen debekua gauzatu arte makinatxo bat gertaera izan da. 98ko ekaina urruti geratu da. Orain, dena den, denborak atzera egiten duela

dirudi eta "Gara"ren egoera larria azaleratu da Espainiako Gizarte Segurantzak "Egin" kudeatzen zuen Orain SARI 5,1 milioi euroko zorra bizkarreratu ondoren. Euskal gizartearen zati handienak berriz antzematen du auzi honetan gako ekonomiko, administratibo edo juridikoak hutsalak direla, eta benetan "Gara" ixteko Espainiako Gobernuak duen nahi politikoa dagoela guztia- ren atzean. Publikoki esan hala ez, hori da gizartearen zatirik handienak sumatzen duena, oso pentsamolde desberdinetako jendearekin hitz egindakotik ondoriozta daitekeen moduan. Auziaren mamiari jarraituz gero ikuspegi teknikoago batetik, ondorio hori oso agerikoa da.



“Egin” itxi zenean “Euskadi Informacion”ek bete zuen behin-behineko eta ahal zen bezala hark utzitako zuloa. 1999ko urtarrilaren 30ean merkaturatu zen ‘Gara’, Euskal Kultur Hedapenerako Elkartek (EKHE) bultzatuta. “Egin” izan zen ezker abertzalearen ahots mediatiko garrantzitsuen berau itxi zuten arte eta ‘Gara’ haren lekua betetzera zetorren, hori bai beste enpresa egitura batez hornituta eta bereziki zainduz enpresa jarraipena leporatzeko moduko osagai ahalik eta gehienak. “Gara” kioskoetara iritsi zen lehen egunetik, bere arduradunek argi izan dute enpresa jarraipenaren akusazioa Damoklesen ezpataren gisa izango zutela buru gainean. Laster etorri zen lehen abisua: 2000. urteko uztailaren 20an, Baltasar Garzon Espainiako Auzitegi Nazionalako epaileak, Orain-“Egin” eta EKHE-“Gara”ren artean enpresa jarraipena zegoela zioen auto bat kaleratu zuen. Autoaren edukiarekin, Espainiako Fogasa erankundetik “Egin”eko langileek jaso beharreko kalteordaina ukatu zen eta honek epai eta helegite garai bat ekarri zuen, lehenbizi jus-

“Gara” itxiera mehatxupean

tizia administrazioaren sozial arloan eta geroago Nafarroa eta EAEko auzitegi gorenetan. Funtsean, lan arazoez diharduten epaitegiek eta bi gorenak zera argudiatzen dute euren epaietan: 2000. urtean esan zuten Fogasa behartua zegoela “Gara”n zerbitzu lanetan ari ziren langileen kalteordainak ordaintzera, prozedura guztian zehar lan arloko inongo epaitegik ez zuelako enpresa jarraipenik adierazi eta, gainera, Fogasa berak ere prozeduran zehar ez zuela halakorik jakinarazi, bukaeran kalteordainen ukatzea eskatzeko baizik.

Ikuspegi juridikotik aztertuta, auzi honetan dagoen ardatza enpresa



Harrapariak



JUAN CARLOS RUIZ

Martin Partarrieu artista hazpandarrak eginiko margoari begira nagoelarik ekin diot idazteari. Irudian, hegazti harrapariak, guztiz suntsiturik dagoen etxe batean, hustu duen ikurrina atzaparren artean gordetzen du. Hiru elementu soilik aukeratu, neronek hamaika hitz

erabiliz baino askoz hobeto islatzen du margolariak gure herriaren setio-egoera.

Harrapariak "Egin" eta Egin Irratiko egoitzetan sartu zirenetik bost urte igaro dira.

Bi hamarkadetan kazetarien harrobi handi bilakatu zen egunkaria itxi zutenean, kale gorrian utzi zituzten ehunka lankide eta kolaboratzaileen izenean bi mezu zabaldu genituen "Egin"eko langile batzordeko kideok lau haizetara.

Batetik, "Egin"en aurkako jazarpena ez zela segur aski bakarra izango ohartarazi genuen; eta bigarrenik, adierazpen askatasuna defendatzeko modurik eragingarriena Euskal Herriari dagokion esparru komunikatiboa eraikitzea zela nabarmendu genuen.

Tamalez, lehenengo mezua sobera egiaztatu da: hasieran, "Egin" egunkaria eta Egin irratia; ondoren, "Ardi Beltza"aldizkaria; eta azkenaldian, "Euskaldunon Egunkaria" isilarazi dituzte.

Adierazpen askatasunaren aurkako tainako jazarpen horiekin batera, "intentsitate urriko" beste eraso ugari izan dira.

Batzuk soilik aipatzearren: Ttipi-Ttapa telebistako kolaboratzaile den Jon Abril kazetariaren aurka zabalduko prozedura, Euskal Herria Irratia eta, oro har, euskaraz egindako hainbat komunikabidek erakunde aldetik pairatzen duten bereizkeria, EitBren aurkako Madrilgo lapikoan egositako ikamika ugari, etab.

Nabaria da harraparien erasoei aurre egiteaz gain, bost urte hauetan euskal esparru komunikatiboa sendotzeko egitasmo interesgarriak ere gauzatu direla.

Hala nola, eskualde zein herri mailan bultzaturiko komunikabide berriak, eta, bereziki, Ipar Euskal Herriko irratiek eginiko lan aitzindaria aintzat hartu gabe nekez gauzatu zitekeen Arrosa ekoizpen zentroaren esperientzia.

Izan ere, eraso berria gertu dugula ikusirik -orain "Gara" egunkaria harrapakin gisa hartu nahi du itzal handiko arranoak-, ahalegin berezia egin behar dugu.

Euskal nortasunaren errespetuan oinarritutako sare komunikatibo askotarikoa bezain aberatsa eraikitzen jarraitu ahal izateko konpromiso anitza eta sakona abian jartzea posible da.

Askatasuna irentsi nahi duenaren atzaparretan ikurrina eror ez dadin aritzeko prest dagoen euskal hiritar orori hitza hartzeko aukera emanez, ekin diezaiozun elkarlanari!

Maite Ubiria

"Gara"ko kazetaria



ALBERTO ELLOSCEI

"Gara"ren itxierak ezusteko handia ekarri zuen euskal gizartera, Espainiako "demokrazia gazteak" ixten zuen lehenengo egunkaria zen. Gaur egun, oraingoz behintzat, gizarte eta arduradun instituzional eta politikoen mailako hostasuna da nagusi. Goiko argazkian Polizia Nazionala "Egin" itxera joan zen uneetako bat ikus dezakegu. Argazkitxian "Egin"eko azken zenbakia ageri da; titulu nagusia bera ere oso modu bitxian ikusten da bost urte geroago.

jarraipenean datza, badagoen hala ez alegia. Enpresa munduan ematen diren enpresa jarraipenak zehazteko baldintza batzuk izan ohi dira eta auzi luze honetan izandako epai desberdinek enpresa jarraipenik ez dagoela esan dutenean honako argudioetan oinarritu dira. Bat, enpresa jarraipena emateko produkzio ondasunen erabilera eman behar da eta kasu honetan ez dago halakorik, Orain SAren ondasunak bere egoitza zaharrean daudelako eta hauek Garzonen aginduz itxita direlako. Bi, egoitza: bistan da, itxita dago eta ezin da lan talde osoa "Gara"ra pasatzen dena, gutxi gorabehera honen erdia baizik, eta gainera hauek guztiak denboraldi batez langabezian izan dira; langile hauen kontratuak, halaber, dagokion agintaritzak onartutako enplegu erregulazioz egin dira.

Talde ideologiko bera.

Ekainaren erdialdera "Gara"ko arduradunei egindako jakinarazpenean, Espainiako Gizarte Segurantzak Orain SAren 5,1 milioiko zorra egotzi zien Baigorri Argitaletxe SA eta KIE SAri (hurrenez hurren, "Gara" argitaratzen eta inprimatzen duten enpresak). Zor eskaeraren oinarrian honako argudioa da, "Egin" egiten zuen talde ideologiko berak jarri dituela "Gara" egiteko baliabideak. Puntu honetara iritsita, "Egin" behin-behineko izteko Garzonek erabili zuen argudio nagusira itzuli behar da, "Egin" ETAren tresna zen. Estatuak orain arte erabilitako bidea administratiboa izan da, Gizarte Segurantzarena, baina bistan da argudio horretatik atera daitekeen ondorio juridikoa zein den: "Egin" ETAren tresna bazen eta "Gara" "Egin"en enpresa jarraipena bada, "Gara" ETAren tresna da. Lotura hori ez du oraindik zuzenean azaleratu nahi izan Estatuak, baina zeharka aipatua dago jada, horrek izan ditzakeen ondorio guztiek.

Jabier Salutregi, "Egin"eko zuzendaria

«Esparru komunikatiboari harresi sendo bat sortu behar diogu»

Salutregi 1979tik ari zen lanean "Egin"en eta 92tik 98ra zuzendari gisa gainera. 52 urte ditu. "Egin" duela bost urteko ekainaren 15etik aurrera itxita dago, behin betiko denen ustez, Espainiako Justiziaren arabera, behin-behinekoz.

Bost urte pasatu dira "Egin" itxi zutenetik. Zer dakarkizu burura urte garratz honek?

Ikuspegi pertsonaletik min handia ematen dit, pena, oroitzen asko. Baina era orokorragoan aztertuta, hura PPK ondo aurreikusita zuen ildo baten hasiera besterik ez zen izan. Argi zuten herri honek dituen erreferentziak apurtu behar zituztela eta horri ekin zioten, erreferentzia politikoak, kultur mailakoak, hezkuntza mundukoak... eta bereziki ezker abertzaleak bultzatu dituen erreferentzien aurka jo dute. Gure aurka jo aurretik, ezker abertzaleko beste enpresa batzuen aurka ere jo zuten. "Zer uste zuten, ez gine-la ausartuko?", esan zuen Aznarrek eta, bistan da, zorrotz ausartu dira. Ikusi zuten egunkari bat itxi eta ez zela ezer gertatu; beraz, gero etorri den guztia etorri da. "Egin" en aurkako eraso asko izan dira bere sorreratik, UCDk bere saioa egin zuen, PSOEek ere bai, EAJk ere kriminalizatu gintuen Atutxa eta Ardanzen ahotik, eta azkenean PPK borobildu zuen jokaldia. "Indarra da zuzenbidea" zioen Canovas del Castillok, eta hori da egiten ari direna.

Eta orain "Gara" hari mehetik zintzilik dago. Nola ikusten duzu bere egoera?

Ikaragarria da "Gara"ri "Egin"en zorrak bizkarreratu nahi izatea,



Salutregi "Egin"eko egoitzaren aurrean, Hernanin, itxi zuten egunean.

lehenak bigarrenaren idazluma bakarra ere ez duenean. Estrategiaz aldatu behar dugu, jadanik ezin da itxiera bakoitzaren aurrean egunkari berri batekin erantzun. Herri mailako erantzuna izan behar du, bestela jango gaituzte. Euskal esparru komunikatiboari harresi sendo bat sortu behar diogu.

Eta nola egiten da hori?

Ez dakit nola egin litekeen hori, baina unibertsitateko jendearen hausnarketarekin, komunikabide desberdinetako jendea bilduz, eragile politiko eta sozialak... guztion artean

guneren bat sortu eta hasi hori egituratzen. Ni prest nengoke halako gune batera joateko.

Zer iruditzen zaizu "Gara"k bizi duen egoeraren aurrean izaten ari den erantzuna?

Hoztasun handia dago. Sisifok harria mendi totorrera igotzea lortzen zuenean, harria erortzen zitzaion berriz, eta behin eta berriz saiatzzen zen. Jendea Sisiforenaren beldur da. Euskal nazio erakuntzaren suntsipena geldiarazteko harresia eraiki behar dugu, hori da egurtu gaitzaten saihesteko modu bakarra.

Fiskalak 18/98 auzi ospetsu eta jendetsuaren ahozko fasea irekitzea eskatu du. Zu ere hor zaude.

Batetik, ordua zen. Hilero guardia epaitegian sinatu behar izatea zamatsua bihurtzen da azkenean. Bestetik, beldurra ere sentitzen duzu, guztiok bezala pentsatzen dut.

"Gara"ko abokatuek jadanik esan dute Espainiako Kode Penalean ez dela talde ideologikoaren salaketa egiteko tokirik eta gizarte mailan oraindik ez da beste juristen iritzirik nabarmendu. Unibertso zulo beltza modukoa da jarraipen ideologikoarena, dena irents dezake. Azkenean, hari horretatik tiraka, esan liteke talde ideologiko horrek ezingo lukeela legezko ezer eraiki. Ikuspegi juridiko eta penaletik talde ideologiko bat zer den, nortzuk osatzen duten eta abarrekoen gainean doktore tesi bat idatz liteke, baina ez

dirudi bide juridikotik arazo horrek erantzunik duenik.

5,1 milioi euroko zorrari dagokionez, "Gara"k dio ezin dela Garzonen kudeaketapean oraindik bizirik dagoen Orain SAre jarraipenik egon, eta honek zorrak baditu Orain SAre ondasunetatik has daitekeela zorra kitatzeari. Helegiteak bidean dira eta auzitegiek erabaki beharko dute, baina hauek ez dute bahituraren bidea eteten eta, beraz, "Gara"ren ondasun bahitura eta itxiera edozein egunetako edozein ordutan hel daiteke. ■



K A L I T A T E A

Produkturik
onenak,
MultiOpticasen

Aukerarik
zabalena
betaurreko graduatu,
ukipen-lente,
audiofono eta
eguzkitako
betaurrekoetan.

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 - DONOSTIA



San Fermin egunaren biharamunean hartu gintuen "Gara"ko Mertxe Aizpurua zuzendariak. Oporretan izan behar luke. Egunkariaren kontuak blokeatzeko arriskuak eta mehatxuak lantokitik hurbil izatera behartu dute, ordea. Lanetik erraz deskonektatzen duen pertsona dela esan digu.

Horregatik, urtero ohi legez, San Fermin egunean Iruñean egon zen bere semearekin. Egoera kezkagarria izan arren, "Gara"ko langileek jasotako atxikimenduei esker aurrera egiteko moduan daudela adierazi digu.

"Operazio honen funtsa politikoa da"

"Gara"ren ondasunen bahitura ekar dezakeen Gizarte Segurantzaren agindua indarrean dago honezkero. Zein da egunkariaren egoera, zertan dago afera?

Babesik gabeko egoera batean gaude. Gurea ez den zorra leporatu zaigu eta horri aurre egiteko bitarteko gutxi daukagu. Agindua helarazi zitzaigunetik Gizarte Segurantzarekin hitz egiten saiatu gara. Izan ere, edozein enpresari horrelako zorra leporatzen zaionean, guri esan digutena baino zerbait gehiago esan behar zaiolakoan gaude. Hitzordu bat adosteko ahaleginak egin ditugu baina ez dugu gauzatzerik izan. Are gehiago, solaskiderik ez dugu aurkitu ere. Alegia, Gizarte Segurantzara deitu dugu baina ez dago aferaren jabe egiten den inor, inork ez du bere burua identifikatu nahi izan. Telefonoa hartzen duenari norekin ari garen galdetzen diogu nean, "hurrengoan hitz egiten dugunean esango dizuegu" erantzuten digu.

Zer iradokitzen dizu egoerak?

Bada, ez dakitela zer egin edo -are okerrago oraindik- ez dutela inolako negoziaketa gauza-

MIKEL
ASURMENDI

tzeko asmorik. Guk Gizarte Segurantzari planteatu bat egiteko asmoa dugu. Erabakiari aurkeztu izan dizkiogun helegiteak ebazten diren bitartean ez dezatela inolako neurririk hartu planteatu nahi diegu. Guk gurea egin dezakegu, baina besterik ez.

Artean, "GARA Espainiar Estatuaren jomugan" txostena osatu eta gizarte eragile, alderdi eta sindikatuak aurkeztu diezue. Zer harrera izan du txostenak?

Ona. Gizarte eragileekin izan genuen bilera oso baikorra izan zen. Afera nahiko konplikatu da berez. Arazoaren gakoa zein den agertu nahi izan dugu hasiera beretik. Informazioa eskaini beharra ikusi dugu, aferaz informatzeko beharra dago. Prozedura bat dago indarrean eta horren gaineko segimendua eta informazioa zabaldu dugu hartara. Alderdi, sindikatu eta erakundeek arrazoia eman digute. Beren ustez ere, Gizarte Segurantzak hartu nahi duen neurriak ez du ez hankarik ez bururik. Operazioaren funtsa eta espiritua politikoa da, baina ez dute horrela azaldu nahi.

Prentsa Askatasunerako Ekimenak ekitaldi bat iragarri du uztailaren 19rako. Gizartearen babesa jasoko lukeen manifestazio baten beharra ikusten ote duzu?

"Gara"ren inguruan ari diren kolaboratzaileek sustatua da ekimen hori. Printzipioz ez da mobilizazio erraldoi bat bezala iragarria. Guk gainera ez dugu kanpaina luze bat egiteko asmorik. Guk ezin ditugu egunero gure indarrak xahutu mobilizazio kanpainenetan. Gure kontuen bahitzeko erabakia datorren hilabetearen edo hemendik bestera gauza daiteke, bien bitartean lanean jarraitu beharra daukagu.

Ekimena zertan datzan aurreratzen ahal diguzu?

Antolatzaileek giza kate bat osatu nahi dute. Katearen mutur bat Txillidaren Haizearen Orrazitik aterako da eta bestea Paseo Berriko Oteizaren monumentutik. Bi kateek bat egingo dute Kontxako pasealekuaren erdialdean. Tarteke gune ezberdinak izango dira aldi berean: kaian, Antigua auzoan, Alderdi Eder parkean. Hauetan, lan, gizarte eta kulturaren munduko hainbat pertsonak beren kezkak eta nahiak erakutsiko dituzte, arloz arloko errebindikazioak adierazteko modu bat izango da. Esaterako, lagun hauek "Gara"-n islatu dituzten nahiak, gizartearen gauzatuak ikusi nahiko lituzketenak, herritarren aurrean ezagutaraziko dituzte.

Bestalde, afera zabaldutik zenetik politikarien eta boterearen direnen erantzukizuna baloratzean, zure adierazpenetan etsipen puntu bat antzeman zaizu.

Egia da, bai. Honelako egoeratan herriarengana jotzeko ohitura izaten dugu. "Egin" itxi zuten -Egin Irratia barne- eta "Gara" sortu zen. "Ardi Beltza" itxi zuten eta "Kalegorria" sortu ere. "Egunkaria" itxi zuten eta "Berria" sortu da. Gero eta eraso bortitzagoak eta azkarragoak ematen ari dira. Gertakari hauek euskal esparru komunikatiboan ari garen komunikabideen ahuldadea agertu dute. Ahulak gara, defentsa gutxi daukagu, eta nahiz eta euskal instituzioek arrazoia ematen diguten -arrazoia

«Euskarazko komunikabideak egoera birtual batean ari dira»

Euskal Komunikabideen esparrua ahula dela ikusita, euren esparrua indartzeko beharra adierazi duzu. Esparrua indartzeko modurik ikusten al duzu?

Honezkero badago bide eta lan komun bat egina. Ez da erraza bidea egitea, noski. Baina dagoen bideari jarraitu, beratu garatu eta indartzeko modu bat ikusten dut. Argazki Press agentziaren adibidea hor dugu, nazio ikuspegi batetik ari da -lan ikuspegi batetik esan nahi dut, ez ikuspegi politiko edo ideologiko batetik ari dela-. Agentzia honek lan egiteko era berri bat antolatu du, Euskal Herria bere osotasunean hartzen duen agentzia bat da, beharrezkoa zen eta gauzatu da. Adibide esanguratsu bat da.

Bestalde, gaur egun euskal komunikabide ugari dago, lanean ondo ari direnak, baina oso hedabide gutxi gara erakundearen laguntzarik gabe bizi gaitzkeenak. Nire irudipenez, euskal esparru komunikatiboan dena bermatua balego bezala bizi gara. Euskal komunikabide asko dago, herri handi samar gehienetan herri prentsa eta herri telebistak daude, baina ahulak dira. Egunen batean, dirulaguntza politika kentzen bazaie, hainbat eta hainbat proiektu bertan behera gelditu litezke, eta hori ez da osasungarria. Euskarazko esparruan eta munduan ari diren komunikabideak egoera birtual batean bizi dira.

Aurpegi biko gizona

"Garzon epailearen joera bitxia da. Euskal Herrian izan diren prozeduren eragile nagusietako bat da. Nazioarte mailan ordea, epaile aurrerakoi gisa agertzen da. Bi aurpegiko gizona ote?", dio Aizpuruak.

ematearekin konformatzen gara, nolabait-, herri honetan ez daukagu eraso etengabe hauei aurre egiteko mekanismorik. Herri honek bere hedabide propioak sortu eta mantentzeko eskubidea dauka, bere hedabideak bermatzeko modua sendotu behar du. Euskal komunikabideak sortzeko kementa eta trebezia dugula erakutsi dugu, herri hau birsortzeko sostengua emateko prest dago behin eta berriro, baina sortutakoa defendatu eta babesteko modurik ez dugu ordea. Arazoa hausnartzeko arrazoiak badira honezkero.

Eusko Jaurlaritzako Miren Azkarate Kultura sailburuak afera "inplikaturata dauden bi aldeetako kontua dela" esan du. Zer deritzozu?

Bere adierazpenek harritu ninduten. Ez dakit zein testuinguruan egindako galdera motari erantzungo zion. Dena dela, gertatutakoa gutxi axola zaiola ematen du. Ez dut uste Miren Azkarate horrelakoa denik, baina ez dut ulertzen zergatik egin dituen adierazpen horiek, ez dira pozgarriak. ■



**Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria**



Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua



kutxa

gizarte ekintza

«Jendeari esate

Alferrik ekarri duela aitortu badigu ere, karpeta batekin etorri da Almudena elkarriketara. "Mania bat", barre egiten du bere buruaz. Irratiari eskaintzen omen dio bizitzaren erdia. Kotxean doala ere, ahoskatzeak ariketak egiten joaten da lanera, haizeari hizketan eta keinu arraroak eginez. Eta denbora librean isilik egoten ahalegintzen da. Benetako esfortzua eskatzen omen dio horrek, egutero hiru orduz etengabe hitz egin ondoren, zaila baita ahoaren erreflexu automatiko bihurtu denari uko egitea. Irratiak eman dizkio bere bizitzako unerik politenak, eta entzuleen arrosak eta pastelak. Baita gibleko

ultzera sortu ere.

"Politikaz ahaztu gabe, gizarte gaiez arduratzen gara gehiago. Euskal Herrian amasa da gizarteari buruzko programa bat egitea. Bai egiten duenarentzat, baita entzulearentzat ere. Politika gogor eta gordina bizi dugu egunero, eta bizitzaren zentzu zabalago bat hartzea, haize freskoa bezalakoa da".



ntzun nahi ez duena ere dion programa da ona»

Irrati esatari zara txikitatik?

Beti gustatu izan zait, hitzez adierazteko erraztasuna dudalako. Irakurtzea, idaztea eta entzutea asko gustatu zait txikitatik. Hasieran mediku izan nahi nuen, psikiatra batez ere. Baina odola gorriegia da, nire gusturako.

Umetako eskolari eskertzen diot jendaurrean asko irakurri izana. Egunero irakurtzen genuen ozen, ahoskatzen saiatzen ginen, idatzi ere egiten genuen... Oso interesgarria da eskolan hori lantzea, horrelako heziketa batekin hobe ulertuko baikenuke elkar.

Zer behar du esatari on batek?

Lana lortzeko zortea. Erotuta ibiltzen gara lan bila. Kazetaritzan zer bide aukeratu erabakitzerakoan, "edozer gauza, dagoena" esaten genuen ikasten ari ginela. Hemen, Radio Euskadin, praktikak egindako jende asko gasolindegietan ari da lanean, edo tabernetan. Eta gaitzerdi, lana dutenean. Nahi duzun horretan lan egitea luxu handi bat da. Nik zorte hori izan dut.

Unibertsitatetik gero eta belaunaldi gehiago pasatzen denez, urteak pasatu ahala, egoerak txarrera egin du, gainera. Norberaren gaitasunek punturen bat ematen dute, baina horrekin bakarrik ez da azterketa gaingitzen. Zortea behar da, behar den unean behar den lekuan egotea. Kasualitate kontua da sarri.

Emakumeentzat egiten omen da irratia, baina emakumeek egiten al dute?

19 urterekin hasi nintzen. Garai hartan emakumeak ziren hartzaile nagusiak, eta orain espektroa zabalagoa da, emakumeak lan merkatuan sartu direlako. Lehen gizonezkoak bakarrik jarri ohi ziren esatari, bazirudien emakumeengana zuzentzea gizonezkoen gauza zela, edo emakumei gizonezkoen ahotsa erakargarriago zaiela. Baina ez nago batere ados horrekin. Nik ez dut gizonekiko ezberdintasunik nabaritu programak zuzentzerakoan.

Nola sumatzen duzue zein eduki diren gizartearen interesekoak?

Gaurkotasunak markatzen digu bidea. Osasunaren gaia oso garrantzitsua iruditzen zait, gure entzuleei gero eta gehiago interesatzen baitzaie. Eta informazio praktikoa da interesatzen dena:

Almudena Cacho

errepidearen egoera, herriko albisteak...

Interes partikular eta orokorreko gaiekin jokatu behar izaten dugu. Badakit denei ez zaie la sukaldaritza interesatuko, baina entzuleen zati handi bati bai, edo berdin etxeko abereen gaierekin. Oreka bilatu behar da albiste denekin.

Politikaz ahaztu gabe, gizarte gaiez ardurtzen gara gehiago. Euskal Herrian arnasa da gizarteari buruzko programa bat egitea. Bai egiten duenarentzat, bat entzulearentzat ere. Politika gogor eta gordina bizi dugu egunero, eta ordu zehatz batzuetan, irratia programa denetan politikaz besterik ez da hitz egiten.

Bada jende bat politikarekin gustura, bizitzeko besterik behar ez duena. Baina nik behar ditut beste gauza batzuk ere, eta gure programa entzuten dutenek ere bai.

Bizitzaren zentzu zabalago bat hartu, eta beste erreferentzia batzuk, eta umorea, eta gizarte gaiak lantzea haize freskoa bezalakoa da.

Irrati kate bat aukeratzekoan zer neurritan eragiten du ideologiak?

Kidetasun sentimenduak eragiten du diala aukeratzekoan. Identifikatzeko fenomeno hori ez zait niri gustatzen. Identifikazio horrek gustuko duzuna bakarrik ematen baitzitu, gozozaleari pastelak eman eta berdurak ezkutatzea bezalakoa da. Baina nire helburua da jende dena ordezkaturik sentitzea, ez dadila mindu gauza batzuek entzunda, edo mindu dadila baina aldi berean gozatua hartu dezala beste zerbaitekin. Hori da kritikoki irratia bati eskatuko niokeena, eta beraz, besteei eskaini nahi diedana.

Zure egun arrunt bat nolakoa da?

Goizean 5:30etan jaiki, eta 7:00etan mahaian eserita nago, lanean. Ordu horretan prentsa sakon irakurtzen dut, eta bezperatik prestatutako gaiak lehenean dirauen edo ezer berririk gertatu den begiratu. Azken berriren bat sartzeak merezi duen aztertzen dugu, eta entzuleen eskaerei kasu egin. Entzuleek gero eta gehiago erabiltzen baitute e-maila, baita telefonoa ere.

Interesgarri iruditutako dena fotokopiatu eta karpetak prestatzen ditut. Karpetei itsatsitako emakumea naiz ni. Ez dut karpetarik gabeko lanegunik gogoratzeko. "Lanegun" zentzu zabalean esanda, alegia, eskola, ikastaro, hitzaldi...

ESTITXU EIZAGIRRE
IXIAR EIZAGIRRE

Argazkiak:
Iñigo Azkona



denetara eraman behar dut karpetaren bat. Mania bat da.

Ondoren programa ikasten dut: gidoia goitik behera irakurri, elkarrizketatuko ditugun pertsonaiak nolakoak diren aztertu eta elkarrizketak nondik bideratu pentsatu...

8:30etatik aurrera lan erritmoa eta giroa azeleratzen hasten da. Kolaboratzaileekin harremanetan jartzen gara, dena lotu beharra dago, eta 10:05etan lehertzen da dena, programarekin.

Zer da kalitatezko programa bat?

Ez, derrigor, entzule asko dituen. Entzuleek entzun nahi dutena eta entzun nahi ez dutena ere ematen diena da kalitatezko programa. Kritiko izateko aukera uzten diena, iritzi propioa osatzeko balio diena. Kalitatezko programak fronte denei erantzun behar die, ez norabide bakarrari. Irrati gehienak aukera hori galtzen ari dira.

"Beti zaindu dut asko ahotsa. Egin beharreko ariketak nahiko ridikuluak dira, baina ez da beste erremediorik, ahotsari esker bizi naiz ni. Orain urte batzuk 21 egun egon behar izan nuen hitzik egin gabe. Nire bizitzako egunik txarrenak izan ziren".

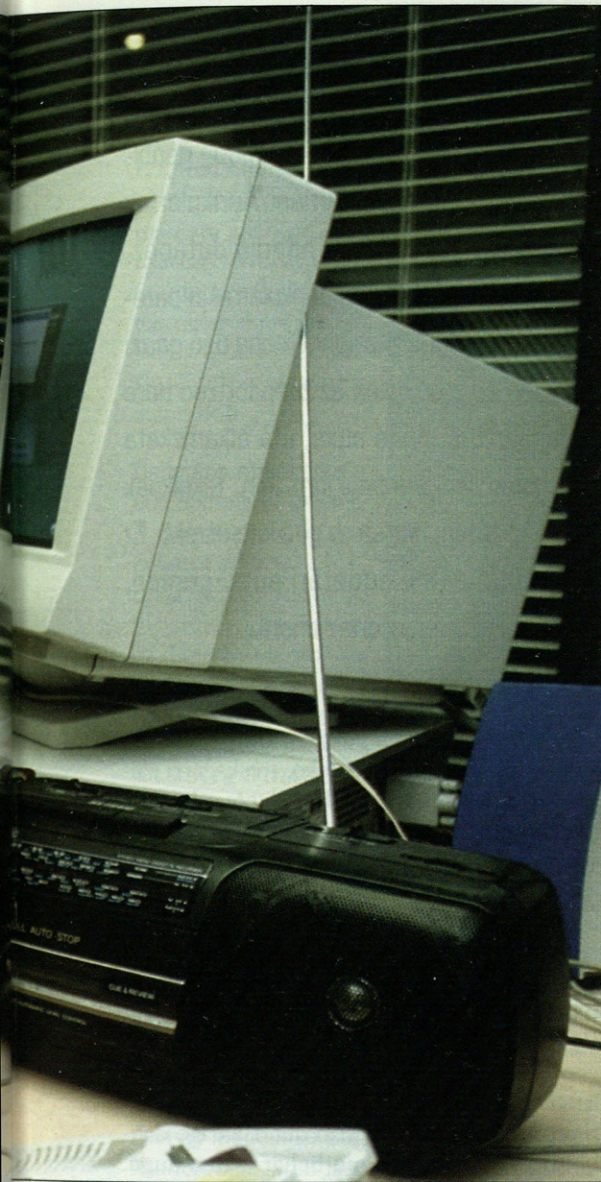
Lan sistemari dagokionez, talde osoak parte hartuz eta adostasuna bilatuz funtzionatzen da ondoen.

Eta forma aldetik magazinea gustatzen zait gehien, denetik kabitzen baita. Berdin informazio puntual bat, berdin kaletik zuzenean kontatutako albisteak, nola lasai eta sakonago landutako gaiak, hala bizitzeko behar ditugun azaleko gaiak eta oso serioak ere bai...

Egunero hiru orduz hitz egiten duzu. Nola zaintzen duzu ahotsa?

Beti zaindu dut asko ahotsa. Ikastaroren bat egiten dut urtero. Ez baita nahikoa bizitza osorako ikastaro bakarra eginda. Ariketak egiteko zinta bat dut kotxean, eta noizean behin entzuten dut. Ahoskatu egin behar da nabarmen, aurpegi arraroak jarri... Nahiko ariketa ridikuluak dira. Baina ez dut beste erremediorik, ahotsari esker bizi naiz ni.

Orain urte batzuk, arratsaldeko programa



bat egiten ari nintzela, ahotsa gaizki sumatu nuen, baina programa eten beharrean, behartu egin nuen eztarria. Programari eutsi nion, eta albisteak sartzeko bost minutuz programa ete-
tean, ez nuen lortu berriro hitz egiten hastea.

Bertsoa

DOINUA:

HAMALAU HERIOTZENA

Zenbaiten arazoa
da aukerarena,
diala mugitzean
gustuan barrena.
Beti entzuten badu
entzun nahi duena,
ez dena sinistea
da pasako dena,
eta ez pasatzeko
esaiguzu dena.

Aitor Mendiluze

Gurutzetako ospitalean bukatu nuen, ahots korda bat mailatuta, eta 21 egunean ez hitzik egiteko agindu zidan medikuak. Nire bizitzako 21 egunik txarrenak izan ziren. Arbela lepotik zintzilik nuela ibili behar izan nuen!

Bakarrik hizketan aritzen zara, entzulea ikusi gabe. Zer harreman duzu entzuleekin?

Inori eta denei aritzen gara hizketan. Nahiago izaten dut inor ez zaidala entzuten ari pentsatzea. Esaten ari naizena zenbat jende-
k entzun dezakeen pentsatzen jarritz gero, hankak dardarka hasten zaizkit.

Baina gertakizun bitxiak izan ditut entzuleekin. Orain gutxi 80 urte inguruko gizon bat etorri zitzaidan, arrosa batekin. Egunero entzuten omen nau. Gremio bati buruz hitz egitea tokatzen denetan, gertatu izan zait euren opari bat jasotzea. Esaterako, okinei buruz hitz egin, eta pastel kaxa bat bidali zidaten. Gauza oso bitxiak ere eskatzen dizkidate. Esaterako, ama bat etorri zitzaidan bere alabaren maitasun kontuez aholku eske. Edo beste batek bere seme-
ari nola ikasi eta azterketak nola gainditu azal niezaion deitu zidan...

Zer irratia entzuten duzu zuk?

Moderatu edo domatu egiten dira telebistako debateak?

"Batzueta telebistako iskanbilak gehiago saltzen du edukiak baino. Ni beti saiatu nintzen hori gertatu ez zedin, baina ez zen xextrarik falta izan. Helburua gaietan sakontzea bada, eta elkarri entzunda aurrerapausoak ematea, gertatu daitekeen gauzarik txarrena da besteak esan nahi duena ez ulertzea. Debate batzuetan asko izerditu naiz".

**gure!
arteak
euskaraz**



Bizkaiko Foru
Aldundia

Diputación Foral
de Bizkaia



Egiten den dena entzuten dut. Nire programa-
rekiko oso ezberdinak direnak entzutea gusta-
tzen zaít. Beste interes batekin entzuten ditu-
dalako. Ez naiz kirolzalea, baina kirol

Curriculum

- **JAIO:** Segovian, 1964an.
- **BIZI:** Barakaldon
- **IRRATI ESATARIA**
- **IKASKETAK:** Kazetaritza

Ibilbidea

- Irrati alternatibo eta txikietan hasi zen. Ondoren, Herri Irratian aritu zen (1986an), eta Miramar irratan geroago (1987 eta 1990 artean).
- Radio Euskadin 1990. urtean hasi, eta geroztik kirol programak ez beste lan guztiak egin ditu: era guztietako programak aurkeztu eta zuzendu.
- Euskal Telebistan "Boulevard" debate programan moderatzaile izan zen (1994an) eta "Lo que faltaba"ko lan taldean aritu zen.
- Bikoizketa lanak ere egin ditu.

Mingainean ilerik ez. Roge Blascorekin bidaiei buruzko programa bat egiten ari nintzela, estudioan zegoen gonbi-
datu batek ileordea zeraman. Aurikularrak jantzita zituen, eta pisu handia dutenez, burua jiratu zuen batean aurikularrekin bate-
ra ileordea mugitu zitzaion. Gizona oso gaizki pasatzen ari zen, baina ez zuen lortzen bere lekuan jartzea. Roge altxa, eta elkarrizketa eten gabe, ileordea ongi jarri zion. Teknikoek alde egin zuten, barrea ez guri kutsatzeko. Ez dakit nola, baina egoerari eutsi genion, entzuleak ez ziren ezertaz ohartu.

programak entzutea gustuko dut, beste era bateko irratia egiten dutelako, freskagarri zai-
dalako. Musika programa lasaiak ere asko gus-
tatzen zaizkit. Aldiz, konpetentzia entzuten dudanean, ezin dut eragotzi denbora osoa nire lanean pentsatzen aritea. Alegia, nola ari den konpetentzia programa hori egiten eta nola egiten dudan nik.

Gidoiak zer garrantzia du saio bakoitzean?

Egun nork bere gidoia idazten du, baina ez da esango dugun dena idazten. Benetako gidoia irratin nobelek bakarrik dute. Irratirako gidoila-
ri profesionalen falta nabari dut. Ez dago den-
borarik, eta denetik egin behar izaten dugu. Programak erabat gidoitzea ederra litzateke, gidoilari profesionalak horretara bakarrik jarri-
ta aritea. Kalitatean aldea nabaritutako litzate-
ke. Baina ez da batere errentagarria, garesti aterako litzateke.

Telebista aurkezlea eta irratin aurkezlea zertan dira ezberdin?

Telebista oso botereatsua da, eta telebistak jan ez dezan aurkezleak borroka korapilatsua egin behar du. Egungo aurkezleak medioak janda daude, alegia, programak egitean erakusten duten nortasuna, telebistako nortasuna da, ez berezkoa. Telebistaren arabera aurkezleak dira, ez aurkezleen arabera telebista progra-
mak. Baina aldi berean, telebistari pulsu hori jotzea polita da, eta ausarta. Showmana eta kazetari hutsa izatetik haratago doa.

Irratiak ez du hainbesteko oihartzunik, ez da hain tekniko, eta lanerako askatasun gehia-
go ematen du. Irratian programak aurkezle-
ren nortasuna dauka.

Telebistako "Boulevard" programaz zer oroitzen duzu?

Debate politikoa egiten genuen batik bat. ETaren su-eten garaia zen, eta horrek asko markatu zuen programaren norabidea. Gonbidatuak hitz egiteko gogoz eta jarrera irekiz etortzen ziren. Ikusleek eskertzen zuten hori.

Debateko moderatzaile edo domatzaile zinen?

Askotan sentitu dut debatea eskuetatik joateko zorian zegoela. Horrelako kasuetan, ez dago moderatzeko arau edo sekreturik, jakin egin behar da egoera eta gonbidatuetara egokitzen. Kontuz ibili behar da inor ez iraintzeko, baina aldi berean mugetatik atera ez dadin zaintzeko... Batzuetan telebistako iskanbilak gehiago saltzen du edukiak baino. Ni beti saiatu nintzen hori gertatu ez zedin, baina ez zen xextrarik falta izan. Helburua gaietan sakontzea bada, eta elkarri entzunda aurrera pausoak ematea, gertatu daitekeen gauzarik txarrena da besteak esan nahi duena ez ulertzea. Debate batzuetan asko izerditu naiz.

Zein da moderatzailearen lana?

Moderatzailearen lana ikusleak egingo lituzkeen galderak egitea da. Beti ez da lortzen, baina denborarekin sumatzen dugu gizarteak zer kezka dituen.

Bikoizketa lanetan ere aritu zara. Zer pertso-



naia jarri diozu ahotsa?

"Chicas de oro" etako bati jarri diot ahotsa, baina beste serie baterako. Blanch piztia beroari, alegia, gizonak jaten zituen emakume horri. Dokumentaletan beti Margaret Thatcher eman didate bikoizteko.

Baina interesgarriena ez da pertsonaia eza-gunak bikoiztea, baizik pertsonaia hori zure neurrikoa izatea, eta bien artean aktore bat osatzea. Tentsio azkarreko lana da: irudiak ikusi, nola esan barneratu, bota eta ahaztu egiten dugu egindakoa, hurrengo esaldira pasatzen gara. Erritmo bizia da benetan.

Ahotsa oso da garrantzitsua pertsonaiarentzat. Aktore batzuek bikoiztailearen ahotsa dute beti. Ez berea. Esaterako, Antonio Banderasi beti bikoiztaile aktore oso on batek jartzen dio ahotsa, eta jendeak uste du Banderasen ahotsa hori dela. ■



BUNGALOWAK ALOKAIRUAN



**Aritzaleku
kanpina**

San Pedro z/g. 31291 LERATE (Nafarroa)

Tfnoa./Faxe: 948 39 50 64

e-posta: aritzale@net-way.net

www.aritzaleku.com



Allozko urtegiaren hainbat jarduera egin ahal izanen dituzu, esaterako, bela. Horretan ikasi edo aritu nahi baduzu, Nafarroako Bela Eskolaren zerbitzuak izanen dituzu.





BESTE SEXUALITATEAK (SEXU-ANIZTASUNERANTZ)

Eskutan dugun liburu hau guztiok irakurri beharگو genukeen oinarritzko horietako bat da, bertan agertzen diren gaiak egunerokotasunez beterik baitaude eta baita, askotan, gehiengoarentzat ilunpean dagoen errealitatearen isla baitira. Horregatik, liburua ren hasieran, sexuari begira oso itxia den (kontrakoa esaten badu ere) euskal gizarteak gay eta lesbianen inguruan sortu duen, eta "apartheid"aren ondorio den, hiztegikeri berezia agertzen da.

Bigarren zatian homosexualitatea, historia eta kulturaren azpiproduktu bezala aztertzen da: Grezian, Erroman, monastegietan, musulmanen artean, Errenazimenduan edota herri aborigenetan. Aurreko azterketarekin batera homofobiaren erroak kristautasunean, faszismoetan eta ezkerreko mugimenduetan azaltzen dira. Kapitulu interesgarri oso Euskal Herriarena da.

Hirugarren zatian, egungo homosexualitatearen fronte berriak aztertzen dira: biologikoak (genetikoak), psikologikoak, pedagogikoak, filosofikoak edota politikoak. Liburuaren bukaeran, lehenengo aldiz, euskaraz agertzen den hizteirik serioenetako bat duzu irakurle. Liburua oso argazki ederrez horniturik dago, gainera. Jantzi, tolerante eta euskaldun oso (gai honen inguruan orain arte euskaraz idatzi den liburu bakarra dela kontuan zanda) izateko ezinbesteko liburuak, beraz.



GAIK

ARGITALDARIA

Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!

Joxe Iriarte "Bikila"

IDAZLEA ETA ZUTIK-EKO KIDEA

Gizarte mugimenduen bilgunea

A

RGIaren iritzi orrian azkeneko aldiz idatzi nuenetik, orria leihoa bihurtu zaigu. Bien bitartean, bere aldetik zihoazen gizarte mugimenduek (ez denak, jakina) Euskal Herriko Foroa antolatu dute mezuak eta iritziak elkarren artean trukatzeko, eta ahal balitz, mundu osoa izorratzen ari den neoliberalismo kapitalistaren aurka aritzeko.

Eman eta zabal ezazu. Borrokatzea, ordea, ez da nahikoa. Gizarteak jakin egin behar du borroka horien asmoak eta zergatiak zein diren. Izan ere, garbi da mugimendu alternatiboak ia ez direla existitzen, interes askorengatik, hain baldintzatuak dauden komunikabideetan. Eta, komunikabideetan azaltzen ez denak jai du. Gainera, ekintza ikusgarria dela medio, edo jendetza biltzearekin nabarmentzea lortzen dutenean ere, zailtasun handiak dituzte bere mezua garbi adierazteko. Desitxuratuak eta askotan manipulatuak agertzen dira. Are gehiago, irentsiak izaten dira bai instituzioen atzaparretan zein merkantzien zigiluetan. Egun politiko guztiak azaltzen dira "garapen jasangarriaren" alde, nahiz eta kontrako politika egin. Eta atsegin ez dituzten mugimenduak zikintzen eta lohitzen ahalegindu, mila gezur eta aitzakia asmatuz. Zurikeria hori posible da informazioaren desitxuratzegatik, eta mezuen manipulazioagatik.

Horregatik, informazio independentearen beharra azpimarratzeaz gain, ekintza moldeen egokitasunaz sakondu behar dugu, ekintzek, tresnek hitz batez, helburua jan ez dezaten. Adibide xume eta on bat: Itoizko solidarioena. Helburu zuzena eta molde manipulagaitza.

Hala ere, sasi guztien gainetik eta hodei guztien azpitik, gizarte mugimenduek lortzen dute noizean behin muga guztiak gainditzea. Florentziako Forotik, gerraren aurka, otsailaren 12rako eginiko manifestazio deia-
ren berria jakin nuenean, zinez, ez nuen uste hain arrakastatsua -inoiz ez ikusitakoal- izango zela mundu osoan. XX. mendearen hasieran Hirugarren Internazionalak Mundu Gerraren aurka antolatutakoak, edo 70eko hamarkadan Vietnamgo gerraren aurka izandakoak baino askoz garrantzitsuagoak, bai tokian tokiko izandakoaz zein lurraldez lurralde izandakoaz.



ALBERTO ELISAGI

Horrek mundua neoliberalismoaren ankerkeriaz eta bere jendarme inperiala den AEBen harropuzkeriaz nazkatzen ari dela adierazten du. Eta, batzuetan, aski dela, sinesgarritasun apur bat duen mundu foro batek aldarri garbi baten erantzukizuna beren esku hartzea erreferentzia bihurtzeko.

Desagertuak dira garai bateko langile edo iraultzaile internazionalak (irauten dutenak oso ahulak eta xumeak dira), baita inperialismoaren aurkako mugimenduen koordinakundeak, eta inork ez daki berpiztuko diren. Alabaina, internazionalismoak irauten du. Globalizazioaren aurkako mugimendua da horren isla eta adibide esanguratsua.

Izan ere, globalizazio kapitalistaren aurkako zeharreko mugimendua, arazoak arazo eta argi-ilun guztiekin, nire iritzi apalean, azken urteotan gertaturiko gauzarik interesgarriena da. Borroka moldeak, mezuak, antolatzeko erak berriztatzen ari dena, hain zuzen.



Informazio independentearen beharra

azpimarratzeaz gain, ekintza moldeen

egokitasunaz sakondu behar dugu,

ekintzek, tresnek hitz batez, helburua

jan ez dezaten. Adibide xume eta on

bat: Itoizko solidarioena. Helburu zuzena

eta molde manipulagaitza



Alabaina, mugimendu horrek baditu bere gabeziak eta argi-ilunak. Gurean, erro eskasak bota ditu orain arte. Urrutiko intxaurra, gauza exotiko eta bitxitzat jo da. Eta ez dago luzera egingo duen mugimendu internazionalik, tokian tokiko sustraitzen ez bada. Are gutxiago bertako arazoekin hezur-mamitzen ez bada. Aldi berean, aspalditik bere egoera onean ez dauden gure mugimenduek, sare eta gizarte kolektiboek, arnasberritzeko aukera izan dezakete kanpoko haize berri horietatik birrikak puztuz. Hala bedi! ■

Ismael Manterola

EHUKO ARTE EDERRETAKO IRAKASLEA

Kolaboratzaile birtuala

Asko poztu nintzen neska batek etxera deitu zidanean Eusko Jaurlaritzaren ari zen kulturaren euskal planeko kolaboratzailea nintzela esateko.

Azkenean Jaurlaritzak jende ezberdinen parte-hartzea bideratzea erabaki du Euskal Autonomia Erkidegoan kultur politikan dauden hutsuneei buruz iritzia emateko.

Baina, mezuaren hurrengo zatia entzun nuenean nire poza berehala haridura bihurtu zen, iritziak emateko epea bukatu zela esan baitzidan, nahiz eta bi egun barru erantzunez gero nire ekarpenak kontuan izango zituzten.

Ederki! Behin nirekin gogoratu eta presaka ibili behar!

Hala ere, ez dut oso ondo ulertu zer egiten zuen kolaboratzaileen zerrendan jende askoren izenak (nirea barne) guk jakin gabe. Bat-bateko gauza izan al da? Ez bada hala izan, zergatik ez deitu lehendabiziko egunean informatzeko eta esateko gure iritziak kontuan hartuko zituztela "kolaboratzaile birtual" izan arren.

Asko kostatu zitzaidan horrelako izen modernoaren atzean zegoena ulertzea. Parte hartzeko bi modu omen zeuden, bat fisikoa eta bestea birtuala. Niri birtuala izatea tokatu zitzaidan. Ez dakit iritzi birtuala iritzi fisikoaren adinakoa izango den, bigarren mailakoa, lehendabizikoa edo agian sarean galtzen diren horietakoa.

Birtualitatearen ohoreez oso ziur ez egon arren ditzosozko planaren web orrian sartu nintzen iritzia emateko prest, telefonoz ez bainuen oso garbi atera zer egin behar zen, DAFO edo horrelako zerbaite gogoan hartu banuen ere.

Arte plastikoen atalean iritzia eman baino lehen lau adituk egindako txostena irakurri behar nuen, eta hausnartu eta gero, era ez oso erraz batean (agian teknokrata edo prospektiban aditu batek asmatutakoa), txostenetik ateratako esaldi nagusiei 1etik 10erako balioa eman. Hau guztia bi egunetan eta beste eginbeharrekin batera.

Telefonoz bidalitako etxeko lanak egiten hasi orduko, estu xamar eta zalantzez beteta, inkestak erantzuten diren guztietan bezala, konturatu nintzen tontoarena egiten ari nintzela.



MANIKA DEL VALLE

«

“Erakundeek
beraien erabakiak
demokrazia
partehartzaile
faltso baten azpian
mozorrotzeko
ohitura ikasi dute.
Batez ere
azpiegitura
handiekin
frogatu dute eta
behin ere ez dira
kontrako iritziak
aurretik
pentsatutako
proiektuen
gainetik jarri.
Aldeko emaitzak
ikusita erakundeek
oraingo honetan
beste esparruetara
zabalitzea pentsatu
dutela dirudi”

»

tzela. Ez nengoen txostenarekin konforme, ez nengoen esaldien sistema baloratzarekin konforme, ez nuen astirik eta gehien amorrarazten ninduen: ez nengoen prozedurarekin konforme.

Zer dela eta eskatzen didate emandako txosten baten gaineko iritzia? Txostena arte plastikoen egoeraren diagnostikoa egiten ahalegindu zen, gainera, egileak ezagututa, borondate onez eta lan handia egin ondoren. Baina, ez nengoen guztiz ados azaltzen ziren ondorioekin eta ezta egoera konpontzeko ematen ziren etorkizuneko ardatzekin ere, gehienbat hobeto pentsatzeko denbora beharko nukeelako.

Beraz, zertan ari nintzen ni burua hausnertzen erabakitzeko txosteneko esaldi batekin oso ados nengoen edo 0 ados nengoen?

Behin horrelako plangintza handi eta ausartak egiten hasiz gero nik uste merezi duela ondo egitea. Lehendabiziko gauza jendea informatzea izango litzateke. Gero txostenak egiteko jende egokia aukeratzea. Inpartzialtasuna ziurtatzea izan beharko litzateke aukeraketarako helburuetako bat. Gai honetan esan behar dut ez dudala ulertzen zergatik Jaurlaritzak behin eta berriz unibertsitatea baztertzeko duen horrelako gauzak egiterako orduan.

Azkenik jendea parte hartzeko benetako aukera ematea egokiena izango litzateke (agian kolaboratzaile fisiko batek birtuala izan nahi zuen edo alderantziz).

Iritziak jasotzeko moduak ez du izan behar txosten baten pusketei bai edo ez esatea (asko edo gutxi). Parte hartzaileen iritziak jasotzea komenigarriagoa dela uste dut. Azkenean eskatzen dena, kolaboratzaile fisiko edo birtuala izan, txosten bati bai edo ez esatea da eta ez da hori nik parte hartzearekin ulertzen dudana.

Hala ere, azken urtetan horrelako gauza asko ikusten ari gara. Erakundeek beraien erabakiak demokrazia parte-hartzaile faltso baten azpian mozorrotzeko ohitura ikasi dute. Batez ere azpiegitura handiekin frogatu dute eta behin ere ez dira kontrako iritziak aurretik pentsatutako proiektuen gainetik jarri. Aldeko emaitzak ikusita erakundeek oraingo honetan beste esparruetara zabaltzea pentsatu dutela dirudi. ■

Iñaki Martinerez de Luna

EHUKO SOZIOLOGIA IRAKASLEA

Izatezko bikoteen legearen argi-itzalak

Eusko Legebiltzarra sarri izan dugu hizpide hilabeteotan, baina hemen landu nahi dugun gaiak ez du zerikusirik komunikabideetan arreta handia lortu duen liskarrarekin.

Ondoko lerroetan "2/2003 legea, maiatzaren 7koa, izatezko bikoteak arautzekoa"-z arituko gara, hiru ikuspuntuotatik: lege horren balorapenetik, legeak jendaurreko iritzian izan duen oihartzunetik eta legeak sor ditzakeen zenbait arazotatik.

Bizimodua aukeratzearekin batera pertsona askori sortzen zaizkion ezohiko egoerak izan dira lege hori egiteko zioak: "...beren buruaren askatasunaz baliatzerakoan, harreman-talde afektibo eta sexual iraunkorrak eratzen dituzte, ezkontza-kontratu bidez gauzatzera irisi gabe, edo araubide horretara lotzerik nahi ez dutelako, edo, sexu bereko bikoteak izateagatik, ezkontzeko aukerarik ez dutelako". Eta oztupo horiek gainditzera dago legea zuzendua, hain zuzen ere.

Horregatik, lege hori aitzindaria da, antza, inguruko eskualde gehienetan bikote mota berriei irtenbide egokirik oraindik eskaini ez



ALBERTO LOPEZ

zaielako. EAEn, aldiz, hemendik aurrera zenbait bikotek kokapen egokia eta babesak aurki ditzakete: "...persona askok beren nortasuna garatzen lagunduko dien familia-eredua aukeratzean jasaten duen lege-diskriminazioa desagerraraztea da; aukera afektibo eta sexual guztiak errespetatuko dituen esparru bat sortu nahi da, aniztasun, berdintasun eta askatasun printzipioak errespetatuta".

Lege horrek zeharkako abantailak ekar diezazkioke halaber gure gizarteari. Nagusiki, ikuspuntu heterodoxo bat defendatzeagatik; botere politikoaren guneetatik gure gizartearen pluraltasuna onartu eta bultzatzeagatik. Lege horren kasua soilik familiaren kontzeptuari eta bikote-motari badagozkie ere, azken finean ezberdina dena onartzeko modua da. Eta kontserbadurismoa pentsamolde estu eta zurrunari lotzen zaiola erreparatuta, legearen beste ekarpena tolerantzia eta aurrerakoitasuna bultzatzea da.

Arazoi horiengatik guztiengatik, lege berri hori txalogarria da.

Iritzi publikora jauzi eginez, egia da biztanleriaren heren batek ez duela lege horretaz

Jesús Mari Irazu



Nire inguruko batzuk EGA ateratzen ari dira orain. Lizentziatuak dira

eta euskaraz egin dituzte orain arteko ikasketak, hasi ikastolan eta Unibertsitateak aukera eman dien guztian behintzat. Agian ez da asko esaten duen datua, baina, bakarren bati EGAKo froga batzuetan berak idatzitako testuak egokitu zaizkio, eta hala ere ez daki galderak ondo erantzun ote dituen. Oraingoan ez dut esango erdarazko EGA gehiago gustatzen zaidanik, ez. Eskerrak batzuk behintzat beren burua estimatzen duten. Nire galdera da euskaraz ere badakigunok bakarrik ote garen pertsona erabat normalak ez garenak. Erantzuna baietzkoa bada, belarriak makurtu eta EGA egitera. Litekeena da ordea, gu ere normal antzekoak izatea. Eta normal antzekoa denak 16 urtean euskarazko

EGArA?

ikastetxe batean badabil, hizketan eta idazten behintzat ikasiko du. Eta Unibertsitateko karrera ere euskaraz

egin eta bukatu badu... Kontua da, ordea, gure herri maite honetan (edo hauetan) ez dagoela EGA edo antzeko hizkuntza gaitasun frogatik atera gabe libratuko denik, eta horrela bada nik sinesten dut EGA beharrezkoa izango dela eta bere lana egiten duela. Garbi ez daukadana da zein den lan hori. Izan daiteke demostratzea ea pertsona normalak garen eta ea euskaraz ere badakigunok hizkuntza menderatzeko gauza izan garen geure bizitza osoan euskaraz ikasi eta formatu izanda. Baina, EGAREN benetako arrazoia ez bada ez geure burua umiliatzea, eta dirua ere ez bada, non gelditzen da Euskarazko Hizkuntza sistemak ematen digun hizkuntza gaitasuna? ■

ezertxo ere entzun, berriki kaleratu den inkesta batek dioenaren arabera (http://www1.euskadi.net/estudios_sociologicos); hala eta guztiz ere, EAEko gizarteak izatezko bikoteei onartzen dizkien bizi-baldintzak bat datoz legeak berak jasotzen dituen kasuekin. Adibidez, %81 "gehienbat ados" daude "ezkondutako bikoteen eta ezkondu gabeko izatezko bikoteen eskubideak" berdintzearekin.

Jendeak, oro har, ondo ikusten ditu izatezko bikoteen "bikotekidea hilez gero alarguntasun pentsioa kobratzea", zenbait "lan eskubide" (amatasun edo aitatasun baimenak...), "bikotekideari gorputz organoak kentzeko eta ebakuntzak egiteko baimeak eman ahal izatea" eta "tratamendu fiskala" (errenta aitortpena elkarrekin egitea, familiaritateko arduragatik desgrabatzea, dohaintza edo donazioetan eta herentzien transmisioen zergarik eza...).

EAEko biztanleriak adierazten duen jarrera irekia harrigarria bezain pozgarria da, duela hamarkada batzuk gai horietako asko gure artean gaizki ikusiak eta onartezinak zirela kontuan izanda.

Halere, sexu bereko bikoteekiko intransigentzi edo zorrozkeri zantzuak badaude gure artean. Adibiderik nabarmenena hauxe da: izatezko bikote heterosexuali "haurrak adoptatzeko eskubidea" %91k onartzen dietela, eta errekonozimendu hori izatezko bikote homosexualentzat %57raino jaisten dela (bestalde, azken eskubide horren kontra daudenak %29 dira). Puntu horrek ondo baino hobeto adierazten du gure gizarteak dituen tabuetatik handienetako bat: homosexualitatearena, hain zuzen.

Era berean, hizpide dugun legetik haratago doan beste iritzi bat ere jasotzen zuen arestian aipatu dugun inkestak: "Zure ustez sexu bereko bikoteak familia mota bat dira?". "Ezetz" eta "baietz" uste dutenak %25 eta %66 dira, hurrenez hurren. Hemen ere agertzen da, beraz, homosexualitatea "normalizat" hartzeko oraindik ere erresistentzia duen gure gizartearen laurdena edo. Dezente aurreratu dugula, dena den, ezin da ukatu.

Bukatzeke, lege hori gauzatzean ager litekeen arazoren bat aipatu nahi dugu; ustezko puntu ahul bat, hain zuzen. Legearen baitan sortutako Izatezko Erregistroan izena eman ahal izateko bikotekideak elkarrekin bizitzera behartuta ez egotea. Bikoteek "harreman sexual edo afektiboa izan behar dute elkarren artean", baina ez dute zertan elkarrekin bizi behar. Legea, puntu horretan, malguegia ez ote den beldur naiz. "Hecha la

ley, hecha la trampa" dio gaztelaniazko esaldi eza-gunak, eta arrisku hori areagotu daiteke legeak ezarritako baldintzek balizko iruzurrari ateak ondo-ondo ez badizkio ixten.

Egia esanda, ez naiz kontu horietan aditua, baina diruaren hotsaren aurrean asko dira garuneko neuronak ederki astintzen dituztenak. Eta izatezko bikotetzat hartua izatea, adibidez, dohaintza eta herentzia transmisioetan abantaila izan badaiteke, bikote mota horren kopuruak egiazko neurritik gorantz nabarmen jo dezake. Elkarrekin bizi beharrik gabe izatezko bikote izaera hori saritua bada, nola egiaztatu izena eman dutenek "harreman sexual edo afektiborik" benetan dutela? Iruzurrik gertatzen ez dela ziurtatzeko, badago kontrolen bat ezartzerik? Eta kontrolatzea balego ere, iruzurraren atzetik ibiltzeak zer kostu izango luke?

Zalantzarako motiboak badaude, eta ikuspuntu batzuetatik txalogarria den lege berri horrek ezustekorik emango ote digun denborak argituko digu. Bitartean, pozik egon gaitezke, baina ez lotan. ■

«
Zalantzarako motiboak badaude, eta
ikuspuntu batzuetatik txalogarria
den lege berri horrek ezustekorik
emango ote digun denborak
argituko digu.
»
Bitartean, pozik egon gaitezke,
baina ez lotan.

HIRUKO TXIKIAD

Joxe Mari Ostolaza

Korea



Donostia ondoko Egian, goi aldean udaletxeko langileentzat propio egindako auzoa zegoen, eta hura igarota Polloe hilerria. Izu lekua. Mutil kozkorretan handik bakarrik ibiltzea, gaineko baserrira esne bila joatearena ez baitzen erraza ekiditen, kontrabandisten ibilerak baino arriskutsuagoa suerta zitekeen. Taldearen anparoa bilatzen genuen, hangoak zain izaten baikenituen gure esneak eta sosak eurenganatzeke. Hamaika dira hartutako harrikadak, emandakoak bildutakoak baino aiseago joaten baitira akordutik. Korea eta koreanoak. Hala deitzen genituen. Futbolearen elkarrekin egiten genuen, hango batzuek polito moldatzen baitziren. Garaipenaren morrontza. Jokoa gehiago ginelakoan onartzen genituen taldean, jakinik haien jolas gustukoena arratsetan gu ostiatzea zela. Garaipen astean, lasaigo uzten gintuzten, baina galdutako partidu osteko egunak ez ziren gozoak izaten. Aia potolorik gabe askotan beldurraren eraginez. Galtza motzak uztearekin etorri zen Gurelesa eta gure arratsetako bakea. Beraz, Egiakoentzat ez da berria koreano futbolariaren presentzia, koreano euskaldunak baitzeuden tartean, auzoan baserririk ez dagoen garaiak bizi baditugu ere eta dakarten hau beste etxeke asko bezala euskalduna ez dela onartuta. Gaitzerdi jokoa txukun egiten baldin badu. ■

berria Hizkuntzaren koloreak

Pako Aristi

(...) Egunkaria itxi berri-tan Espainiako egunkari bateko aipamen bat da, garrantzitsua bere ezdeusean: "Frankorekin baino okerrago gaudela adierazi du Espainian saritutako idazle batek", zioen aipuak. Idazle hori Bernardo Atxaga da, eta duela gutxi arte elkar-rizketa luzeak, bere libu-ruen kritikak, udako eta Gabonetako ipuinak argita-ratzen zizkion egunkari ber-berean haren izena ukatzea are mingarriagoa egin zitzai-dan.

Izena izana bada, izena ukatzetik dator izanarekiko ahanztura. Gaur, ordea, ahanztura hedabideetan ez ateratzearekin lortzen da. Jendeak zutaz daukan oroi-mena hedabideek eskaintzen dizuten lekuarena izan-go da. Eta leku hori, gehienetan, ez dator bat benetako garrantziarekin. Gertaera, pertsona edo herrialde askoren agerpena hedabideetan ez dator bat euren ingurukoentzako dau-katen garrantziarekin. Bada esaten duenik agerpen hori

dela euren benetako garran-tziaren neurria. Horri borro-ka egin behar diogu.(...)

DEIA

Lortu zuten? ala ez? edo zer?

Gotzon Lobera

(...) Debeku iragarri baten kronikaren ostea dugu hau: TOUREn antolatzaileek bertan behera utzi dute akordio bat, euskara azal dadin Baionako etapan. Apurtze horren zioa, berriz, TOUREn antolatzaileekin akordioa iritsi dutenen artean Batasuna egon izana da. Aitzakia merkea, alajai-na, izakunde hori, Frantzia-ko estatuan, lege barruan delarik.

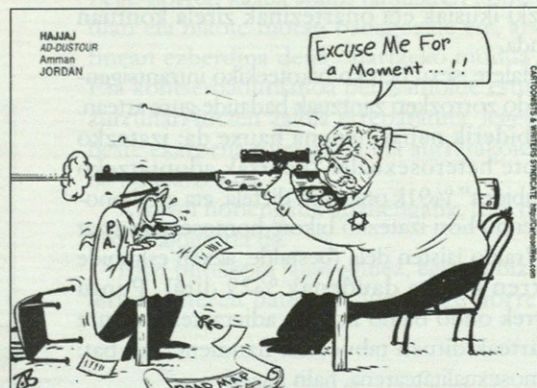
Euskara ez da politikari atxiki behar, badiote; kontua da, sarri askotan, hori bera aldarrikatzen dutenak direla ahaleginik handienak egiten dituztenak, euskara lotzeko gatazka, nahaste-borraste eta nahasmenduarekin, betiere politikaren eretzean. Hau da, ez al dago eragin politikorik (alderdikorik) erabaki honen atzean? Horrela ez bada, guztiok "amanita muscaria politi-koa" k harrapaturik gaude, eta ikuskari baten aurrean gara."(...)

◆ Corky Trinidad, AEBetako "The Honolulu Star-Bulletin" egunkarian



- "Saria eskaintzeak funtzionatu du, errenditu den Saddam ugari dugu hemen dagoeneko..."

◆ Emad Hajjaj, Jordaniako "Ad-dustour" egunkarian



- Barka, unetxo batez....!!

www.kaixo.com
internet

Arte digitala
Emozioen eta
arrazoien
nahastura

❑ Ezpalak
❑ Argitalpenak
❑ Ikuskizunen agenda

❑ Denbora-pasak
❑ Ihesi
❑ Makina bat kontu

Ihesi
Artikutza
Etxaldean
barrena

ARGIA

erdiko kaiera

kultura eta aisia

10 Joxe Belmonte urte barru



Franco bizirik zen hamalau bat urteko lau mutil gazte, Gorbaiako gurutzearen aurrean, agertzen diren argazkia atera zen urtean, 1973an. Hamar urte beranduago berriro elkartuko zirela agindu zioten orduan elkarri, baina gero bakoitzak bere bidea hartu zuen, bat ETAko kide egin zen eta errefuxiatua ondoren, bestea ezker abertzaleko partaidea, hirugarrena bakearen aldeko mugimendu baten sustatzaile eta laugarrena droga eta prostituzioaren munduan errege izan nahirik dabil. Beraz ez dirudi erraza izango denik laurak berriro elkartzea, baina halaxe izango da, bosgarren baten



deiari erantzun beharrean aurkituko direlako guztiak, hain zuzen ere argazkia atera zien haren deiari. Hau da Erein-Euskadiko Kutxa narratiba saria irabazi zuen Joxe Belmonteren "Hamar urte barru" nobela gogor bezain interesgarriaren argumentuaren oinarria.

PILAR IPARRAGIRRE

Argazkiak: Iñigo Azkona

Frankismoaren azken urteetan eta trantsizioaren garaian kokatu duzu zure nobela. Zu oso gazte izango zinen orduan. Zergatik hautatu duzu garai hura?

Franco hil zenean nik hamabost urte nituen. Baina aukeratu dudun garaia oso garrantzitsua izan zen niretzat, eta ez elementu politikoengatik bakarrik, nik orduan neukan adinagatik baizik. Hemezortzi-hemeretzi-hogei urte izango nituen, Francoren heriotzaren ostean etorri ziren aldaketa guztiak bizi izan nituenean. Hainbat gauza gertatu ziren hor, liburuan aipatzen ditudanak: drogaren sarre-
ra, protestak kalean... Baina nire bizitzan garai horiek izan zuten indarra edo pisua alde batera utzirik ere, uste dut literarioki ere potentzial handiko garaiak direla, oso aberatsak ikuspuntu askotatik.

Pertsonaiak hasiera-hasieratik hautatu zenuen, ala nobela idazten zihoazen heinean sortuak dira?

Lau lagunak hasiera-hasieratik zeuden, baina bosgarrena nobela amaitzerakoan sortua da. Nire hasierako asmoa pertsonaia batzuk sortzea eta haien bizitzak gurutzatzea izan zen. Eleberria idazteari ekin nionean zazpi pertsonaia ziren, baina "Hamar urte barru"n agertu dena baino ia-ia gehiago baztertu dut, eta garatuta neuzkan zenbait pertsonaia kentzea erabaki nuen, laurekin geratzeko. Izan ere, zazpi pertsonaia agertzea korapilatsuegia zen. Pertsonaia horiek, hasieran, elkarrekin zebiltzan, nolabait abiapuntu berdina zuten guztiek, baina gero jada bakoitzak bere bidea hartzen du, besteengatik oso ezberdina, harik eta berriro bizitzak elkar gurutzatzen dituen arte. Bosgarren pertsonaia sartzerarena geroago erabaki nuen.

Narratzailea nor izango zen nobela bukatzeaz zenuela erabaki al zenuen?

Bai, eta horrek berriro hastera behartu ninduen, ze haren pista batzuk eman behar



«Omenalditxo bat egin Bakearen Aldeko Kool

Drogen askatasuna

"Droga eta askatasuna asko identifikatu ziren. Askatasuna drogarekin eta boterearen kontrako mugimendu politikoekin identifikatzen zen. Eta jakina, ezker abertzalean zeudenen artean askatasun gosea zegoenez, adiskidetasun hori ematea ez zen zaila"



nituen ea irakurle azkarrak hartzen zuen nor ote zen... Gorbeia Gurutzera egin zuten irteerarena eta pertsonaiei egindako argazkiarena hasiera-hasieratik zegoen, baina argazkia nork atera zien eta hori guztia gero bururatu zitzaidan.

Bada nobelan zehar beste protagonista moduko bat: polizia indarrak. Guztiz ahaldua al da Polizia zuretzat?

Beno, garai hartan poliziak nahiko kontrolpean zuten guztia, nahiz gerora zenbait gauzak ihes egin zioten, nire ustez behintzat. Baina orduan, burdinezko diktadura batetik irten berri ginen horretan, Polizia zen hiritarrak kontrolatzeko lehenengo harmaila.

Zure pertsonaietako bat ETako kide ohi bat da, eta nobelan badirudi poliziak haren urrats guztien eta babesa eskaintzen zioten guztien berri duela. Hala gertatzen zelakoan al zaude? Gehiena jakingo zuen behintzat. Nire ustez, fitxatuta zeudenen eta erbestetik etorritako ETako kideen gainean kontrol zorrotz samarra jarri zen orduan. Eta horixe da nire pertsonaia horren kasuan gertatzen dena.



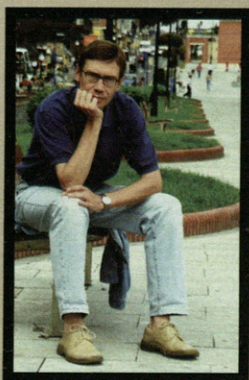
nahi izan diet linakundekoei»

Beste pertsonaietako bat ezker abertzalekoa dugu, herriko tabernetan-eta dabilena. Zuk nobelan pertsonaia hori drogaren munduan erabat sartuta dagoen beste pertsonaia baten lagun-edo bilakatzen duzu. Erraz eman al daiten horrelakorik?

Garai hartan bai. Adin hori genuen guztiok sartu ginen droga munduan, neurri batean edo bestean. Droga izugarri popularizatu zen, eta gazte guztiongan heldu zen, besterik da noraino sartu ginen bakoitza. Nolanahi ere, droga eta askatasuna asko identifikatu ziren. Askatasuna drogarekin eta boterearen kontrako mugimendu politikoe-kin identifikatzen zen. Hau da, hainbat gauza identifikatu ziren askatasunarekin, besteak beste droga. Eta jakina, ezker abertzalean zeudenen artean askatasun gosea zegoenez, adiskidetasun hori ematea ez zen zaila.

Baina droga saltzaile izateaz gain, txuloa ere bada zure pertsonaia hori. Ezker abertzaleko batek ez al luke hori jakingo?

Roberto Morte hiri handi bateko kanpoaldean, baldintza ekonomiko oso eskasak dituzten familian erraz sortzen diren pertsona mota horietakoa dugu. Zergatik elkar-



Etenaldietako uza

Heldurik euskaldundu zen Joxe Belmonte, eta hizkuntza ariketatzat jotzen du 1990ean argitaratu zuen "Ez dira ilunak" XV-XVI. mendetan kokatutako nobela historikoa. Nolanahi ere, hura argitaratzearekin batera ekin zion "Hamar urte barru" idazteari. Baina etenaldiak ere izan ditu Erein-Euskadiko Kutxa saria irabazi duen bere nobela horrek. Etenaldi horiek 1999an kaleratu zuen "Amodio zoroak" ipuin liburua osatzeko beharrezko izan zituen. Behin bikotekideen arteko amodioa usteltzen denean geratzen dena daukate gaitzat istorio horiek, beti umorez (nahiz aldiz umore oso beltzez) kontatuak.

tzen den ezker abertzaleko morroi horrekin? Lehen aitatu dudanagatik, droga askatasunarekin identifikatzen zelako, eta jende marjinala izateagatik drogaren munduan zeudenak eta askatasunaren bila mundu horretara hurbiltzen zirenak elkartzea bazegoelako. Roberto Morte gainera txuloa ere bazela? Garai hartan ez zen jende hori hain erraz bereizten. Botereari nolabait muzin egiten zion guztia sartu ohi zen bandakideen zakuan, asko aztertu gabe zein arrazoiengatik zegoen boterearen kontra: marjinala zelako besterik gabe, edo ideologia politiko baten eraginez egiten zuelako. Ezberdintasunak geroago egin ziren. Izan ere, Franco hil eta berehalako urteetan hainbat mugimendu sortu ziren marjinalen mundutik. Horietako batzuk oso positiboak izan ziren, eta mugimendu politikoen mugetan geratu ziren, baina beste batzuk frankotiratzaille hutsak baino ez ziren. Roberto Morte horietakoa dugu.

Talde parapolizialak ere azaltzen dituzu "Hamar urte barru"-n. Zergatik?

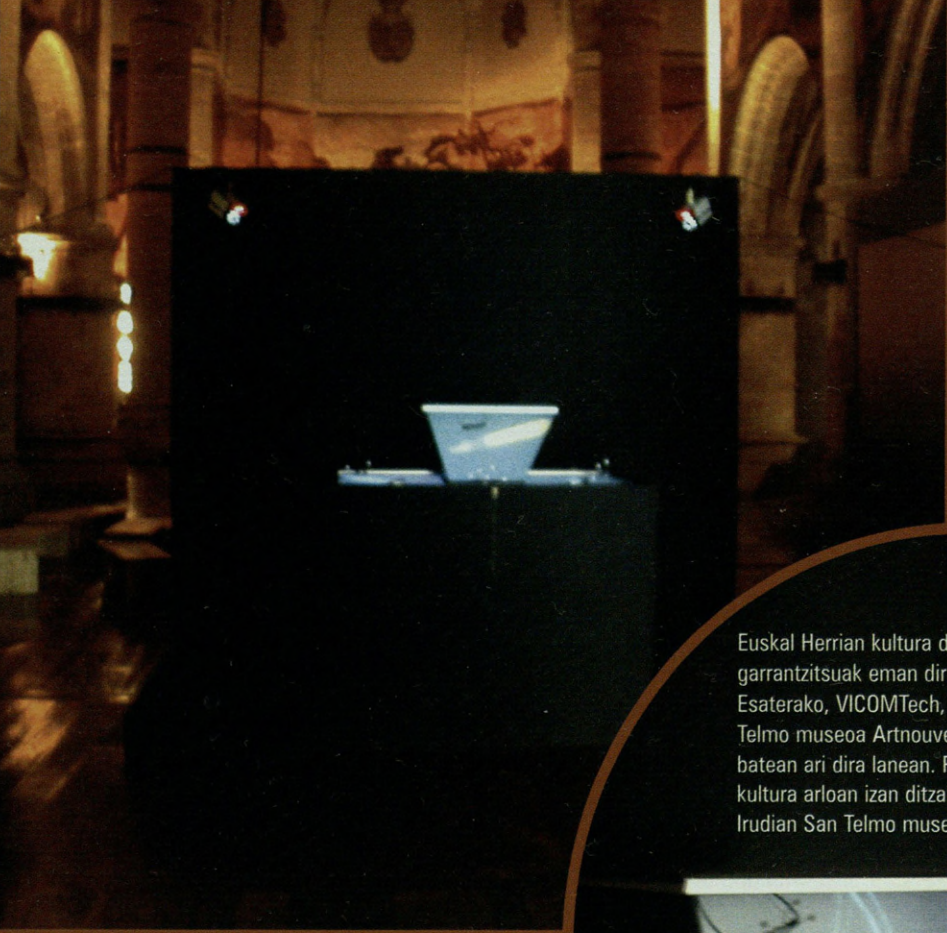
Garai horretako beste elementu bat direlako. GAL izango zen antolatua, seguraski, baina justu GAL atera zenean garbiago geratu zen nor zegoen haren atzean, eta gerra zikinaz eta abarrez asko hitz egiten hasi zen. Baina aurretik Batallón Vasco-Español, Triple A eta horrelakoak ere izan ziren, eta interes berberak zeuden horien guztien atzean ere. Eleberrian ez da talde zehatzik aipatzen. Edonor izan daiten, zeren GALEk 1983an egin zituen bere lehenengo agerpenak.

Bakearen aldeko mugimenduaren sorrera ere aipatzen duzu. Erakunde zehatzen bat izan al duzu buruan?

Bai. Nire ustez orduantxe sortu zelako inolako interes politikorik gabe bakearen alde benetan borrokatu duen mugimendu bakarra: Bakearen Aldeko Koordinakundea. Lehena izan zen ohartzen gerra ez zela bidea eta gelditu egin behar zela. Gero atera dira beste mugimendu batzuk, hainbat, baina argi eta garbi interes politiko maltzur batzuen pean. Horregatik nik omenalditxo bat egin nahi izan diet eleberrian Bakearen Aldeko Koordinakundekoei.

Bilbon narrazioa kokatzearena ere omenalditzat hartu al liteke?

Beno, nik "Hamar urte barru" Bilbon kokatu nahi nuen, batetik, bertan jaio eta bizi naizelako. Baina nolabaiteko erronka ere izan zen hori niretzat, eleberria idazten hasi nintzeanean, 1991n, orduko euskal literatura gehiena herri mailan edota alegiazko herrialdeetan kokatu ohi zelako, eta nik hiri literatura egin nahi nuen. ■



Kultura digitalean artea eta teknologia oso lotuta agertzen zaizkigu. Artea emozioaz eta mundu subjektiboaz ardurtzen den bitartean, zientzia eta teknologia arrazionaltasunaz eta mundu objektiboaz ardurtzen dira. Bien ikuspuntuen arteko nahasturatik jaiotzen da kultura digitala.



Euskal Herrian kultura digitalaren alorrean pauso garrantzitsuak eman dira. Esaterako, VICOMTech, Deustuko Unibertsitatea eta San Telmo museoa Artnouveau izeneko Europako proiektu batean ari dira lanean. Proiektu horrek teknologia berriak kultura arloan izan ditzakeen aplikazioak ikertzea du xede. Irudian San Telmo museoan egin zen Ferrum erakusketa.

AURIA ETXEANDIA

GUZTIOK ENTZUN dugu zerbait arte digitalaren inguruan. Baina zer da arte digitala? Teknologiaz baliatuta sortutako artelan guztiak sartzen ditugu arte digitalaren baitan. Ez da artearen barruko tendentzia bat, ezta genero bat ere. Artista digitalak, edozein garaiko, edozein mugimenduko artistak egin ohi duen bezala, teknologiaz baliatuta munduaren interpretazio bat egiten du. Teknologia bitarteko bat baino ez da, artistaren beharretara dagoen tresna bat baino ez. Bitarteko bat izanik, sormena ez dago teknologian, hau erabiltzen duen gizakian baino.

Ez da hau arte digitalak beste-lako arte mugimenduekin duen antzekotasun bakarra. Izan ere, arte digitala definitzen duten ezaugarri asko XX. mendeko mugimendu artistikotik oinordetzan hartutako

Teknologia arte bihurtzen denean

Max Ernst Interaktibitatearen aitzindaria



Max Ernst dadaista izan zen, interaktibotasuna praktikan jarri zuen lehenetarikoa. 1920. urtean Alemanian egindako erakusketa batean, kartel bat ipini zuen sarreran. Kartel horretan, bisitari bakoitzari bere marrazkietan ekarpen dadaista edo antidadaista bat egiteko aukera ematen zien. Modu honetan, ikusleek marrazkietan parte hartzen zuten. Ikuslearen inplikazioa eta partehartzea beharrezko zen hamaika adibide aurki daitezke XX. mendeko abangardien artean.

elementuak eta espresibideak dira. Besteak beste, Surrealismoa, Pop-Art edota Arte Kontzeptualetik edan du arte digitalak.

Interaktibo izatearena da arte mota honek egin duen ekarpenen artean aipatuena. Elkarrreragina, feedbacka, azken finean artista eta erabiltzaile-ikusle-kontsumitzaile-partehartzaile-sortzailearen (ez dakit nola deitu arte-lana bat ikustera doan pertsonari) arteko hartu-eman bat dago arte mota honetan. Modu honetan, erabiltzaile-ikuslea artelanaren produkzio prozesuan sartzen da eta artelanean eragiteko aukera du.

Arte digitalaren ibilbidean beste aurrerapauso bat arte zibernetikoaren sorrera izan zen. 1948 urtean, Norbert Wiener-ek zibernetikari buruzko liburu bat argitaratu zuen, "Cybernetics: Control and Communication in the Animal and the Machine" izenekoa. Liburu honek eragin handia izan zuen, ez

Net. Art

Badirudi arte digitala artearen kategoriarat jasoa izan dela. New Yorkeko Guggenheim. Museum-ak eta Pariseko Pompidou-k erosi dituzte jada bere lehen Net.art lanak.



www.guggenheim.org/internetart

Zer da?

- **Net.Art:** Internet erabiliz egiten den lan artistikoa da. Internetetik eta Internetarako sortutako artea.
- **Arte digitala:** Teknologia digitalak erabiliz egiten den artelana. Ordenagailu, mugikor eta bideojokoetaz baliatzen dena.
- **Arte elektronikoa:** Baliabide elektronikoak erabiliz egindako sorkuntzak. Arte elektronikoa ordenagailuarekin egindako lana izan daiteke, baina baita digitalak ez diren baliabideak erabiliz egiten dena: bideo artea, instalazio interaktiboak, musika elektronikoa.

bakarrik zientzia eta teknologiaren alai baita arte munduan, laster hasi bai artista batzuk zibernetikaren kontzeptu lanean. Hitz horren atzean, bi kontzeptu garrantzitsu daude eta biek izan dute zuzena arte digitalean. Bi kontzeptu hauek feedbacka da eta beste maki gizakiaren arteko harremana. Garai hurrengo erabiltzen diren kontzeptuak erabiltzen buruan, halako bisionario aurre izango ziren eta beraien buruan zegoen teknologia nola erabili, edo hobeto esanda nola des-erabili. Hau da, ohiko erabilera moduekin apurtzeko modua bilatu nahi zuten. Teknologia bera erabili, beste erabilera bat bilatzeko.

Digitala izatearen eraginak

Aipatu dugunez, arte digitalak interaktibitatea du ezaugarri, beraz, ikuslea integratu beharko du nolabait eta hori gertatu dadin, obra horrek irekia izan behar du, hau da, egitura irekia izan behar du. Ireki izan behar horrek eta interaktibitate horrek artelanek duten egitura behin betikoarekin eta itxiarekin apurtzen du. Artelanaren kontzeptu ezberdin horrek artearen inguruan dauden arlo guztiak berriz planteatu behar direla esan nahi du: museo eta galerien izaera, kritikaren papera... Kontzeptuaz gain, artelanaren dimentsio berria ekartzen digu. Kasu honetan, prozesua bera bukaerako produktua baino garrantzitsuagoa den obra ari gara eta, oraingo artean nagusitzen den obra iraunkor eta estatikoen gainetik, obra atemporalak, dinamikoak eta aldakorrek nagusitzen baitira kultura digitalean.

Ikuslearen ikuspegitik ere hainbat aldaketa antzeman daitezke. Izan ere, modu honetako obra baten aurrean gaudenean, prozesuaren zati bat baino ez dugu ikusten, artelana irekia eta aldakorra den heinean.

Originala eta kopiaren artean ezberdintasunik ez egoteak arazo ugari ekarri ditu, batez ere jabetzaren inguruan. Honek krisia sortu du kulturaren industrian, batez ere musika eta zinemaren industrian, eta batez ere jabetza eskubideen inguruan. ■

Helbideak

Arteleku: www.arteleku.net/
 Amaste: www.amaste.com/
 Aleph: aleph-arts.org/art
 Artnodes: www.uoc.edu/artnodes/cat/index.html
 Artnouveau: www.artnouveau.ccg.pt
 Bitniks: www.bitniks.es/
 Cibervisión: www.cibervision.org/



Ritos

Errituaren ordua

San Frantzisko auzoan

11:00. IGANDE GOIZA DA, prestaketa ordua. San Frantziskoko karrikak berandu esnatu dira gaur. Mariaren Bihotza plazako zuhaitzen itzal zabaletan auzokide bakan batzuk denbora pasan dabilta. Ez gaude Kalifornian, Bilbon baizik. Bero itsaskorra dela medio haurrak ere ez dira jolastera irteera ausartu. Plaza erdian furgoneta zuri bat dago eta haren inguruan gazte talde bat. Antzerkiola Imaginarioko kideak dira "Ritos. Gure azken lur zatia" egitasmoaren azken emanaldirako eszenategia prestatzen. Hiru egun daramatzate auzokideekin elkartruke kulturean murgilduta, eta gaur arratsaldean, laugarren egunean, bertako kultur agenteekin batera antzerki emanaldi-erritual bat aurkeztuko dute kalean.

"Ritos"en baitan Bilboko taldeak hiru herrietan egin ditu "sarraldiak" ekainean zehar: Urduñan, Ondarroan eta Bilboko San Frantzisko auzoan. Baina "Ritos" epe luzerako egitasmoa da "merkantzia tren bat bezalakoa, luzea", eta hortaz, aurrerantzean ere Euskal Herriko beste hainbat herritan gauzatuko da, nahiz eta oraindik ez dauden data eta lekuak zehaztuta. Goizean goizetik bueltaka dabilen Jon Gerediaga taldekideak azaldu digu zergatik hautatu dituzten preseski hiru leku hauek: "Hasierako hiru sarraldiak guztiz ezberdinak izatea nahi genuen, errealtate zeharo ezberdinak dituzten herrietan murgilduz".

San Frantzisko hamalau mila biztanle dituen auzoa da eta kulturalki Euskal Herriko txokorik anitzena. 30 herri elkarte inguruk

AINARA GURRUTXAGA
Argazkiak: Iñigo Azkona

Herri antzerkia piztu asmoz Antzerkiola Imaginarioak ekimen berri bat jarri du abian: "Ritos. Gure azken lur zatia". Kultur elkartrukean oinarritutako egitasmoa hiru herritan gauzatu dute oraingoz: Ondarroan, Urduñan eta Bilboko San Frantzisko auzoan. Guk azken honetan egoteko parada izan genuen.

bermatzen dute bertako kultura ezberdinen bizirautea eta euren arteko elkartrukea. Mugimendu handiko auzoa da, korapiloz betetakoa. Horrexegatik, hartu-emanerako gune aproposa zela iruditu zitzaion: "Herriak eskaintzen dituen adierazpide kultural eta folklorikoak ikertu eta gureganatzea da erronka, eta era berean, antzerkiari buruz dakigun guztia herriari eskaintzea".

Hartu-eman honetatik antzerki antropologiaren ikerketan urrats berri bat ere eman nahi izan du antzerki talde bizkaitarrak. Duela hiru bat urte taldeko zuzendari Ander Lipusek Eugenio Barbaren Odin Teatret konpainiarekin jarduteko aukera izan zuenetik, tresna hori ikertzeko nahia sortu zitzaion. "Orduetik Euskal Herrian ere antzerkiaren antropologiaren ikuspegi teoriko eta praktikokoak aplikatu daitezkeela uste dugu eta borretan abalegintzen gara", dio Gerediagak.

Hau guztia lortzeko San Frantziskoko egoaldian hainbat ekitaldi antolatuta ditu 25 per-



tsonaz osatutako lantaldeak: tailerrak, bideo emanaldiak eta auzoko eskoletako ekintzak, besteen artean. Azken hau izan da Sabino Alkorta taldekidearen aburuz taldearentzat egun hauetako ekimenik hunkigarriena: "Ez dakit auzoaren errealitate sozialagatik izango den", dio, "baina baurrek harrera itzela egin diete komedianteei, beraien besoetara jaurtitzeraino". Eskoletako esperientziaren ostean haurrek egindako marrazkiak Mariaren Bihotza plazan jarri dituzte ikusgai.

13:00. Antzerkiolakoek arratsaldeko emanaldirako prestaketa lanetan diharduten bitartean plaza ondoan dagoen furgoneta zuritik egipziar doinuak entzuten dira. Musikak inguruko en arreta piztu du, baita gurea ere. Emakume bat dantzan hasi da ondoren, soineko arabiar eta guzti. Berehala gerturatu zaio talde bat haren dantzarako aholkuak arreta handiz entzuteko. Guztiak dantzan hasi dira gerria eta sorbalda irakasleak bezala mugitzeko ahaleginetan. Irakaslea Lide Etxeberria da, San Frantziskoko auzokidea. "Kuriostatez hasi nintzen egipziar dantzak ikasten orain zortzi urte Londresen, eta orduz geroztik nire pasioa da" kontatu digu. Dantza irakasle izateaz gain bereber musika eta egipziar dantzak uztartzen dituen Bouhia taldearekin dabil gaur egun. Antzerkiolakoek "Ritos" egitasmoan parte hartzeko gonbita egin ziotenean baiezko borobila eman zuen. Gaur dantza tailerra emateaz gain arratsaldeko ekitaldi nagusian ere parte hartuko du.

19:00. Erritoaren ordua iritsi da. Plaza beteta dago. Danbor soinuek jendearen zalaparta mututzen duten bitartean jendearen artetik kalejira koloretsua azaldu da, pertsonaia harri-garrien konpartsa. Auzokoak ikuskizunaz gozatzeko irrikaz daudela nabari da, gehienek ikuskizuneko partaideren bat ezagutzen dutelako batez ere.

Kalejiran sartu diren pertsonaien artean asko ezagunak zaizkigu, Antzerkiolaren aurreko ikuskizunetakoak baitira: "Mundopolski"ko Mundo eta Mika, Yuri Sam eta Kumalen, "8 Olivetti poetiko"ko pertsonaien bat... Oraingoan, ordea, ia inprobisatutako antzezlanean parte hartzea datoz.

Aktoreak plazan sartu orduko festa hasi da: "Dantza egin dezala herriak gure azken lur zatian!" dio pertsonaietako batek. Sin Yembe taldekoek berehala astindu dituzte euren danborrak eta dantzariek beren gorputzak. AZRAF, Iniciativa Gitana, Afrovasca eta La Ressistens elkarteek txanda helduko da ondoren, beste askoren artean. Giroa berotuz doa. Musika, dantza eta antzerkia dira herri erritual honetako protagonistak eta adierazpen artistiko orori egiten diote leku: bertsoei, egipziar dantzei,

Jon Gerediaga, antzerki idazlea

«Herri antzerkia pizturik dagoen bitartean herria ere pizturik egongo da»

"Idazten ditudan gauza guztiak taula gainean ikustea luxu bat da niretzat", dio sorreratik Antzerkiola Imaginarioan idazle lanetan diharduen Jon Gerediagak. Antropologian lizentziatu ostean "Ander Lipusen erruz" hasi omen zen idazkuntza lanetan. Gaur egun antzerkia bizimodu bilakatu zaio. "Orain lentejak lortzea bakarrik falta zaiola" dio irribarrez.

Txilen egon berri zara maputxeki buruzko tesia prestatzen, ezta?

Bai. Antzerkiola Imaginarioa nire etxea da, nire lanbidea, eta bizirik irauteko indarra ematen didana baina antropologian tesia ere ari naiz egiten maputxeen inguruan. Txilera haiekin elkartrukea sortzera joan nintzen eta han ezagutu nituen gertuagotik txamanak. Ez dira belarrei buruz asko dakiten pertsonak soilik, oso pertsonaia teatralak dira. Berehala otu zitzaidan haiekin pertsonaia bat egin behar genuela.

Eta horrela sortu zen "Yuri Sam"...

Bai. "Yuri Sam" antzezlanean maputxeen otoitzak sartu genituen baina baita ere Arratiako jotak, Baliko dantzak, Kathakalia... Azken batean munduko mitologiek eta erritualek munduaren imaginario kolektiboa jorratzen dute eta, hortaz, badira mundu osoan komunak diren gaiak.

Mendebaldeko gizarte ereduari kontra egiten al diozue nolabait zuen lanetan?

Agian bai baina guk ez dugu antzerkia egiten inoren kontra joateko. Gustuko dugulako egiten dugu antzerkia eta ez kritika egiteko. Egiten dugun antzerki mota egiten dugu gura dugun antzerkia delako eta gure burua espresatzeko baliagarria zaigulako.

Herri antzerkia piztu asmoz sortu duzue "Ritos", baina ba al dago zer pizturik?

Nik uste dut herria bizirik dagoen bitartean herri antzerkia bizirik egongo dela, eta alderantziz, herri antzerkia pizturik dagoen bitartean herria ere bai. Errituala badago herri bat dago, hori garbi daukat.



bereber musikari, kathakaliari, flamenkoa...

"Azken batean auzo guztia erritual batean inplikatu nahi dugu", azaldu digu Jon Gerediagak, "erritual batean herria bere buruaz jabetzen da, bere nortasunaz. Herriak bere buruari istorio bat kontatzea, bere buruari hitz egitea da kontua".

Bi orduko emanaldiaren ondoren bihotz taupada ozenak entzuten dira plazan. Esperientzia kilikagarri bat amaitzen denean bezala, taupada azkarrak geldo bihurtzen dira. Ordura arte ikuskizuna gauzatu duten pertsonaiek espazio eszenikoa atzean utziko dute poliki-poliki jende artean galtzeko.

San Frantziskoko Mariaren Bihotza plaza bere egunerokotasunera itzuliko da bihar, baina bertako biztanleak ez dira atzoko berak izango. Nork daki. ■

Ezpalak

ELISABETH POMBO

Alaitz eta Maider



trikitalariek jarriko diote doinua aurten Lazkaon egingo den Kilometroak jaiari, "Euskarz 2zi ny dt*" leloa daraman kantuen bidez. Abestia Jokin Lasak konposatu du.

Erein argialetxeak gaztelaniara itzultitako euskarazko eleberrien bilduma berri bati emango dio hasiera irailean. Lehen lanak hauek izango dira: Harkaitz Canoren "Piano gainean gosaltzen", Ixiar Rozasen "Sartu, korrontea dabil", Jose Mari Iturrualderen "Euliak ez dira argazkietan agertzen" eta Pako Aristiren "Urregilearen orduak".

Aita Madinaren musika biltzen duen laugarren diskoa grabatu du Art Records diskotxeak. Diskoak "Sonata Vasca", "Suite para Arpa" eta "Suite Infantil para Arpa" lanak biltzen ditu.

Eduardo Txillida omenduko dute uztailaren 16tik 19ra egingo den Errobiko Festivalaren baitan. Gainera, Telefonica Fundazioak artista honi buruz duen ondare artistikoa erakutsiko du uda honetan Txillida-Lekun.

Iñaki Salvador-ek "Orain" diskoa berrargitaratu zuela esan genuen duela gutxi. Horretaz gain, zuzeneko grabazio berria kalera-
tzeaz duela iragarri du. Jorge Pardorekin batera Donostiako Altxerri tabernan iazko irailean grabatutako zuzeneko diskoak hilaren 20an ikusiko du argia.

Bernardo Atxagaren "Obabakoak" lana hebreerara itzuli dute. Hala, dagoeneko hogeitazazpi hizkuntzatan aurki daiteke. Aurki berriaz, errumanieraz, hindiz eta Italiako friuleraz argitaratuko dute.

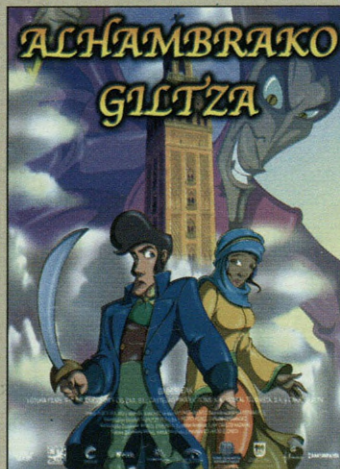


Euskarazko animazio berri bat

JUANBA BERASATEGI zuzendariak euskarazko animazio berri bat estreinatu berri du. Donostian, Bilbon eta Basaurin jada ikusteko aukera izan da, Iruñean hilaren 18an estreinatuko da. Katalunian eta Espainiako Estatuan, katalanez eta gaztelaniaz ere estreinatu da. Marrazki

bizidun honetan kontatzen den istorioa Andaluzian kokatu du Berasategi. "Alhambra-
ko giltza" egiteko, eskuz eginiko lana eta teknologia berriak erabili dituzte. Lan gehiena Donostian egin da Lotura Films euskal produkzioetxean. Guztira 90 lagun inguruk hartu dute parte eta 18 hilabete eman dituzte filma

"Alhambra-
ko giltza"
"Ahmed,
Alhambra-
ko printzea" fil-
maren biga-
rren zatia dela
esan liteke,
nahiz eta ez
dion hari zuzen-
ean jarraitzen.



osatu arte. Ekoizle eta babesleen artean Lotura Films, Euskal Telebista, Canal Sur, Producciones Zig Zag eta Filmax banatzailea daude.

Antzerkiaren gaitasun terapeutikoak

EHUKO UDAKO IKASTAROEK BAITAN antzerkiak dituen gaitasun terapeutikoak aztertu zituzten. Javier Almán antzerki zuzendariak teatroterapia saio bat eskaini zuen. Mota horretako saioen helburua antzerkiak eskaintzen dituen baliabideen bidez gaixoak esperientziak kanporatzea da. Ikastaroen baitan adierazitakoaren arabera, antzerkia minusbaliotasunak dituzten pertsonentzako laguntza terapeutiko bat izan liteke, baita drogen menpekotasunetik irten nahi dutenentzat ere.

Gari Berasaluzek "Gara" egunkarian idatzitakoa: «Hedabideek diotenez (...) laster batean beneran garatuko du Eusko Jaurilaritzak kulturaren arloko plan estrategikoa izango omen dena. Eta ez dakigu pozez edota ironiaz, baina irribarre egin beharko dugu. Batetik, pozez, berri ona delako behingoz euskal kulturaren ondarea, sorkuntza eta industria plan estrategiko batean biltzea (...) Ironiaz, marmarrean jarduteko modukoa iruditzen zai-
gulako plan horren eragile nagusia den Kultura Sailaren aurrekontuaren ehuneko handiena oraindik EITBrentzako izatea».

Fernando Tarancón editoreak "Deia"n esandakoa: «Frantziar komikiak kultura kontsideratzen dira. Komikigileak nobela idazleak adina prestigio du».

Joxean Muñoz gidoigileak "Berria"n egindako adierazpenak: «Euskal Telebistak euskal zinemaren bultzatzaile izan beharko luke, baina ez du horretarako kemenik».

Beñat Achiary kantariak "Gara" egunkarian esandakoa: «Daukagun estatutuarekin artistak zailtasun handiak ditu aurreragiteko».



DONOSTIAKO MUSIKA HAMABOSTALDIA

Musika Hamabostaldia ate joka dator

Donostiako Musika Hamabostaldia oso gertu dugu. Abuztuaren 5ean hasi eta irailaren 4ra arte musika programa aberatsaz gozatzeko aukera izango dugu beste behin. Aurtengoa 64. edizioa izango da. Programazioko xehetasunen artean, eskainiko diren bi opera aipatu behar dira: "Orfeo ed Euridice", Comediants taldeak ekoiztua eta "Ariadne en Naxos" Alemaniako Halle Operaren eskutik iritsiko zaiguna. Baina horretaz gain, nazioarteko izen handi ugari iritsiko dira Donostiara. Zubin Methak Israelgo Filarmonikaren gidaritza eramango du, Víctor Pablo Pérezek berriz, Galiziako Sinfonika gidatuko du eta Eliahu Inbalek Berlinekoa. Gainera, Ewa Podles abeslaria, Ann Murray mezzo sopranoa edo Juan Diego Flórez Peruko tenorea bezalako artista handiak ere izango dira 64. Musika Hamabostaldi honetan.

Mutrikuko harria ospakizun iturri

MUTRIKUKO PARROKIKO LEHEN HARRIA, jarri zela berrehun urte beteko dira datorren abuztuaren 25ean. Hori dela-eta "Mutriku 1803-2003" izeneko taldea sortu dute zenbait hiritarrek eta uztailetik irailera arte hainbat ekitaldi antolatu dituzte. Besteak beste, erakusketak, antzerkia eta meza bereziak. Ospakizun horien artean, garrantzitsuenetakoa bat "Hauze da harrixa" lana izango da. Ikuskizun honen bidez, bertara hurbiltzen direnek duela 200 urte Mutrikun zer gertatu zen jakin ahal izango dute. Garai hartan Jasokundeko Andre Mariaren eliza ixteko agindua eman zen. Agindu horrek hamahiru urteko tirabirak eragin zituen, ados jarri eta eliza berria leku berrian egiteko erabakia hartu zuten arte.

Munduko ahozko inprobisatzaileak

EUSKAL HERRIKO BERTSOZALE ELKARTEAK antolatuta, ahozko inprobisazioaren inguruko munduko kongresua egingo da Donostian, azaroaren 3tik 8ra bitartean. Kongresu hau Bertsozale Elkartek munduko inprobisatzaileekin harremanetan jartzeko egiten ari den ahaleginetan beste urrats bat da. Kongresuaren baitan goizetan saio akademikoak egingo dira Miramar Jauregian eta arratsaldetan jaialdiak Lugaritz kultur etxean, azken egunean ezik, amaierako jaialdia Bilboko Euskalduna Jauregian egingo baita.

Intermitenteen greba.

Frantziako kultur jaialdietako artista eta teknikarien, hau da intermitenteen langabezia arautzen duen erreforma dela-eta, Frantziako hainbat udako jaialdi arriskuan dago. Avignongo jaialdiko intermitenteen grebak eragin mimetikoa sortu du eta ondoren etorriko diren beste jaialdi batzuk bertan behera utziko dituztela iragarri dute artista eta teknikariek. Esaterako, Arroxelako kantu eta musika jaialdia, "Les Francofolies" izenekoak, ez egitea erabaki dute, gauza bera gertatu da Renneskoarekin, Paukoaren eta Albikoarekin. Frantziako Gobernuaren eta intermitenteen artean akordiorik lortzen ez bada, dirutza handiak galduko dira, jaialdiko sarrerez gain, turismoak diru asko mugitzen baitu.

Euskalduna 2003ko onena.

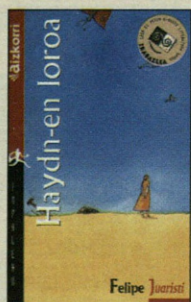
Euskalduna Jauregiak 2003ko Munduko Kongresu Zentrorik Onenaren saria eskuratu du. Sari hori Kongresu Zentroen Nazioarteko Elkartek ematen du. Euskaldunako ordezkariak Mannheim hirian (Alemanian) jaso zuten saria, aipatu elkarteak urteroko konferentzia egin zuen tokian. Hala, Bilboko Euskalduna Jauregia elkarte honek banatzen dituen hiru dominetatik lehena, urrezkoa alegia, eskuratu duen Espainiako Estatuko jauregi bakarra da. Valentziako Kongresu Jauregiak 2000. urtean zilarrezko saria irabazi zuen.



ALBERTO ELOSEGI

Argitalpenak

PILAR IPARRAGIRRE



Haydn-en loroa

Felipe Juaristi

AIZKORRI
110 orrialde
6,95 euro

“Bizi, Irakurri 2002” saria

Everest argitaletxeak antolatutako “Bizi, Irakurri 2002” lehiaketako lehen saria irabazi zuen Felipe Juaristik “Haydn-en loroa” nobelarekin. Udako goiz batean Zarauzko hondartzan hondoratzen den zorigaiztoko itsasontziak barnean daraman ezohiko zama eta horrek guztiak herrian bizi direnei ekartzen dizkien ezustekoen inguruan diharduen narrazioa da. Izan ere, zer ez ote zen atera tripulaziotzat kapitaina eta bi itsasmutil besterik ez zituen herdoilak jotako burdina puska hartatik. Tximu, loro eta kolore guztietako txoriez aparte, larri beltza diz-diz zeukaten nekatu itxura nabarmeneko gizon-

emakume eta haur mordo bat ere ez zen, bada, handik ateral! Baina gauza gehiago ezkutatzen zituen oraindik Zarauzko hondartzan hondoratutako itsasontzi hark. ■



Beste sexualitateak (Sexu-aniztasunerantz)

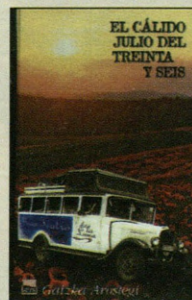
Batzuen artean
GAIK
200 orrialde

Sexualitatea garai eta kultura ezberdinetan

Bere izena adieraztera ausartzen ez den maitasuna omen da sexu bereko pertsonekin harremanak izatea gustuko dutenena. Aldiz, makina bat hitz asmatu izan dituzte menderik mende lesbianak eta gayak izendatzeko beren sexu aukera dela-eta haien aurka zeudenak (eta zoritxarrez oraindik ere horrela daudenak). Gaiak argitaletxeak plazaratu duen “Beste sexualitateak (Sexu-aniztasunerantz)” izenburuko liburuan jokabide sexuak garai eta kultura ezberdinetan izan duten trataera aztertzen da, desira homosexualak ere baudakalako bere historia, sexu bereko pertsonen artean erakarpina sentitzea gizakia bezain zaharra delako, nahiz horrela sentitzen dutenak gehienetan baztertuak eta zigortuak izan diren. ■

Gerraren hasiera Erriberan

Nafarroako Erriberak 1936ko gerra ankerraren hasiera nola bizi izan zuen irudikatu du Gaizka Arostegik “El cálido julio del treinta y seis” nobelan, harantz-honantz dabilen antzerki konpainia xume bat ardatz harturik. Urtero bezala iritsi da konpainia hori herrixka batetara, bideetako hauts eta neke guztiak gainean dituela. Eskuar-tean duten lanarekin bere arrakastaxoa lortzeko itxaropentsu dira antzezleak, hala ere. Beraien artean, gainera, taula gainean lehen aldiz agertuko den hamairu urteko mutiko bat dago. Baina uztailaren 18 sargori horretan kezka ugari aurkituko dute hain arretatsuak izan ohi diren herritarren artean, kazike eta faxisten handikeria dela-eta gauzak ez baitoazkie oso ondo, eta hori gutxi balitz jakin dute militarrek Errepublikaren aurka altza direla. ■



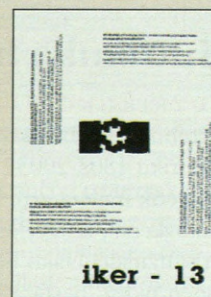
El cálido julio del treinta y seis

Gaizka Arostegi

TARTALO
149 orrialde
13 euro

Euskalkia irakaskuntzan

Euskaltzaindiak kaleratu duen Juan Luis Goikoetxea Arrieta-ren lan honen izenburu zehatza “Euskalkia eta hezkuntza. Dakigunetik ez dakigunera euskal diglosia irazian” da, eta hain zuzen ere euskalkia irakaskuntzan dauka gaitzat. Nolanahi ere, Juan Luis Goikoetxea Arrietaren tesian lehen hizkuntza euskara duten ikasleak hartzen dira kontuan, etxetik euskaradun izanik -euskalkidun ere, beraz- eskolartzen diren neska-mutikoen hitz egiteko era baitu ikertzaileak bere lanaren ardatz. Euskal Herri osoko ikasle euskaldunak hartu ditu aztergai, baina bereziki bizkaieran zein bizkaieradun ikasleak jarri du bere arreta. Dena den, tesiaren helburua ez zaio inongo euskakiri lotzen, etxetik euskara dakarren oro delako aintzat hartua. ■



iker - 13

Euskalkia eta hezkuntza.

Juan Luis Goikoetxea Arrieta

EUSKALTZAINDIA
282 orrialde
12 euro



Norak suhiltzaile
izan nahi du

Arantxa Iturbe /
Elena Odriozola

ELKAR
43 orrialde
6,45 euro

Txikitan aukeratutako eginkizunaren alde

Bada oso txikitatik heldua izandakoan izan nahi duena erabakirik duena. Horrelakoxea da Nora, Arantxa Iturbek idatzi eta Elena Odriozolak marraztu duen istorio honetako protagonista. Suhiltzaile izan nahi du berak, New Yorken bizi den osaba bat bezala. Familia osoa aurka du, orde. Amak ez du kontu hori entzun ere egin nahi, eta aitak beste hainbeste. Osaba Tomax zen bere alde egiten zuen bakarra, baina horrekin ere jai du orain, itxura guztien arabera, asko hazi dela eta suhiltzaile izatearen txorakeria horiek uzteko garaia duela esan diolako

Norari. Nola liteke osaba Tomaxek hori esatea? Zur eta lur gelditu da neskatoa, baina ez amore ematekotan. |

Kortsario eta piraten artekoak agertzen dituen komikia

Beti altxorraren bila dabilta Alain Ayroles eta Jean-Luc Masbouren artean osatutako "Kapak eta Letaginak. II Ekitaldia: Bandera beltza!" komikiaren protagonistak: kapare espainiarra, kortsario berberea, aitoren seme frantsesa eta untxia. Oraingo honetan uharte Tangerinoetarantz abiatu dira, baina ekaitzek zigortutako artxipielago horretara iritsi aurretik, piratekin egingo dute topo. Eta jakina, piratek badakite alaiak izaten, baina baita krudelak ere etsaiarekin aurrez aurre aurkitzen direnean... |

Kapak eta Letaginak

Ayroles / Masbou

JEAN FRANÇOIS SAURÉ
46 orrialde / 15 euro



IGNAZIO AIESTARAN

"Esango nuke Euskal Herria Europako patera dela"

Oraingoan poesia hautatu izanaren arrazoa?

Ez da erraza esatea zergatik idatzi behar ditudan poemak euskaraz. Egia esan, ez dakit. Ez dakit zer den literatura, ez eta zer den poesia, dakidan bakarra da esaten ditudan hitzei eta izkiriari ditudan lerroei zornea direla, zauri irekiei ateratzen zaien zornea. Joxe Azurmendik dio bere liburu batean Euskal Herria ospitale handi bat dela, eta justu hortik datorkigu gure munstrokeria. Zer esan nahi duzu horrekin?

Nire ustez munstrokeria gure kultura eta politika neurtzeko kategoria egokiena da, garbi baitago munstroak garela. Batzuen ustez indigenak gara euskaldunok, indigenegiak batzuetan; beste batzuen iritziz posmodernoak gara, posmodernoegiak. Argi dago, beraz, onerako edo txarrerako, desberdinak garela, beti lekuz kanpo. Nik esango nuke Euskal Herria Europako patera dela. Gure bertuteak munstroak direla eta gure akatsak ere bai; azken batean, zer dira Jorge Oteizaren apostoluak, munstroak baizik? Zer Picasso-ren "Guernica" koadroko pertsonaiak, edo zer Euskal Herrian hildakoak, munstroak baizik? Eta zer da gaurko adierazpen askatasuna, munstro bat baizik? Horregatik idatzi al dituzu poemok?

Munstrokeria ikusteko poeta pribilegiatua da, nire iritziz. Errealitatea kuestionatzen duelako, baina beti ezbaian, zalantzan ibiliz. Hori dela-eta olerkaria ez da ez baikorra ez ezkorra, baiezkorra edo ezbaikorra baizik. Beraz, Euskal Herria da lekuri egokiena ezbaian ibiltzeko, munstro abertzalea izateko eta olerkaria izateko.



egileari galdezka

Euskara maitalea duen poetaren gogoetak

Euskalduna izatea ez dela batere erraza erabakitzen du Joxe Azurmendik Ignazio Aiestaran Uriz iruindarraren "Munstro abertzalea" poesia liburuan agertzen diren olerkiak irakurtzerakoan egindako gogoetak jasotzen dituen epilogoan. Egileak, bestalde, Filosofia irakasten du EHUn, eta orain arte gai horren inguruko saioak idatzi izan ditu batik bat. Baina azken lan honetan poesia aukeratu du barruan bueltaka dabilzkieon kezka kontraesan korrak azaltzeko, ama hizkuntza gäztelania eta amaordea ingelesa izan arren, euskara bere maitalea duen gizon honek. Eta ezer baino lehen "munstro" hitzak hiztegiari dauzkan adiera guztiz bestelakoak jasotzen ditu zehatz-mehatz, bere burua aurkezterakoan eta xehetasun hauek agerian uzten dituen Ignazio Aiestaran Urizek: Fran-



Munstro
abertzalea

Ignazio Aiestaran

ELKAR
140 orrialde
11,25 euro

tsesen artean espainiarra, eta espainiarren artean baskoa omen dela. Baskoen artean nafarra, eta nafarren artean putobaskoa den bezalaxe. Eta erdalduen artean euskalduna, eta euskaldunen artean euskaldun berria. Jeltzaileen artean abertzalea, eta abertzaleen artean situazionista. Eta eskuindarren artean ezkertiarra, eta ezkertiarren artean anarkista. ■

Gartxot

erdiko kaiera

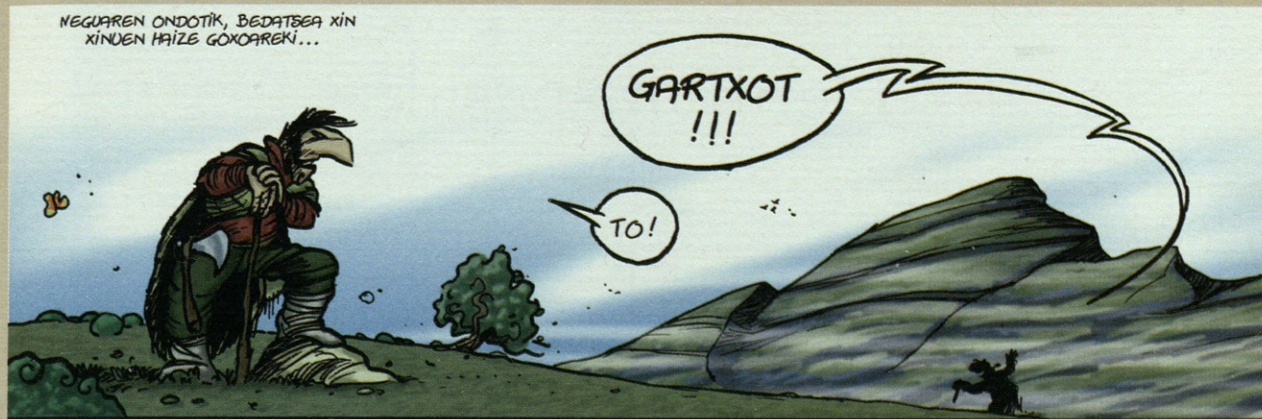


2003ko uztailaren 20a

ARGIA

34

NEGUAREN ONDOTIK, BEDATSEA XIN
XINUEN HAIZE GOXOAREN...



BEDATSEA : UDABERRIA AETZ : AEZKOA HARANEKOA ELEKATU : BERBA EGIN XARDOKI : MINTZA

Denbora-pasak

LUMA

Hitz gezidunak

	Boza oze- nagotzeko	Lepo	Gipuzkoa- ko ibaia	Ukatzeko	Itzali
	Hareatza	Noka, naiz	Uztaia	Araknido mota	
	Ebaki sakona				1000
	Moztua				Gizon izena
IRUDIKO HERRIA	Kazeta				
Bizkaieraz, bertan	Röntgen				
			Uranioa	Ardi, hitz elkarketan	
			Gauero ohi dugu	Sona, ospe	
Nitro- genoa	Erbioa	Lanbroa			
Adunar	Eskas	Moila, nasa			
			Kontso- bustia		Kontso- nantea
			Iodoa		Gironako ibaia
Arabako herria			Beldurtu		
Errep., distira			Ald., bat gehi bat		
	52		Garau, bihi		Oxigenoa
	Kontso- nantea		1		
Adi ezazu!		Areatza			

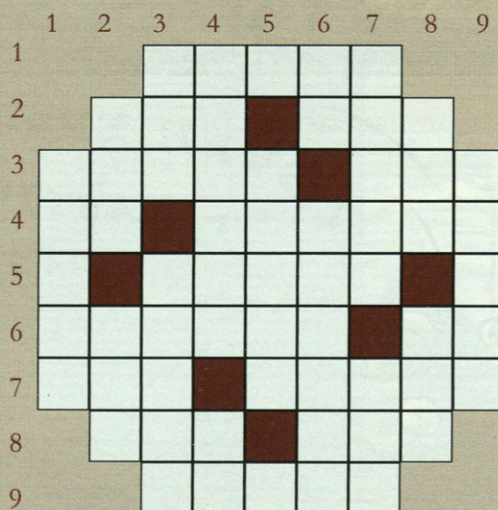
Hitz gurutzatuak

EZKER ESKUIN

1.- Adiskide handi. 2.- Hazi aditzaren infinitiboa. Jatorri atzizkia. 3.- Kai. Futboleko, baloia sareratzea. 4.- Ez eme. Intsektu bizkarroia. 5.- Mila. Emea, gurasoekiko. Hamar. 6.- Tuberkulu mota. Lehenengo eta laugarren bokalak. 7.- Edo. Hamabi hilabeteko denbora tarte. 8.- Gaixo. Partitiboaren marka. 9.- Zezen zikiratuak.

GOITIK BEHERA

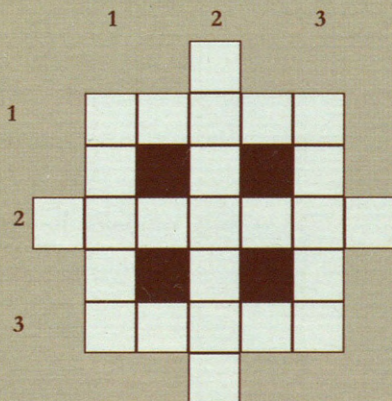
1.- Argentinako ordoki zabala. 2.- Leku horretan. Bihi. 3.- Bizkaieraz, sobera. Ate. 4.- Zangoaren atala. 499. 5.- Kontsonantea. Ezeztatu. Iodoa. 6.- Utik! Adarra. 7.- Alferra. ...tak, erlojuaren hotsa. 8.- Edari alkoholdu. Euskaraz eta kitto! 9.- Pilota jokoa.



Hiru bider hiru

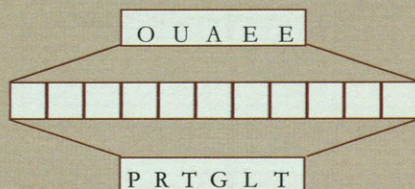
Goitik behera eta ezker eskuin, hitz bat eta bera.

1. Gure astekariaren izena.
2. Iparraldean, zain.
3. Azkeneko.



Hitz banatua

Ordena aldatu gabe, Bizkaiko udalerri baten bokalak eta kontsonanteak, hamaika guztira, bereizi ditugu. Elkartu eta esaguzu zein udalerri den.



Kike Amonarritzen umorea

Goiztiri eta Bisasti AEK euskaltegiek, urtero lege, txiste eta pasadizo idatzien lehiaketa antolatatu dute. XI.a izan da aurtengo edizioa. Honako hau saritutako txistea da. Datorren astean gehiago eskainiko dizkizuegu.

Orient Express

Orient Expresseko bagoi batean bi gizon bakarrik doaz. Goiza... arratsaldea... gaua... igaro ondoren egunsentian bata besteari galdetu dio:

- Aizu... nongoa zara?
- Kontxo... Bilbokoa naiz, aibalaostia!
- A zer nolako kasualitatea, ni Santanderrekoa naiz!
- Aibalaostia biok iparraldekoak gara!...
- Eta zertan aritzen zara?
- Bada, biolinjolea naiz...
- Ostia!... ni ere bai!!!
- Ez da posible, zu ere biolinjolea. Bada, aditzera ematen dizut ni honetan oso ona naizela...
- Ona... hori ez da ezer, ni Espainiako onena naiz!
- Espainiako? Ni Europako onena naiz!!!
- Tira, pentsa ezazu zeinen ona naizen, Santanderreko elizan jotzen dudanean zurezko Amabirjina negarrez hasten dela.
- Ah bai. Horregatik lehengo egunean Bilboko katedralean jo nuenean Jesus gurutzetik jaitsi, ni besarkatu eta esan zidan:

- Hori bai dela jotzea eta ez nire ama negarrez uzten duen Santanderreko meme-loak egiten duena!

Beasaingo Goiztiri AEK-ko arratsaldeko goi urratseko ikasleak

Soluzioak

Hiru bider hiru	1. Argia, 2. Igunka, 3. Azken
Hitz banatua	PORTUGALETE
Hitz gurutzatutak	Ezker eskum: 1. Lagun, 2. Haz, Tar, 3. Portu, Gol, 4. Ar, Akaina, 5. M, Alaba, X, 6. Parata, Ao, 7. Ala, Utea, 8. Er, Rik, 9. Idiak. Goitik behera: 1. Pampa, 2. Hor, Ale, 3. Lar, Atan, 4. Azale, 10. 5. G, Ukatu, 1. 6. Ut, Abarra, 7. Nagia, Tik, 8. Ron, AEK, 9. Laxoa.

Ihesi

Euskal Herria ezagutuz

ASIER AGIRRESAROB
MUSKILDA TELLABIDE

Argazkiak: Asier Agirresarobe

Artikutza Etxaldea Goizueta herriaren lurretan dagoen 3.700 hektareako lursaila da. Añarberen goi ibarra den hau, Donostiako Udalarena 1919tik, natura, paisaia, arkeologia eta etnografia aldetik interes handiko ingurunea da. Mendi hauetako baliabide naturalak ugariak direnez, historiaurretik etengabe ustiatuak izan dira bertako larre, baso, ur eta meatzak. Horrela bada, antzina-antzinatik Artikutzan izan den gizapresentziaren lekuko ugari miretsi ahal izango dugu honako ibilbidean: historiaurreko monumentuak, ikazkinen txondor plazak, Erdi Aroko burdinolak... eta hori guztia, erre-serba natural paregabe batean.

Artikutza Etxaldea

Baso ederrak aztarna historikoen gordeleku





Pagadi ikusgarriak zeharkatzen da Artikutzako lurretan. Adibideetako bat Bidango tontorretik urtegia inguratzen duen pistara daraman bidea da.

Bianditz lepoan hasi gara oinez bazkalondo eguzkitsu honetan (704 m). Mendi bizkar zabal leunetatik gora abiatu gara esfortzurik gabe, gainez gain Bianditz gailurrera heltzeko (844 m). Lehenengo harrespila multzo bat ikusi ahal da gailurrera heldu baino lehen. Oso leku jendetsua izaten den honetatik, ikuspegi zabala dugu begien aurrean, baina aurrera segitu beharra daukagu, Artikutzako zokoetan gabiltzala gauak harrapatzea nahi ez badugu. Beste kasko txiki batzuetatik pasa eta gero, Burnaiztegiko lepora jaitsi gara (710 m). Leku honetara Eskasen autoa utzita ere etor daiteke, goarda-etxearen ondotik basoan barneratzen den bide lau oso erabili batetik. Bide honetatik joanez, beste harrespila bat ikusi ahal izango dugu, lepora heldu baino pixka bat lehenago. Inguru hau, eskualde honetako granitozko harkaitzezko leku bakarretakoa da.

Ehiza-postu lerro amaigabearen eta txarran txaren ondotik (Artikutzaren muga dena)

Agian lehen begiratu batean, Artikutzako paisajeak basatia eta giza interbentzio gutxi jasandakoa dirudi, baina aspaldi-aspalditik ezagutu eta ustiatutako mendiak dira hauek

hurrengo gailurrera jo dugu, Bidango kaskora (778 m). Beste harrespila bat dago hemen, gailurrean bertan, eta bista oso ederrak ditu, Pirinioak ikusten dira urrutian, elurtuta, eguzkiarekin distiratsu, gertuago ikusten dira Mendaia, Ekaitza eta Izu, itsasaldean, berriz, Larrun bere eraikuntza itzelekin, Donostia hiria eta inguruak... Tontor honetatik Artikutza aldera joan daiteke pagadi ikusgarrietan zehar jaisten den bide zahar oso eder batetik. Enubietako edo Artikutzako urtegia inguratzen duen pistara aterako gara honela.

Gailurren lerroa segituko dugu. Pagolletako lepora bidean, gorosti asko eta nahiko ederrak ikusteko aukera izan dugu; eskerrak azkenean apur bat baretu zen Gabonetan zuhaitz hauek mozteko moda zoro hura... Pagolleta lepotik

gertu, berau pasa eta metro gutxi batzuk aurrerago, beste harrespila multzo bat topatu dugu, inguruan behorak bazkan daudela, eta pixka bat aurrerago, trikuharri bat txar-

Orreaga Artikutzan

1270 urteaz geroztik, Artikutzako lurrak Orreagako monasterioaren administraziopean egon ziren. Historiako pasarte haren erakusgarri dira Orreagako ikurra grabaturik duten mugarri zaharrak, ibilbidean zehar etxaldearen mugetako zati batzuetan ikusi ahal izan ditugunak. Denboran aurrerago, jabe ezberdinen eskuetatik pasa ziren mendi hauek, eta haien neurrigabeko esplotazioak -batez ere basoen ustiapenak- bertako oreka ekologikoa hautsi zuen. 1919an Donostiako udalak lursaila erosi zien Ancillonako markesaren ondorengoei, bertako uraz hiria hornitzeko helburuarekin. Horretarako Enubietako urtegia eraiki zen hainbat urte geroago. Bestalde, politika kontserbazionista baten bidez, paisaje berreskuratu pribilegiatua lortu da, pago eta haritzeko baso autoktonoa birlandatuz. Artzaintza, gainera, galerazia dago Artikutzako lurretan, baita ehiza ere noski, eta ibilgailu motordunek ere ezin dute finkan sartu, baimen bereziarekin ez bada.



rrantxaren beste aldean, denak mendi hauen antzinako okupazioaren arrastoak. Trikuharri honen ondoan, Artikutzaren muga seinaltzen duen Orreagako kolejiataren mugarri zahar bat dago (645 m). Hemendik gailurrera leuna segituz, Izuraino joan daiteke (829 m) eta handik Artikutza herrigunera jaitsi.

Agian lehen begiratu batean, Artikutzako paisajeak basatia eta giza interbentzio gutxi jasandakoa dirudi, baina aspaldi-aspalditik eza-



ARTIKUTZAKO GIDALIBURU EKOLOGIKOA

gutu eta ustiatutako mendiak dira hauek. Antzinako artzain nomadek, beren aziendentzat larreak lortzearen, berez zeuden oihanak kenduz mendiak soildu zituzten, duela 4.000 bat urte gutxi gora behera. Honela eratu ziren, Bianditz, Pagolleta, Izu eta beste mendi gain batzuetan orain ikusten diren zelai, otadi, iradi eta txilardegiak. Berezko paisajearen aldaketa hasi zen horrela. Gizakia-
ren eskuak eraldatutako inguru hauetan, gorostiak eta haginak ugariak dira gaur.

Pagolleta ingurutik urtegia ikusten da, milaka txoriren kantuak bizitutako baso mardulen artean kokatua. Arratsalde honetan ezin dugu zuzenean begiratu, eguzkia gogor islatzen baita ur geldietan, ispilu

erraldoi bat balitz bezala. Soinu eta irudizko ikuskizun eder honi begira bakar-bakarrik gaudela uste dugunean, bat-batean bi mototzar atera dira pagaditik burrunba ikaragarrian, hamalau-hamabost urte baino

gehiago ez zituzten bi gaztetxok gidatuak. Ikusiko ez bagintuzte bezala pasa dira gure ondotik; beraiek eta ni bi mundu ezberdinetan bizi garenaren irudipena izan dut orduan.



Pirinioak, Mendaur, Ekaitza eta Izu mendi tontorrak, eta itsasaldean, Larrun edota Donostia hiriko eraikuntzekin topo egingo du Bidango tontorrera iristen mendizaleak.

Artikutzako meatzak eta trenbidea

Oarsoaldeko lurretan, Oiartzun aldean batik bat, meatzaritzak garrantzi handia izan zuen garai batean. Horren lekuko dira Arditurri eta Karrikako meatzak. Aiako Harrien eta Artikutzaren inguruko mendietan ere, Bianditz lepoaren bi isurialdeetan hain zuzen, meatzaritza eta baso-ustiaketa jardueren lekuko, antzinako trenbide baten aztarnak ditugu. XIX. mendeko kontuak dira hauek. Orduan, Artikutzako baso zabaletatik egur-ikatz atera zen, eta bertako meatzetatik, berriz, burdina. Artikutzako trenbidea, 30 kilometro luzerakoa, 1898an jarri zen martxan, hemengo burdina eta egurra Norteko trenaren Erreenteriako geltokira eramateko. Trenbidea oso estua zen, eta Bianditzeko mendigunea zeharkatzen zuenez, tarte batzuetan aldapa gogorrek gainditu behar zituen. Horretarako, "plano inklinatuak" zeuzkan, hau da, tarte maldatsu horietan tren kableen bidez igotzen zen, funikular baten antzera. 1917an bukatu ziren jarduera hauek.

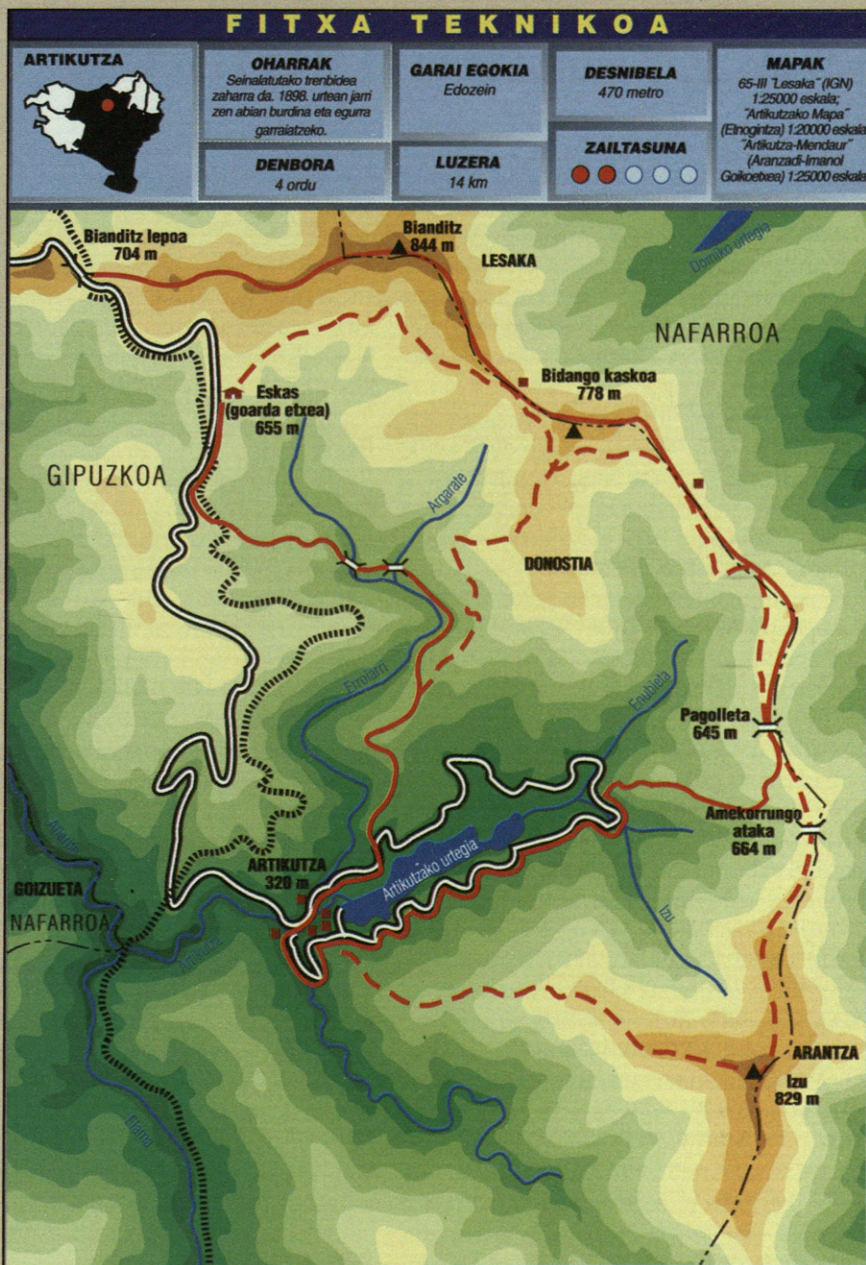
Artikutza aldera jaisteko egurrezko seinaleak dioen moduan, basoan barneratu gara, behearantz bide zahar ederretik; hasieran aldapa leunean, goroldioz erabat estalitako txoko ikusgarrietatik, aurrerago malda gogortu da bide-makuta (malda gogor bat gainditzeko zigizaga doan bidexka) bihurtu arte. Urtegia inguratzen duen pista laura atera gara, orain herrigunera heltzea besterik ez da gelditzen (390 m). Herriguneari Ostatu Zaharra deitutako taberna edo benta aurkituko dugu. Antzina, Artikutza herriguneari bazen

Urtegia inguratzen duen pista laura atera gara, orain herrigunera heltzea besterik ez da gelditzen (390 m). Herriguneari Ostatu Zaharra deitutako taberna edo benta aurkituko dugu

ola bat ere, bertako etxe batzuen izenek aditzera ematen duten bezala (Olazar, Olaetxea...).

Urtegia inguratzen duen pista bide on bat sartzen da basoan, panel batez seinalatua. Lehen metroetan ubide bat edukiko dugu gure ezkerrean. Eskas aldeira itzultzeko bidea da hau, oso erabilia eta seinalatua. Lepo zabal moduko batean, mendiaren ezkerreko hegitik zehar, Erroiarriko errekararen bailara malkartsuan sartu gara, urjauzi bat aurrean dugula. Zubi pare bat pasa ondoren malda gorari ekin diogu, bide garbi eta zabaletik, Eskasera doan errepideraino.

Artikutzako baso eta erreka zokoe-tan gordetzen diren Goizarin, Elama eta Urdallueko burdinolen hondaki-



nak utzi ditugu ezagutu gabe, baita karobi, teileri eta arragoen aztarnak ere, Erdi Aroan mendi aberats hauetan (ura, egurra eta minerala baitzego-

en) izandako jardura metalurgikoaren erakusgarri. Baina horiek ezagutzeko, berriro mendi hauetara egingo dugu ihes, beste egunen batean... ■



Nagoen lekutik

JOSU IZTUETA

Zer garen, zer garela uste dugun eta zer izan nahiko genukeen

MAIZ GERTA DAITEKEEN bezala "Nagoen lekutik" ez da izango egotea espero nuen tokitik idaztea. Aurtengo uztaila Eskandinavian eta Laponian eman behar nuen baina erdia behintzat etxe inguruan ibili naiz, bigarren hamabostaldian Frantziako Tourrera joateko asmoa daukat taldetxo batekin.

Besteen oporrak nire lana diren neurrian, aukeratu gabeko oporrak izango ditut askotan. Oporrak nahi eta lanean egotea txarra dela ez dut zalantzan jartzen baina alderantzizkoa, lana egin nahi eta oporretan egon beharra ez da askoz ere hobea.

Etxean nabilenez etxeko gaiei heltzeko aukera aprobeztatuko dut, "Egunkaria" itxi zutenetik bost hilabete pasa dira eta hamai-ka artikulua idatzi ere bai, gauza asko irakurtzeko aukera izan dut, batzuk (oso) gustura eta besteak ez hainbeste. Neronek ere zerbait idazteko gogoia, tentazioa, beharra sentitu dut baina uzten joan naiz eta buruan nituen hainbat gauza gero paperean ikusi ditut. Soka motzean lotu behar den horietakoa naiz, diziiplina eta metodo gutxiakoa. Konpromisoa hartuz gero azken orduan ipurdia estutu eta juxtuan iristen naizena, ezagutzen nautenak hori badakite eta ez dakitenei alde aurretik abisatu egiten diet. Horrexegatik ARGIAko lagunei esan nien, "argi" ibili nirekin, eguna jarri iezadazue eta epea gogorazazi...

"BERRIA" ateratzeko ilusioa eta premia garbi ikusi zen hasiera hasieratik, lantaldea ere prest zegoen eta zenbat diru behar zen ere kalkulua egina; bost milioi euroko aurrekontua (800 milioi pezeta pasatxo zaharretakoak "Berria" eraikitzeko, "ojo al dato"). Otsailaren 20an inpotentzia sentitu nuen, Donostiako manifa erraldoian emozioa eta ondorengo egunetan, Andoaingo Martin

Ugalde parkean kotxeak kabitu ezinik ikustean poza. Zerbait garela pentsatzera iritsi nintzen zer nahi genuen garbi antzera ikusten nuelako. Gerora ordea zer garen aitortzeko garaia da eta lotsarik gabeko iritzia emateko ordua. Arlo ezberdinetako bizpahiru adibide erabiliko ditut, hurbilekoak, kuantifikatu daitezkeenak...

Reala

Ez da nahi ordurako amaitu Espainiako Futbol liga, bazter guztietan kontu bera. Denbora neurtzeko ziklo naturalak erdi ahaztuta ibili da hainbat jende, astea igandetik igandera neurtzetik partidatik partidara neurtzeraino, eromen kolektiboa! Galizia urrun dago, galipota berak denbora asko egin zuen handik honaino iristeko, baina txapapote txuri-urdinak asteburuko bidaia azkarra egin zuen hemendik Vigoraino. 10.000 lagun inguru gerturatu ziren, gehienak noski, gipuzkoarrak.

Ezagutzen al duzue gurean beste ZERBAIT hainbeste pertsona hain urrutira eramango lituzkeenik? Baaaaaaa... ondo pentsatzen jarrita ez, bueno bai, izatekotan beste futbol talde baten jarraitzaileak. Garbi esan beharra dago ideologi klase guztiak eta adin ezberdinetako jendea biltzen dituen zaletasunetako bat dela futbola. A!... eta dirutan zenbat da hori, jo dezagun 10.000 lagun inguru x 20.000 pezeta = 200 milioi pezeta gutxi gora-behera (1.200.000 euro). Satanizatutako egunkariarentzat asko, Futbol santuan ezer gutxi, jokalaria askok urtean irabazten dutena.

Rolling Stones

Aurreko lerrotan kirola izan dugu protagonista baina futbol estadioek beste zerbaitetarako ere balio dute, jendetza handiak biltzeko gune aproposak dira. Gatozen Bilbora, San Mamesen egindako Rolling Stonesen makro-



JON URBE / ARGAZKI PRESS

"Garbi esan beharra dago ideologi klase guztiak eta adin ezberdinetako jendea biltzen dituen zaletasunetako bat dela futbola. A!... eta dirutan zenbat da hori, jo dezagun 10.000 lagun inguru x 20.000 pezeta = 200 milioi pezeta gutxi gora-behera (1.200.000 euro). Satanizatutako egunkariarentzat asko, Futbol santuan ezer gutxi."



Eskuinean, Diman ehizari eta arrantzaleen festan eta goian, Rolling Stoneseko Mick Jagger kantaria Bilboko kontzertuan.



kontzertua (ez dakit zenbat ikusletik gora den megakontzertua). Adin eta pentsakera guztietakoak hemen ere. 40.000 lagun bildu ziren bertan musika entzuteko, gehienak ingurukoak baina jo dezagun laurden bat edo kanpotik etorritakoak zirela, etxeakoak 30.000 izan zitezkeen eta sarrera merkeenak 9.000 pela balio omen zuen. Hortik aurrera zuek atera kontuak, nik egin ditut eta orain arte "Berria" egunkariak akzio bidez lortu duen adina da. Musika kontutuan ere nota altua atera dugu, pentagramatik gorakoa dudarik gabe.

Dima

Gutxi, dexente, askotxo, ikaragarri... zenbat den zehaztea ez da zeregin erraza. Diman duela ez asko, ehiztari eta arrantzaleen festa antolatu zuten, jai giroko egunpasan 100.000 pertsona elkartu zirela diote antolatzaileek, eta sinesgarriak egiten zaizkit datuok. Ehiza-esparruetan ibiltzeagatik milioiak ordaintzen dituztenak eta lanera joan aurretik usotara joaten direnak elkarrekin, izokin arrantzan urrutian ibilitakoak eta baserri ondoko errekan eskailutan aritzen direnak bata bestearen ondoan. Hiztegia gaiari lotu eta errespeto

osoz, fauna aberatsa bildu zela esan liteke, natura bertan denentzat lekua izaten da eta Diman ere bai. Oker ez banabil lizentzia gehien dituen federazioa ehizekoa da, hortik atera kontuak.

Euskara

Kilometroak, Ibilaldia, Herri Urrats, Araba Euskaraz, Nafarroa Oinez, Eskola Publikoaren eguna izan litezke baldintza baikorrenetan hainbeste jende elkartzeko gai diren jaiak. Aspaldian ez naiz azaldu hauetako batzuetan, tristura puntu batekin etortzen nintzelako gehienetan, askorentzat mila duro etxean eskatzeko arrazoi justifikatuenerako bat zela iruditzen zitzaidan, euskararen aldeko "moxkorkeria" oso gureganatua izan dugu. Zenbat diru ateratzen den edo hainbeste esfortzuek zer nolako emaitzak dituen ez da maiz jakiten baina izango da arrazoiren bat.

Bestalde, "Egunkaria"ren aldeko manifestazioa aspaldian Euskal Herrian egin den handienetakoa izan zela diote. 100.000 lagun ba omen ginen. Beste zerk biltzen du hainbeste jende? Beste non elkartu gara hainbeste? Honelako leku batean ez da kobratzen, gero etortzen da ordaintzeko aukera eta aukera ezin da inoiz obligazio bihurtu.

Presentzia oso garrantzitsua zen, eta euskara kontutuan kolore guzti-guztietakoak egotea ezinezkoa dela dirudi egun. Zeruan azaldu zen ostadarra adina kolore egon bazeudela jakinda ameslariago geunden, ilusioz beteak egoteko motiborik bageneukan. Ez gaitezen engaina ordea.

Maiatzaren 25ean selektibitatea izan genuen, abertzaleak 600.000 boto baliadun eta 150.000 baliogabe, bakoitzaren 10 eurorekin ondo baino hobeto beteko genituen "Berria"ren diru premiak (900 milioi euro). Nik oso ondo ulertzen dut proiektu berriarekiko hainbaten errezeloa; ulertezinagoa egiten zait euskararen aldeko hainbaten negarra.

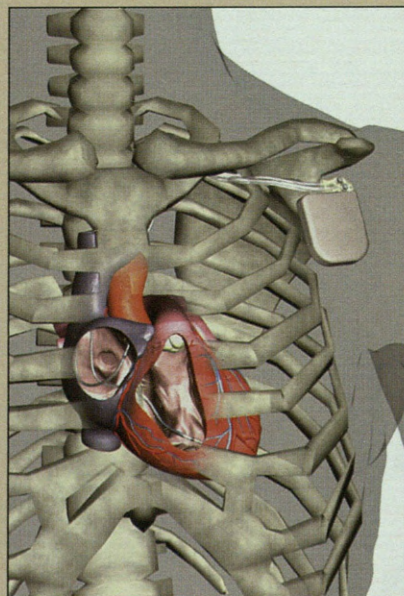
Sail honi "kontzientzia astintzen" deitu beharko niokela pentsatzearekin batera artikuluko izenburua gogoratuko dut. Izan nahiko genukeena ederra da, ustez garena gezurra eta garena begibistakoa.

Gurekin, euskaldunokin, txistek zioen negozioa egin liteke: balio dugun prezioan erosi eta ustez balio dugun horretan saldu. Ateratzen den dirua "Berria"rentzat! ■

Josu Iztueta Azkue
Tolosa

Makina bat kontu

JOXERRA AIZPURUA, GARBIÑE UBEDA



IKERKUNTZA

Zelula mikrobianoa bateria gisa erabiltzeko ahalegina

IKERLARI ALEMANIA batzuk urrats garrantzitsu bat eman dute energia metatzeko teknologia iker-tzen ari zirela. Uwe Schröder eta Greifswald-eko Ernst Moritz Arndt Unibertsitateko bere lagunek bakte-rioek energia metatzeko duten ahal-men energetikoa baino hamar aldiz

Ikerketa hau medikuntzari zuzenduta dago. Pilaren beharrik izango ez lukeen bihotzeko taupada-markagailu berria agindu dute dato-rrer urterako.

handiagoa duten zelulak aurkitu dituzte. Aurkikuntza honi esker bihotzeko pilek hobekuntza nabaria izan dezakete datozen urteetan.

Aipatu ikerlariak frogatu dute-nez, aztertzen ari diren zelula mikrobiano hau *Escherilia coli* deri-tzon bakterioak azukreak erretzean ekoizten duen hidrogenoaz baliatzen da. Hidrogenoa ahalmen ener-getiko handienetarikoa duen erre-gaia dugu eta, antza denez, oxigenoarekin nahasiz lortzen du energia zelula mikrobianoak.

Une honetan bateria erabat osa-tzeko elementu guztiak uztartu nahian dabilta ikerlariak, baina heldu den urtean bihotzeko taupa-da-markagailuetan baliagarri izan daitekeen prototipoa aurkeztea espero dute. **I**

Osasuna

JABIER AGIRRE

Asko edaten duen gazteen %10ak horretan jarraitzen du gero ere

ADOLESZENTZIAN neurria baino gehiago edaten duten gazteen artean, hamarretik batek mantendu egiten du kontsumo problematiko eta arriskutsu hori behin 30 urteak bete eta gero ere. Horixe dio, behintzat, Alkoholismo eta beste Toxikomania batzuen inguruan egindako ikerketa batek. "Familia eta Alkohola" izeneko simposium-ean aurkeztu ziren datu horiek, benetan kezagarriak. Baina bilera hori gidatu zuen Gonzalo Robles adituak esan zuen bezala, "gurasoen %95ak gutxietsi egiten du beren seme-alaben alkohol kontsumoa, eta beharrezkoa da gizartea, oro har, arazo horretaz kontzientziatzea".

Alkohol kontsumoaren prebentziorako oinarritzko legea-ren aurreproiektua oraintxe ari da aztertzen Espainiako Parlamentua, eta hortik hainbat gauza arautu edo kontro-latu nahi dira: botelloia bezalako praktikak mugatzea, edari alkoholikoen marka komertzialek babestu eta susta-tutako ikuskizunak eta publizitatea kontrolatzea eta abar. Datuak guztiz kezagarriak dira: Espainian, hiritarren %63 ohiko edalea da, %15ak egunero alkohola kontsumitzen du, eta beste %10 bat arriskuko edalea da (nahiz eta horietatik askok ez jakin bere osasuna arriskuan dagoela).

Eta noiz jotzen da kontsumoa arriskutsutzat? Astean 28 kontsumiziotik gora egiten direnean, gizonezkoen

kasuan, eta 17tik gora emakumeen kasuan. Eta kontsumi-zio bat ardo-baso bat edo garagardo bat izango litzateke, baina graduazio altuko edarien kasuan (pattarrak, konbina-tuak eta abar), bi kontsumizio bezala hartu behar dira.

Espainian, joera da alkohol kontsumoa asteburuetan kontzentratzea, beste herrialde batzuetan (Mediterraneo aldean gehienbat) jatorduetan edaten den bitartean. Adituek neurri errepresiboak gomendatu dituzte, edaten hasteko adinaren muga igotzea eta prezioak kontrolatzea, alegia igotzea.



EKOLOGIA

CO² isurtzeko
baimenen salerosketa

KIOTOKO GOI BILERAN hitzartutakoaren arabera, gas karbonikoa emititzeko baimenen salerosketa hiru urte barru jarriko da abian (alegia, 2006 urtean), baina Europar aurrea hartu nahi izan zaio epe honi eta "poluitzeko eskubideak" kudeatzeko sistema hau lehenago jarriko da indarrean.

Sistema honen bidez, gas karbonikoen emisioa finkatutako kopurura egokitu beharko da. Tasa estua duenak egokitutako kopurutik behera isurtzen duenari erosi beharko dio falta zaiona, baldin eta kutsatzen jarraituko badu.

Oraingoan sei sektore hartuko dira kontuan aipaturiko merkatuan (energia, altzairua, zementua, beira, adreilua, papera eta kartoia) eta Europako 29 estatutan aplikatuko da: Europako Batasuneko 25etan, Suitzan, Norvegian, Islandian eta Liechtenstein-en).

Milaka eta milaka produkzio unitatek CO²ren murriztea

Europako 29 estatuk, "airea kutsatzeko eskubideak" kudeatuko dituen sistema hiru urtez aurre-ratzea erabaki dute.

Errausketa plantetako
ke kaltegarriak

FRANTZIAN 300 errausketa planta zeuden 1998an. Gaur, berriz, 123 besterik ez. Zahartzen joan diren instalazioak itxi egin dira eta berriak ez da zabaldu. Hondakinak suntsitzeko sistema honek populazioari zer nola eragiten dion ikusteko, guztiz argigarriak dira Besançon-en egindako azterketak. Bertan bizi den jendeak linfoma berezi bat jasateko dituen aukerak bestela baino 2,3 aldiz handiagoak dira eta inguru honetan dagoen errausketa labeak emititzen duen keak minbizia sor dezakeela gauza jakina da. Antza denez, bertan emititzen den dioxina kopurua arauk onartzen dutena baino 160 aldiz handiagoa da.

Europako Batasunak 2005eko abenduaren 28a ipini du arauak zorrotz betetzeko data gisa. Askok eta askok, itxi egin beharko dituzte. I

Landareak

JAKOBA ERREKONDO

zmandio@zerain.com

Goldea estali intxaur

GOIZEKO FRUITU aukera bada aurten, gerezia, arana, goizeko sagar eta madariak... Beranduko sagar eta maderirik ez da, ordea, arboletan antzematen. Panorama honetan lerdea dariola begiratu diogu intxaurrendoiari, aspaldiko urtetan ez bezalako fruta-hartzea egin baitu aurten. Intxaur koskorrez lepo ageri ziren intxaurrendoiak eta hauek denak aurrera ateratzeko sustraiak luzatu, hostajea zabaldu eta elikagaiak bilatu eta pilatu, pilatu eta metatu. Langintza hauetan buru-belarri ari dela horra hor non udaberria baino uda hobe baten itxaropeneko atariko ospakizunen solstizioak urteko bero handienak ekarri dituen besoetan hartuta. Hego haizearen beroa. Hego haize lapurraren beroa. Eta lehendik lehor zen lurra seko lehorte! Izuitzeak erreten bihurtu dira uraren ihesaren lekuko. Buru-

belarri ari zen bai intxaurrendoa eta bat-batean urik ez, egunak joan eta egunak etorri urik ez, ezta ihintzarik ere... Eta erabaki bat hartu behar: intxaur guztiei nola-hala eutsi eta aurrera ateratzeko ibiltzearekin batera bere burua ere arrisku bizian jarri edo ugalketarako urte hobeak etorriko diren itxaropenaz fruitu gehienak bota eta lasai, hartu petxu, ur eskasiara moldatu eta berak behinik iraun. Senitartekoak, koadrilakoak eta ezagunak ditudan intxaurrendoi gehienek erabaki dutena begi bistakoa da: lur estali intxaur koskor atarietan eta intxaustietan. Goldea estali adina intxaur ikusia dut egun hauetan. Arratsean beroa makaltzearekin batera intxaurrendoen arteko kontu kontarrietan hizpide bat nagusi: aurten ere intxaurrendoiak baino hotsak handiago!



Web, CD-ROM eta paper formatuetan soluzioak alor guztietan



Adur SOFTWARE PRODUCTIONS

Adur Software Productions, S. Koop. (ASP)
Industrialdea 1, 20160 Lasarte-Oria
Tel: 943.37.18.49
e-mail: adur@adur.com

INFORMAZIOAREN UNIBERTSOA

Ikuskizunak

MAYI TOLOSA

DANTZA

♦ uztailak 19 OLAZTI

Plaza
22:00



Euskal mitologia XXI. mendean dantzari

"Izena duen guztia omen da", Aukeran konpainia gipuzkoarraren azken lana da. Sineskera kristaua heldu aurretik euskal kulturak zituen mitoak ditu oinarri. Edu Muruamendiaraz izan da obra honetan parte hartzen duten 10 dantzari gazteen zuzendaritzaz arduratu dena. Dantza garaikidearen ildotik abiatu dira oraingoan, nahiz eta euskal dantza tradizionalaren eta tangoaren hainbat pauso ere erabiltzen dituzten. Ohiz erabili izan duten estetika aldatu dute; argiztapen, jantzi eta eszenografia sendoa prestatu dute. Musikak ere garrantzia handia du lan honetan eta horregatik, musikariak ere eszenan izango dira, dantzariekin batera.

ANTZERKIA

♦ uztailak 23-27 DONOSTIA

Antzoki Zaharra

"Las mariposas son libres" obrak gazte itsu baten istorioa kontatzen du. Alex bere amaren etxetik apartamentu batera bizitzera joango da eta orduan ezagutuko

du Rakel. Komedia erromantiko dibertigarri bat ikusteko parada eskaintzen du Serafin Zubiri protagonista duen Leonard Ghesen antzezlan honek.

MUSIKA

♦ uztailak 22-24 GETXO

Nazioarteko Folklore

Jaialdiak Txetxeniako, Keniako, Koreako, Indiako eta Sakha-Yakutia Errepublikako taldeak gonbidatu ditu bere 19. ediziorako. Getxoko Itxartu taldeak ere parte hartuko du, euskal kulturaren ordezkari gisa.

♦ uztailak 17 IRUÑEA

Anaitasuna

Mexikoko "Los Tigres" taldeak kontzertua eskainiko du, bere disko berria, "La reina del sur", aurkezteko egiten ari den biraren barne.

ERAKUSKETAK

♦ irailaren 27a arte ANGELU

Pompidou galeria eta Beatrix Enea

Jean-Paul Chambras marrazkigile eta erretratugilearen obra guztia lehen aldiz biltzen du erakusketa honek.

Picasso, Freud, Lautremont eta beste askoren erretratuak egin izan ditu, margotu izan

dituen pertsonaia guztiak izen handikoak izan baitira.

♦ uztailaren 21a arte LEKUNBERRI

Mitxausunea

Juan Gorritik erakusketaren baten bidez egin nahi izan dio Oteizari omenaldia. Bildumaren izenburuak argi uzten du: "Jorge Oteizari Omenaldia. Bat gutxiago".

LEHIAKETA

♦ abuztuaren 31 arte ZARAUTZ

Poesia esperimentaleko "Interolerti" jaialdia antolatu du Olerti Etxeak. Izaera ezberdineko lanak onartuko dituzte: poesia zehatzeko eta bisualeko lanak, instalazio poetikoak... Zarauzko 375 posta kutxara edota jakider@jakider.com helbidera bidali behar dira.

Informazio gehiago:

www.gureagenda.com

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 943 37 34 03 faxera edo kazeta@argia.com helbidera.

Argitalpen honen edizioan lankide:



kutxa

gizarte ekintza



Gasteiztar bat Ibargandan

Igor Ginea gasteiztarra da, euskaldun berria, eta 26 urte ditu. Bere uztaileko oporraldia Tolosaldean pasatzea erabaki du, Bidegoiengo Ibarganda baserrian, arizetatarrenean. Beste askok azaleko kolorea iluntzeko aprobeztatzen dituzten egunak bere euskara maila hobetzeko erabiltzen ari da Igor. Eta ez da bakarra, 60tik gora baitira uda honetan Egonaldiak Familia Euskaldunetan programaren aldeko hautua egin dutenak.

IBARGANDARA IRITSI GARENEAN Migel Arizeta baserriaren atzekaldean topatu dugu, sega hartuta, etxe inguruko belarra moztzen. Mertxe Andiarrena emaztea atarian topatu dugu. Igor, Eusko Jaurlaritzako ekonomilari gaztea, bere gelan dago. Igor Gineari dei egin dio eta berehala sukaldean bildu dira "hautatuak". Eta "hautatuak" diogu Egonaldiak Familia Euskaldunetan programan parte hartu

NAGORE

IRAZUSTABARRENA

Argazkiak:

Ruben Plaza

nahi duen orok, ikasleek zein familiek, baldintza batzuk bete behar dituztelako.

Familiak %70etik gora euskalduna duen udalerrri edo auzunean bizi behar du. Gainera egonaldiak irauten duen bitartean gutxienez hiru kide izan behar ditu familiak, ikasleek norekin hitz egin izan dezan bermatzeko. Ibargandan lau familiakide bizi dira: Mertxe Andiarrena, Migel Arizeta senarra eta Arantzazu eta



Igor Ginea Ibar ganda baserriko ukuiluan, "Kutsidazu bidea, Ixabel" en protagonistarenak egiten, Migel Arizetaren begiradapean. Tarteka etxeko lan batzuetan laguntzen badu ere, orain arte ez zaio egokitu ukuiluko lanik, baina argazkitarako bada ere, sardea hartu du minutu batzuetan.

Lierni alabak. Ikasleak gela pribatu bat izan dezan ere eskatzen da eta hori ere badago Ibar ganda.

Ikasleari dagokionez, ezinbestekoa da 18tik 45 urtera bitarteko adina izatea eta 8. urratsa edo baliokidea gainditua izatea. Hortaz, Igorrek nahikoa luke 2. Hizkuntz Eskakizuna gainditua izatea, baina 3.ena ere eskuratua du.

Baina zerk bultzatzen du EGAREN baliokide den titulazioa duen pertsona bat opor guztiak bere euskara hobetzen pasatzera? Igorren esanetan, euskara maila bat lortu eta gero, galtzea erraza omen da. *"Gasteiz, nire eguneroko bizitzan eta lanean ez dut euskaraz egiten eta asko nabaritzen dut hori"*.

Euskara maila ona dute oro har programan parte hartzen dutenak. Ibar ganda lagundu gaituen Urrats euskaltegiko irakasle Olga Castañedak esan digunez, tartean irakasle eta filologoak ere badira, lurralde jakin bateko baserriak aukeratzen dituztenak bertako euskalkia ikasi ahal izateko.

Egonaldiak Familia Euskaldunetan programa lan berria da Olga eta bere lankideentzat. Uda honetan estreinakoz hartu dute beregain programa hau Donostiako Urrats eta Bilboko Ulibarri euskaltegiek, 20 urtez HABEren esku egon eta gero. 20 urteotan egonaldiaren eskaerak behera egin du. Hasierako urteetan 200dik gora ziren urtero programan parte hartzea eskatzen zutenak. Iaz berriz, 48 ikaslek besterik ez zuten parte hartu. Datu hauek Urratsko Isidro Ioldik eman dizkigu eta, bere iritziz, behera egitearen arrazoia euskalduntze alfabe-

tatzean gertatu den eskaeren beherakada orokorrarekin lotuta dago. Dena dela, eta azken altak oraindik kontatu gabe, dagoeneko 62 ikasle dauzka programak aurtengoan. Iaztik gora egin du ikasle kopuruak, beraz. Aurtengoan 7-8 familia berri ere lortu dituzte.

HABEk oraindik parte hartzen du dirulaguntza bideratzeko orduan. Programak honek 30.000 euroko diru partida jaso du aurtengoan. Modu horretan ikasle bakoitzak 270 euro pagatzen du hilabeteko egonaldiagatik eta familiak, berriz, 550 euro jaso.

Baserritarrak eta kaletarrak

Parte-hartzaileen profila ez da aurreko asko aldatu. Familia hartzaile gehienak gipuzkoarrak dira eta Nafarroa iparraldean ere dezente daude. Gutxiago dira Iparraldeko eta Bizkaikoak eta Araban aurrekoak ez dago batere. Familia gehienak baserrian bizi dira. Ikaslearen artean, aldiz, bizkaitarrak dira gehienak, eta hirietatik datoz asko. Ibar ganda topatu duguna, beraz, programako adibide ohikoa dela esan genezake. Familia gipuzkoarra eta baserritarra da eta hilabeterako "seme adoptiboa", bizkaitarra izan gabe ere, hiritik datorren kaletarra.

Hala izanda ere, Igorrek dio bi munduen arteko talka ez dela hainbesteko. Ez dirudi Igorrek Joxean Sagastizabalen "Kutsidazu bidea, Ixabel" bestsellereko protagonistak adinako ezustekoa hartu duenik baserrira hurbiltzean. Sagastizabalen liburua oraindik irakurri gabe duela aitortu digu, baina denek irakurtzea gomendatzen diotela.



Berari, gutxienez, ez zaio iruditzen etxeokak swahiliz aritzen direnik, nobelako Juan Martin gizagaixoari bezala. Igorrek ia dena ulertzen die, “batzuetan, kontrakzioak direla medio, gehiago kostatzen zait, baina ondo moldatzen ari naiz”. Ondo ulertu eta gainera, hizketan ez omen du traba handirik. “Lehen egunetan zailagoa da, bat batekotasuna falta zaizulako, ez zaizulako nahi duzun hitz hori ateratzen... baina txipa aldatu eta listo. Azkenean tarteka euskaraz ere pentsatzen dut”.

Igorrek ez du gramatikaren errepasorik edo ariketarik egiten; hitz egitera etorri da Bidegoienara: familiakoein, Pilar auzokidearekin, lehengoan ezagutu zuen chiztari batekin (bera ere chiztaria baita)... Eta zuzendu ere, tarteka, etxeokak euskaraz egiten dituen akatsak zuzentzen dizkiote. “Nik esandakoa ondo hartzen du, baina alabak esandakoa ez du bain ondo hartzen” dio Mertxek irribarrez, “Lierni etxeok txikiak da, Igor seme bakarra... badakizue. Baina ondo konpontzen dira. Ez da hala, Igor?” Eta Igorrek baiezkoa esan behar, zer erremedio. Denak ondo konpontzen dira Migelek kontrakoa esan arren: “Nirekin ez da bain ondo konpontzen nik gogor egiten baitiet hona etortzen direnei”. Baina giro ona sumatzen da euren artean.

Arizetatarrek badute horrelakoetan esperientzia. Hirugarren uda da progaman parte hartzen dutela eta lehenago ere baserrian lan egitearen truke hartu izan dituzte euskara ikasi nahi dutenak. Igorrentzat lehen aldia da.

Ibargandan Mertxe izaten da lehena esnatzen, goizeko 07:30etan, handik ordu betera esnatzen dira familiako besteak. Beste ordu

Lierni Arizeta Igorri txita gaixoari hemendik aste batzuetara zer gerta dakioken azaltzen (lepoa moztuko diotela alegia). Goizean Igor txitoak atera eta zaintzen aritu da, baina ez luzaroan. “Ordu erdian aspertu eta berriro sartu ditul”, Mertxe Andiarenak aitortu digunez.

bete gehiago ere pasa ohi du Igorrek ohean. “Igandean, hala ere, berandu xamar jaiki zen, bezperan parranda eginda” salatu du Mertxek. Goiza etxean edo inguruan ematen du eta, behar izanez gero, bertako lanetan ere laguntzen du. Gaur goizean txitoak zaintzen aritu da, baina baita berehala aspertu ere, Mertxek aitortu digunez. “Hemengo bizitzan batzuetan aspergarri egiten zait”, dio Igorrek. Eta Mertxek berehala erantzun: “Gu ez gara aspertzen, bada, nekatu eta nazkatu bai, bainbeste lanekin!”. Arratsaldeaz Errezilen bertan dauden beste bospasei ikasleekin bildtzen da eta arrats horretarako plana egiten dute denek batera.

Bareak zikiratzen

Orduantxe iritsi da Lierni lanetik. Hirugarren adinekoen dinamizatzaile da bera. Galdera bat bota du Urrats euskaltegiko irakasleak erantzuna jakingo duelakoan: “Urtero Errezilera joaten diren ikasleak zergatik dira beti neskek?”. Erantzuna misterio bat da oraindik, baina Liernik egoera Igor zirikatzeak aprobetxatzen du, hura behintzat gustura dagoela eta Errezilgo nesken artean “oilagorra” bezala egoten dela esanez. Eta ez da Lierni familian ziria sartzeko ohitura daukan bakarra. Baserrian hartzen dituzten bisitariak egin izan dieten txantxa zertan datzan kontatu digute: “Bareak zikiratzea”. Hemen ezin dugu azaldu, etorkizuneko bisitariak jakinaren gainean egotea nahi ez badugu behintzat. Lierni haserretu egin da amarekin Igorren aurrean azaldu duelako “orain beste zerbaitetan pentsatu beharko dugu”. Egunen batean ohean osinak topatuko dituen mehatxua behintzat bota dio, halako batean.

Egonaldiaren erdialdean daudela, egunotan Urrats eta Ulibarri euskaltegikoek inkesta bat pasako diete ikasle nahiz familiei, gerora balorazioa egiteko. Akaso, orduan izango dute Igorri egin diotenaren berri. Edo akaso azken egunak iritsi arte zain egongo dira. Urratsko Olga Castañedak esan digunez, kasu batzuetan egonaldia amaitzean, etxeokak nahiz bisitariak negar egiten dute. Baina Migeli ez zaizkio horrelakoak gustatzen: “Beharbada horregatik egiten diet nik gogor, gero negarrez ez aritzeko. Bestela ere, negar egiteko arrazoi nahikoa badago-eta?”.

Negarrez ez dakigu, baina horrela jarraituz gero, Igor Ginea Tolosaldeko azentuarekin itzuliko da Gasteizera. ■

Babeslea: Usurbilgo Udala



Usurbilgo Udala

Goizetik gauera aurrera euskara!



INIGO AZKONA

Jon Mancisidor

«BBK Solidarioa esklusio sozialaren kontrako inizatiba bat da»

Zer da banku solidarioa?

Operazio finantzarioak egiteko modu berezi bat da, finantza sistema tradizionaletik kanpo dauden pertsona edo kolektiboek finantzazioa erraztu nahi diena. Esklusio sozialaren arriskua edo egoera nozitzen duten pertsonak dira, ondasunik ez dutenak eta, beraz, ohiko finantzazio zirkuituan sarbiderik ez dutenak, zeren operazio baten abal moduan aurkez ditzaketen baliabideak dituzten pertsonen orientatua izaten baita zirkuitu hori. Banku Solidarioaren bitartez, irtenbidea

BBK-k argi berdea eman berri dio banku solidario motako proiektu bati: BBK Solidarioa. Esklusio sozialaren kontrako proiektu bat da, munduko beste leku batzuetan egin diren esperientzien ildotik, eta, hasiera batean, 2 milioi euroko diru hornidura izango du, gure artean berria den proiektu horren zenbait alderdi oinarritzko bermatzeko. Arlo horretako arduraduna den Jon Mancisidor zuzendariordeak argitu digu egitasmoaren edukia.

DANIEL UDALAITZ

haren ingurunean ondorio mesedegarriak izango dituztenak. Betiere, zenbait irizpide etiko eta solidario errespetatu behar ditu, eta finantzatzen den jarduerak berez ere bideragarria izatea edo antzeko jarduerak sostengatzea lortu nahi da.

Ba al da antzeko esperientziarik munduan?

eman nahi zaie eskulsioko poltsa horiei. Horretarako, inpaktu sozial eta pertsonal positiboa duten jarduerak finantzatzeko dira; hau da, pertsonaren eskusio egoeran edo

Munduan asko dira honen antzeko esperientziak. Bitxia bada ere, teknologia Hegotik Iparrera transferitzearen adibide gutxietako bat da hau, behartsuentzako mikrokredi-

tuak edo mikrofinantzak Hegoan asmatu baitziren, eta gero Iparrean egokituz joan ziren. Lehen esperientzia ezaguna Bangladeshen izan zen, non Grameen Bank izenekoak jarri baitzen martxan, xede nagusitzat emakume pobreei mikrokredituak ematea zuena. Gero, prozesua indartsu igaro zen Latinoamerikara, eta gero Iparreko herrialdeetara; bereziki, politika neoliberalen garapen handieneko unean, ongizatezko estatuen lermatzea gertatu denean. Egoera horrek eraman ditu hainbat kolektibo, entitate eta pertsona mikrofinantzen eredu hori aplikatzera bizi maila aurreratuko herrialdeetan, sistema ekonomikotik baztertutako pertsonen poltsa handiak izaten baitituzte. Hor ditugu Holandako kasua, Triodos bankuarekin, edo Italiakoa, Paduan sortutako Banca Popolare Italianarekin. Frantzia ere bada produktu solidarioak labelizatzekeo inizatiba bat, Finasolen inguruan.

Zergatik bultzatzen du Bilbo Bizkaia Kutxak eskusio sozialaren kontrako proiektu hau?

BBK-k ekintza sozialaren arloan jarduteko moduan izan duen eboluzio logikoagatik. Bilbo Bizkaia Kutxak, batzar nagusiaren erabakiz, bere mozkinen %30a xedatzen du helburu horretara. Aurtengo ekitaldian, 80 milioi eurora iritsiko da zenbatekoa. Programa horren bitartez, ekintza ildo berri bat abiatu dugu, zabalik dauzkagun gainerako ildoak osatzen eta aberasten dituen. Ekintza berri horrekin, geure estruktura premiaz berrietara egokitzen ditugu, eta inter-



Ezagutzen den gisa honetako lehen esperientzia Bangladeshen izan zen, non Grameen Bank izenekoak jarri baitzen martxan. Emakume pobreei mikrokredituak ematea zuen xede nagusi.

bentzioko eredu eraginkorragoak hartzen ditugu. BBKren Banku Solidarioak bere estruktura finantzarioe-

“Banku Solidarioak
finantza sistema
tradizionaletik kanpo
dauden pertsona edo
kolektiboek finantziatzia
erraztu nahi die”

tara biltzen ditu tradizionalak banku sistematik marjintatuak egon diren pertsona eta kolektibo horiek. Horregatik uste dugu inizatiba benetan

positiboa bultzatzen ari garela eskusioaren kontra borrokatzeko.

Demagogo bezala kritikatuak izateko beldurrik baduzue?

Guztiz kontrara. Konbentziturik gaude gure bezeroek, entitate sozialek eta pertsona onuradunek ulertuko dutela lan egiteko modu honek bermatzen duela, hain zuzen ere, finantzazioko operazioak ez daudela karitatean oinarrituak, baizik eta pertsonenganako konfiantza eta haien erantzukizunak. Jar dezadan adibide bat: Bilbo Bizkaia Kutxa Solidarioak pertsona bati mikrokreditua ematen dionean autonomo gisa hasateko, oso interes apalean egiten du, edo batere interesik gabe kasu batzuetan. Ez diogu ohiko abalik eskatuko, baizik eta emandako hitza betetzea, azaldu digun xedea betetzea eta finantziazioaren zenbatekoa itzultzea alegia. Izan ere, BBK Solidarioaren bitartez, jarraitu ahal dugu beste operazio batzuk finantzatzeko; hau da, beste pertsona askori aukera bat ematen. Beraz, erantzukizun hori bereganatzen duen mailegu hartzailea beste pertsona batzuei laguntzen ari da, eskusio egoera gaindi ahal dezaten.

Zein sektoreri dago xedatua proiektu hau?

Lehenik eta behin, inizatiba honen onuradun diren pertsonen finantziatzia jaso eta hainbat proiektutan baliatzen dute: autonomo bezala hasateko, enpresa txikia sortzeko, immigranteen familiartekoei bidaia finantzatzeko, etxebizitzak egokitzeko, jatorriko herrialdean zorrak kitatze-



LEKEITIO

Uztailaren 25etik abuztuaren 3ra, Foru Enparantzan

- Euskal eta erdal nobedadeak
- Euskal musika
- %10eko beherapena

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

**Bizi
irakurriz!**

INTIGO AZKONA



"Ez dugu aparteko banku bat sortuko, baizik eta geure egiteko profesionala jarriko dugu proiektu honetan txertatzeko".

ko, integrazioa eta ekonomia sozialeko enpresak edo ingurumenaren arloko enpresak sortzeko, entitate sozialen gestioa ingurunea hobetzeko eta abar. Edozein adinetako pertsonak izan daitezke, eta profil basikoa honelakoa da: ekonomia prekarioko egoeran dauden familia gurasobakarrak, eskulio egoeran dauden emakumeak, immigranteak, ezindak, luzaroko langabetuak eta pobreziako eta marjinazio sozialeko egoeran dauden pertsonak. Bilbo Bizkaia Kutxa Solidarioak, gainera, sustatu egin nahi du pertsona horiekin zuzenean lan egiten duten irabazi asmorik gabeko entitate sozialen ehundura. Talde horiek dira proiektuaren benetako dinamizatzailerak, horiek baitira iniziatiba honen beharra dutenengandik hurbilen daudenak. Horregatik, talde horiek ere iniziatiba berri honen onuradunak dira, beren proiektuak finantzatzeko edota iniziatiba sozialeko edo garapenerako kooperazioa enpresak sortzeko.

Zer fondo dauka BBK-k iniziatiba honetarako?

Hasiera batean, BBK-k 2 milioi euroko diru hornidura jarriko du, proiektuaren zenbait alderdi oinarritzko bermatzeko, hutsegindako operazioak bermatzeko, gure bezeroek kontratatzen dituzten deposituen berreskuratzea bermatzeko eta abar. Gainera, BBK-k bere estrukturan parte handi samar bat jarriko du proiektuaren eskuean, benetako apustua baita geure finantza lanari ildo sozial hori txertatzea. Alegia, ez dugu aparteko banku bat sortuko, beste leku batzuetan egin den bezala, baizik eta geure egiteko profesionala jarriko dugu proiektu honetan txertatzeko. Adie-

razi beharrekoa da BBK Solidarioak ez duela baliabiderik kenduko kuxaren agendan lehendik jasoak dauden beste ekintza sozial batzuetatik.

BBK Solidarioaren onuradunaren profila

BBK Solidarioa bankuaren onuradun den pertsonaren profila honako hau da: ekonomia prekarioko egoeran dauden familia gurasobakarrak, eskulio egoeran dauden emakumeak, etorkinak, ezindak, luzaroko langabetuak eta pobreziako eta marjinazio sozialeko egoeran dauden pertsonak.

Banku solidarioan, eragin sozial eta pertsonal positiboa duten jarduerak finantzatzen dira, pertsonen bazterketa egoeran edo haren ingurunean ondorio mesedegarriak izango dituztenak.

Bezeroek izango al dute egitekorik?

Bai, noski. Iniziatiba hau ez da gestioa ekipa baten erantzukizuna izango, baizik eta BBK osatzen dugun pertsonen multzo osoarena: profesionalena zein bezeroena. BBK Solidarioaren bitartez, gure bezeroen aurrezkien parte bat proiektu sozial solidarioetan aplikatu nahi dugu. Horretarako, aurki jarriko dugu merkaturian Gordailu Solidarioen emisio bat. Aurrezkiko produktuak dira, kriterio solidarioak eta etikoak dituztenak (esate baterako, inbertsioen helburuak oinarritzeko arau etiko batzuk betetzea) eta garapen sozial eta humanoarekin konprometituak sentitzen diren per-



DANI BLANCO

tsonek kontratatuko dituztenak, 300 euroko zenbateko apal batetik hasita, edonorentzako modukoa izan dadin. Depositatzaileak BBK Solidarioari emango dio bere interes netoen %50a, aipatutako finantzazioko jardueretara bideratuak izan daitezzen. Interes horiek Fondo Solidario batera joango dira, eta ekin-tzen zuzeneko onuradunek ere egingo dizkiote ekarpenak, jaso duten finantzazioaren arabera. Eta

“Mikrokreditua

ematerakoan, ez diogu
abalik eskatuko, baizik eta
emandako hitza betetzea,
azaldu digun xedea betetzea
eta finantziazioaren
zenbatekoa itzultzea
alegia”

BBKren Obra Sozialak depositatzaileek egindako ekarpena halako bikoa egingo dio fondo horri.

Nola kontrolatuko da inizatiba hau?

Funtsezkoa da BBK Solidariotik egi-ten dugun guztia ezarritako printzipioekin bat datorrela garantizatzea. Alde batetik, agente guztiek (depositatzaileek, onuradunek, Entitate Sozialek eta BBK-k) Kode Etiko bat sinatu beharko dute, inizatibaren filosofia eta alderdi bakoitzak hartzen duen konpromisoa zehazten dituen. Bestalde, oinarritzko kontrol-eko organo bat eratu da, Etikako Komitea, eta haren egitekoa izango da proiektu berriak proposatzea eta onestea edo errefusatzeta, aipatutako Kode Etikoa oinarritzat hartuta. Komite horren osiera bat dator proiektuan parte hartzearen eta kolaboratzearen printzipioarekin. Pisurik handiena onuradunek, depositatzaileek eta entitate sozialek izango dute, 7 ordezkari izango baitituzte, aldian-aldian bozketa bidez hautatuak. BBK-k 6 delegatu izango ditu Komitean. Pertsona bakoitzak boto batekin hartuko du parte, nahiz eta proiektuaren filosofia den erabakiak, ahal dela, aho batez hartzea. ■

ESANDAKO GUZTIA GUTXI IZANGO DA BETI



GALDETU KURSAALERA GERTURATU

DEN EDOZEIN BATZARKIDERI.

TOKIARI BURUZ HITZ EGINGO DIZUTE:

RAFAEL MONEO ARKITEKTO EZAGU-

NAREN ERAIKINA TXUNDIGARRIA

DELAKO. KOKAPENARI BURUZ ERE

ARITUKO ZAIZKIZU: ITSASOAREN

AURREAN ETA HIRIAREN ERDI-

GUNEAN AURKITZEN BAITA. AZPIEGLI-

TURA OSOAK ETA ERABILERA

ANITZAK AIPATUKO DIZKIZUTE:

ANTOLAKETA PRIMERAKOA DELAKO.

ETA AZKENIK, HIRIARI BURUZ

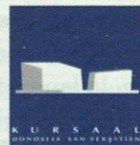
MINTZATUKO DIRA: DONOSTIA LEKU

BEREZIA BAITA GOZATZEKO, KIROLA

EGITEKO, EDERKI JATEKO, EROSKE-

TAK EGITEKO... ESANDAKO GUZTIA

GUTXI IZANGO DA BETI.



AVDA. DE LA ZURRIOLA, 1
20002 DONOSTIA-SAN SEBASTIÁN
Tel.: 943 003 000 . Fax: 943 003 001
e-mail: kursaal@kursaal.org
www.kursaal.org



CONVENTION BUREAU

REINA REGENTE, 3
20003 DONOSTIA-SAN SEBASTIÁN
Tel.: 943 481 466 . Fax: 943 428 122
e-mail: bureau@donostia.org
www.ssconvention.com

Bero-beroan

Eusko Legebiltzarreko auzia berotuz doa. Ikusi beharko da EAEko Auzitegi Nagusian Juan Mari Atutxa, Kontxi Bilbao eta Gorka Knörren aurka aurkeztutako kereilak onartzen diren ala ez, baina edozein eratan sortu den iskanbila ez da makala. Batetik, Espainiako Auzitegi Nagusiaren erabaki eta eskaeren ahultasun juridikoak agerian geratu dira. Bestetik, argi dago epaileen izendapenei egiten zaien jarraipen zorrotza eta interesatua, eta ez bakarrik postu garrantzitsuak jokoan direnean, baita lan zehatzak bideratzeko ere (kasu honetan Desadostasunaren taldearen osaketa). Aste honetarako bilkura garrantzitsuak aurreikusten ziren eta guzti horietatik, giroa hozteko baino berau berotzeko erabakiak aterako direla dirudi.

Makrosumarioen ahozko fasea. Garzon epaileak Jarrai-Haika auziari hasiera emateko eskatu dio Espainiako Auzitegi Nazionaleko 4. Zigor Aretoari. Jarrai, Haika eta Segi legez kanpoko erakundeak dira Espainian eta 27 pertsona daude auziperatuak. Garzonek, funtsean, erakunde hauek ETaren jardura osatzen dutela leporatzen die, ETari bere ekintzen berri emanaz. Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzak, halaber, Enrique Molina fiskalaren eskutik 18/98 makrosumarioaren ahozko epaiketaren hasiera eskatu du. Sumario honetan daude 'Egin', Egin Irratia eta 'Ardi Beltza'ren itxiera, KAS, Ekin eta Joxemi Zumalabe Fundazioa, besteak beste. AEK eta Zabaltzen ere ukitu izan ditu sumarioak lehenari gainera Garzonek administrari judiziala jarri zion. Auzi hau dela eta guztira 200dik gora pertsona atxilotu dituzte eta horietatik 61 daude auziperatuak.



ALBERTO ELOSEGI

Argudio larriak

Iñaki Uri, Xabier Alegria eta Xabier Oleaga aske utz ditzaten Iñigo Iruin eta Jose Maria Elosuak helegitea aurkeztu zuten eta Auzitegi Nazionaleko 1. Zigor Aretoak atzera bota du, Juan del Olmok epaileak erabilitako argudioak zuzenak direla esanez. Oihartzun gutxi izan dute argudio horiek, baina ikaragarriak eta oso adierazgarriak dira. Hona hauetako batzuk: "Egunkaria"ren ezaugarrietako bat militantea dela ezaguna da, eta ETak eta bere inguruak militante kontzeptua erabiltzen dute; beraz aztertu beharra dago, egunkariak gain "Egunkaria" beste funtziorik ere ba ote zuen. "Egunkaria"ren izaera nazionala ETarenarekin bat datorrela; ETak euskararen sostengurako sareak ehuntzea erabaki zuela eta "Egunkaria"k Martin Ugalde parkearen sorreran parte hartu zuela; eta gune honetan euskal kulturaren diharduten enpresak biltzen direla. Argudio larriegiak dira horren oihartzun eta erreakzio gutxi izan dezaten.

Baionatik pasatzean bai

IRAGAN ASTEETAN Leblancek Batasunarekin egindako akordioari buruzko ika-mika ugari izan da eta ondorioz akordioa bertan behera geratu. Azkenean, Jean Grenet Baionako auzapezak eta Jean Haritxelar euskaltzainak Leblanci eskutitza idatzi zioten bi eskaera eginez: seina-leak elebidunak izan daitezen eta helmugan esatari euskalduna izan dadin. Tourreko zuzendariak proposamen hau onartu egin du. Hala ere, EHE taldeak esan du ez dela nahikoa eta dei berezia egin die euskaldunei Pirinioetako etapetan euskararen ofizialtasuna eskatzeko eta horrez gain festa bat ere antolatu dute, uztailearen 22an, 19:00etan, Organbidexkako lepoan.

Euskal kultur astea Gasteizen

EUSKHARAN euskara elkartek antolatuta, euskal kultur astea ari da burutzen, uztailearen 14tik 18a arte, Gasteizen. Trikiti eta pandero ikastaroak, txalaparta ikastaroa, informatika, bertsolaritza, zeramika eta beste hainbat tailer egingo dira. Ekitaldi nagusia uztailearen 17an, astezkena, egingo duten bertso-drama izango da, non Asier Otamendi, Rubén Sánchez, Iñaki Biñaspre eta Irati Andak parte hartuko duten. Tertulia kafea eta pilota partida ere izango dira. Euskharam elkarteak Arabako Diputazioak emandako laguntza heren batera murriztu diela salatu du, eta horrek elkartearen etorkizuna kolokan jartzen duela adierazi.

France 3n euskara murriztuz

ORAINDIK URRIAGOA izango da France 3 telebista kate publikoan euskarak aurrerantzean izango duen presentzia. Orain arte "Euskal Herri" izeneko albistegian bazuen presentzia, txikia bazen ere. Saio honek errepikapena ere bazuen, 30.000 ikus-entzule zituen, baina

Inflazioa

Inflazioa prezioen maila orokorraren igoera da. "Kostuen inflazioa" gertatzen da, baina oinarrian, ekoizpen faktoreen igoeran du jatorria (soldatak, interes tipoak, lurraren prezioa, energia-rena, lehengaiena). "Eskariaren inflazioa" gertatzen da, nagusiki, kontsumo intentzioaren igoera izaten denean, eskaintzaren zurruntasuna dela eta, ez denean prezioak igotzea beste aukerarik. Inflazioa "ezkutua" bezala ere uler daiteke, ale bakoitzeko prezioa aldatu gabe, pisua edo kalitatea jaisten direnean. "Herrestaria" bezala ere uler daiteke, prezio kontrolek artifizialki geldiarazia denean eta "bi digitutakoa" deitzen zaio, bat-batean %10etik gora igotzen denean. Inflazioa, normalean, Kontsumorako Pre-

zioen Indizearen arabera neur-tzen da (KPI). "Azpiko inflazioa" KPIaren garapenean islatzen dena da, bere ohiko maila orokorrari, energiaren eta landu gabe-ko elikagaien eragina kentzen zaionean. Sektore hauek bereziki ezegonkorak dira; izan ere, gora-behera handiko nazioarteko merkatuen mende daude (OPEParen akordioak eta abar); eta baita meteorologia baldintzen mende aldi berean, zeinak prezioetan gorabehera handiak eragiten dituzten. 2001etik KPIaren neur-keta 12 talderen baitan egin da: elikagaiak eta edariak, alkohola eta tabakoa, alokairuan dagoen etxebizitza, etxeko tresneria, botikak, garraio publikoa, komu-nikazioak, aisia eta kultura, ira-kaskuntza, ostalaritza eta beste.

Daniel Udalaiz

telebista kateko zuzendaritzak bertan behera utzi du, nahiz eta Garapen Kontseiluak eta garapen eskematik egindako aholku guztiek kontrakoa eskatzen zuten. Erabakiaren ostean, euskarak kate honetan duen presentzia erdira jaitsi da.

Ikasleek gutxi dakite Euskal Herriaz

BILBOKO EHUKO magisteritza eskolan irakasle diren Begoña Bilbao, Karmele Perez Urza eta Gurutze Ezkurdiak, ikasleek Euskal Herriari buruz jasotzen zuten informazioa urria zela ikusita, testu libu-ruetan ematen den informazioa aztertu dute elkarrekin egin duten tesian. Bakoitzak alor ezberdin bat aztertu du eta ondorio berera heldu dira: entitate sozio-kultural moduan hartuta, Euskal Herria ez da arda-tza testu liburuetan. Eusko Jaurlaritzak gauza handirik ezin dezakeela egin adierazi zuten, erantzuleak argialetxeak baitira eta Euskal Herriari buruzko informazio osoagoa eskaintzea irakasle bakoitzaren esku geratzen dela argitu zuten.



Ikasleek ez dute Euskal Herriari buruzko informazio nahikoa jasotzen eskola urteetan.

BAHEA

Aralarreko koordinatzaile Patxi Zabaletak "Berria"n: "Beraz, nazio eztabaidagune batek Lizarra-Garazi hitzarmenaren aurretik izan zen Irlandako Foroaren papera bete behar-ko luke. Hori bai: gaurkoturik, orduko akatsak eta hutsegiteak gaingiturik eta nondik norakoak ongi neurtu eta zehazturik. Zein erritmotan, zer den-boratan alegia? Udazkenerako ondu beharko lukete fruituak... Euskal Parlamentuaren egoera, Nafarroako indar koerlazioaren eragina, Ibarretxeren planaren ezinak eta lehen aipaturikoak gogoan hartuz, neguraino luzatzeak ez luke zentzurik".

Martin Aranburu E.Ako buruzagia nazio eztabaida guneaz "Gara"n: "Prozesua ondo egiten ari den seinale da bertan parte hartzen duten eragileak publiko egin ez izana. Horretan jarraitu beharko lukeela uste dut. Argi izan behar baitugu, euskal gizarteari akordio politiko bat aurkeztuko zaionean, lehe-naldira baino etorkizunera begiratzeko prest egongo dela".

Pujol Aznarren aurka. Jordi

Pujolen esanetan datozen 10 edo 15 urteetan PP Espainiako auto-nomiak ezabatzen saiatuko da edota, gutxienez, edukiz guztiz husten. Bere politika zentralista-gatik XVII. mendeko Espainian nabarmendu zen Olivares konde dukearekin konparatu zuen Jose Maria Aznar. Pujolen ustez PPrena da estatuan dagoen nazio-nalismorik handiena eta ondoren PSOErena. Katalunian arretaz segituko dute irailean Ibarretxe planaren testu artikulatua. 'Egunkaria' auzia ere gertutik jarraitu zuten eta duela gutxi Kataluniako 35 parlamentari ohik (Heribert Barrera, Max Cahner, Josep Benet, Pere Esteve....) Aznarri zuzendutako agiria sinatu zuten; bertan, zenbait balorazioz gain, iragan udal hauteskundeetan AuBk aurkezterik izan ez zuen tokietan hauteskundeak bertan behera uztea eskatzen dute.

Salomon Uharteetan su hartu du paradisuak

1978ko uztailaren 7an eskuratu zuten independentzia Salomon Uharteek. Hemen ez ginen askorik ohartu gertakizun horretaz: San Fermin beroak izan ziren duela 25 urtekoak, polizia espainiarrak Iruñeko zezenplazan egindako erasoaren eta German Rodriguez gaztearen heriotzak odolduak. Urteotan ordea, han ere gauzak okertu dira eta paradisu itxurako uharte haietan herritarren arteko harremanak gerraraino iritsi dira.

COMMON WEALTH britainiarraren babesean burujabetasuna lortu zuten egunaren zilarrezko ezteiak era bitxian ospatu dituzte aurtengo uztailaren 7an Salomon Uharteetan: gerra zibila baretzeko inguruko herrialdeek eskaintako laguntza militar eta polizia onartu zuen Salomon Uharteetako gobernuak. Okerrik ez bada, abuztuaren hasierarako lurralde hauetara iritsiak izango dira Australiak bidalitako 2.000 militar eta soldadu, eta Zeelanda Berriak eta Frantziak ere agindu dute laguntza, Honiara hiriburuan bukatu berria den bilkuran. Bare eta Pacific izenak daramatzan itsasoko uharteotan gatazkak gero eta ugariagoak dira. Aurreko Net Hurbil batean kontatu genituen Papua Ginea Berriagandik bereizi nahi duen Bougainville irlako gorabeherak. Fijin jazo-tako gertakizun odoltsuek ere izan zuten beren lekutxo albistegietan. Eta orain ikusten denez, duela hiru urte hitzartutako bake akordioa martxan jarri ezinik dabilta Salomon Uharteet-



tako gobernu eta talde politiko-militarrak. Sutan daude Ozeano Bareko paradisuak.

450.000 biztanle eta 80 hizkuntza

Eremu oso zabalak hartzen dituzte Salomon Uharteak izenaren pean biltzen diren kasik 1.000 irlek. Milako horretan sei irla nagusiak, eta beste hainbat uharte, atoloi eta arrezife ttiki kontatzen dira. Horietan milioi erdi biztanle baino zertxobait gutxiago bizi dira. Britainia Handiak kolonizatutako leku gehienetan bezala hemen ere ingelesa da hizkuntza ofiziala, eta herritarren gehiengoak horren eta bertako hizkuntzen nahasketa den "pidgin" bat erabiltzen du. Hala ere, jakituen iritziz 80tik gora dira lurralde

horietan hitz egiten diren hizkuntzak. Duela 4.000-5.000 urte bizi da gizakia uharteotan. Gehiengo melanesiarra eta %5 inguru mikronesiar jatorrizkoa duten paraje hauetara XVI. mendean iritsi zen lehen europarra, Alvaro de Mendana, Espainiako erregeen zerbitzura ari zen esploratzailea. Errekan urrea aurkitu zuelarik, izen biblikoa ezarri zien uhartei: urre meategiak zituen Salomonen irlak. Gero ingeles eskuetara pasa eta hainbat gorabeheraren ondoren independentzia eskuratu Commonwealth barruan 1978an. Neolitikotik burua atera nahian ari diren herritar hauen buruzagia Ingaltarrako Elisabeth erregina da, beraz. Baina buruak bidaia zoragarriak egiteko amets ez betetzen dizkiguten argaz-





Urte gutxitan egin dute jauzi Paleolitikotik teknologia berrietara Salomon Uharteetako biztanleek. Baina kolonizatzailen garapen ereduak tirabira odoltsuak ekarri ditu denborarekin. Irudi idilikoen artean, Malaita Eagles-eko gerrillariak eta Malaita Freedomeko milizianoak.

kien atzean, errealtate gordinago bat bizi dute bertako biztanleek. Hemen ere aberastasuna biltzen den leku inguruan lehertu zen gatazka, Guadalcanal uhartean. Administrazioaren bulego nagusiak, Honiara hiriburua, industria, enplegua eta orohar aberastasuna biltzen dituen Guadalcanalera hurbildu dira beste uharteetako jendeak ere, jaiotze tasa sendoa eta aldi berean ekonomia oso atzeratua dituen Malaitako biztanleak batik bat. Eta 90eko hamarkadan mundu osoan lehengaien prezioek behera egin zutenean, hortxe sortu ziren liskarrak. Guadalcanaleko biztanleek kanpora bidali nahi izan zituzten

gainerako herritarrek, batzuk hil eta askoren ondasunak kixkaliz, eta ondorengo istiluetan joan ziren gorpuztuz gobernuak aurrean dituen bi miliziak.

Kolonialismoaren opariak

Gauza hauek ez Ozeano Bareko paradisuetan baizik eta Afrikako oihanetan pasa behar luketela dirudi, baina bertan izandakoez Salomon Uharteetan azken urteotan ikusitako sarraskiak aipatzen dituzte. Miliziek kontrolak dituzte ipinita nonnahi. Isatabu Freedom Movement taldekoek Guadalcanaleko jatorrizko herritarren haserre biltzen dute, eta Malaita Eagles Forcekoek besteek hildako herritarren mendekua eta bortxaz etxe eta ondasunak utzi behar izan zituzten 20.000 herritarren itzultzeko eskubidearen alde ari dira. 2000ko urrian sinatu zuten bi talde horiek eta Honiarako gobernu zentralak bake akordioa, baina hori paperetik egia izatea ez da lortu. Eta herrialdea irteera zaileko gatazkan dago katramilatua, bi taldeetako milizianoen desmasiez gain gobernuaren askatasun mozketak ere salatzen baitute herritarrek. Borrokak etnien arteko liskarraren itxura dauka lehen begiratu batean. Baina beste askotan legez, hemen ere erro ekonomiko eta sozialak ditu. Horiek ulertzeko talai paregabea du familia Guadalcanalekoa eta emaztea Malaitakoa dituen Tarcisius Tara Kabutaulaka irakasle australiarrek. Honek garrantzia berezia ematen dio kolonialismoaren eraginari. Britainiarrek -Tarcisius Tararen aburuz- lantokiak eta jarduera ekonomikoa kokagune jakin batzuetan zentratu zituzten, eta biztanle hazkunderik handiena zuten uharte gehienak aldiz gara-

penaren zirkuitutik kanpo geratu ziren urte luzez. Kolonoek azkar ustiatu zituzten irletako lehengaiak, zura batik bat, eta 90eko hamarkadaren hasierara egoera oso desegokian iritsi ziren Salomon Uharteak: hein handi batean uharteetako basoak suntsituta, kopra eta beste lehengaien prezioek hondoa jota, nekazariak sosik gabe aurkitu ziren eta estatua bera bere diru iturriak agortuta. "1997 bukaeran, gobernuak 400 milioi dolarretako zorra zeukan, urteko aurrekontuaren bi balako. Eta gainera agintariekin iruzur eta lapurreta asko egin zuten". Estatuaren efikaziarik eza ordaintzeko, sistema federal batetik abiatzea proposatu zuten adituek, baina ez zen urratsik eman. Egoera ekonomikoa blokatu egin zen. Eta 1998an piztu ziren etnien arteko liskarrak Honiara hiriburuan. 1999rako 50etik gora ziren hildakoak, eta 20.000tik gora beren etxaldeetatik kanpo utzitako herritarrek. Ondoren etorriko ziren poliziaren desmasiak ere. Esan dugunez, 2000koa da bake ituna... baina piztu baino itzali nekezagoko egiten da gerra paradisuotan ere. Opor usaina denetan, Ozeano Bareko uharteekin amets egiteko egun aproposak dira. Internetek gainera horretarako bide erraza ipintzen digu. Ikusi zein ederrak diren lurroak, zein herritar atseginak dituzten. Eta kasu istiluekin: hondartza hartan, palmondoen artean bizi diren 500 herritarren auzo horretan, miliziak sartu eta denak bildu dituzte, hiru gizon hautatu eta torturatu ondoren zintzurak mozteko. "Pacifislands.cc" buletinak kontatu digu. ■

<http://www.argia.com/nethurbil>
helbidean, gai honi buruzko informazio
gehiago eta Interneteko loturak.



ARALAR KANPIÑA

Tel./Fax: 948 50 40 11
31870 LEKUNBERRI (NAFARROA)

WEB ORRIALDEA:
<http://www.campingaralar.com>

E-mail:
info@campingaralar.com

Gurean euskara aterpe

Jon Alonso

Infernuak

Bixente Serrano Izkok jakinarazi digu bere "Beldurra bera zaldi" izeneko liburuan -Espainiako sari nazionalerako hautatua, saiakeraren alorrean- Sartren filosofiaren oinarria kristaua ote delako susmoa, Kierkegaard dela tarteko, askatasunaren kondanaren ideia jatorrizko bekatuarenaren antzeko zerbait dela iradokiz. Iradokizunez beteriko liburu bateko beste iradokizun bat besterik ez da, filosofiaren eta irakurle arruntaren arteko zubia ez beti eraikierraza gutxi bezala hedatzen duena.

Zer pentsatu ugari ematen duen liburua da Serrano Izkorena. Askatasunari buruzko tesi nagusiaz aparte -laburbilduz: askatasuna helbururik gabeko ihes-erreflexu bat da-, makina bat hari, ildo edo aztarna geratzen dira, norberak osa, goza edo hausnar dezan; nola baita, esaterako, pentsamendu-eskola nagusiek askatasuna kontzeptuari eman dioten traetaeraren kritika, edo klase-borrokaren berrirakurketa ironiko eta dibertigarria, edo, urrutirago gabe, askatasunaren gaiak mendealdeko pentsamenduan betetzen duen espazioaren akotazioa, paradoxa eta guzti. Mami asko duen liburu itxuraz apala da Bixenterena, proteina hutsa, eta gaiari, ikuspuntu harrigarrien bidez, ezipal ironikoak ateratzeari uko egiten ez dion estiloan idatzita. Euskal literaturan ohikoa ez den liburu bakan eta bitxia.

Liburuak sari horretan zer harrera eduki duen, doilorkeriaren antologia guztietan agertzeko modukoa da; baina ez dut uste niri dagokidanik hori kontatzea, ez eta uda giroko artikulua batean ukitzeko gaia denik ere. Egunen batean horretarako datu eta arrazoi gehiago eduki dezakeenak kontatuko du. Espero dezagun.

Alabaina, liburu honek daukan zubi-izaeraz pentsatzen ari nintzela etorri zitzaidan burura filosofiaren beste paradoxa bat: zer urrutiko egiten den, egiten zaigun oinezko arruntok, eta, hala ere, zer hurbil daukagun. Konturatzen garen edo ez besterik da. Kontzientea naiz, gainera, gehiegizko bulgarizazioak ere bere arriskuak dituela; hala ere, arriskua nire eginez, derradan gogoeta horren erdian etorri zitzaidala Sartre, histo-



ALBERTO ELSOEGI

riako filosoforik ezagunenetakotzat jorik, ez alferrik nonbait, eta Sartrearen beste perla aski ezagun hau: "ez da surik behar, infernua besteak dira".

Ez dakit aipu hau ere ustezko kristautasun bati leporatu behar zaion -egia esan, ez dirudi, besteak beste lagun hurkoa maitatzeko agindua infernua maitatzeko agindu bihurtuko zelako-, baina ez dut dudarik egiten pertsona arruntok arrazoi osoa ematen diogula Sartreari urtean behin edo bitan, gutxien-gutxienez. Horietako bat uda garaian, hain segur, non praka, txano, kamiseta, betaurreko, bota -eta abar zinez luze bat, ezaugarri fisikoak ere barne hartzen dituen- berdineko milaka espeziekide batzuk, gure klon bihurtu ez ezik, lehiakide gogor ere bihurtzen baitzaizkigu, mendiko aterpean -edo bibakean, mendia hagitz masifikatuta baitago- etzateko tokiaren bila gabiltzanean, edo kanpineko komuna harrapatu nahi dugunean.

Bulgarizazioaren bulgarizazioa eginez, ni, nabarmen gaiztotu naizen hau, gauza kontrako ikuspegitik begiratzen ikasten hasia naiz, besteenetik, hain justu, besteentzako infernua naizenetik, alegia, desira duten komuna edo etzantokia betetzeko kandidato nazkagarria naizen aldetik".

Besteak diren infernuaren erasotik defenditzeko, norbera den infernuaren kontzientzia hartzea, eta are, infernu horretaz harrotu eta hauspoa ematea bezalakorik ez dago. Ez nago seguru ikusmolde hau oso osasungarria den; are gutxiago ez ote den besteek -infernu hori- ni baino askoz lehenago gaiztotuta, aspaldi darabilten jokabidearen iparra. Ia seguru nago, baina, udako zenbait trago pasatzeko oso ikuspuntu egokia dela. Nork esan du filosofiak ez duela balio praktikorik? ■

«

"Bulgarizazioaren
bulgarizazioa eginez,
ni, nabarmen
gaiztotu naizen hau,
gauza kontrako
ikuspegitik begiratzen
ikasten hasia naiz,
besteenetik,
hain justu,
besteentzako
infernua naizenetik,
alegia, desira duten
komuna edo
etzantokia betetzeko
kandidato nazkagarria
naizen aldetik"

»

D E N O K

S

A

R

A



BetErriKo LibURua SaRiA 2002



Anjel Lertxundiren "Zorion perfektua"



- Beldurra, tristura nahiz hunkidura... sentimendu latzak neska protagonistaren azalean bilduak.
- Neska, ume edo gazte izatetik heldu bihurtzerainoko jauzia; tartean erailketa bat eta horren lekukotza.
- Deskribapenak zehatzak, uneak geldoak, adierazpenak gertukoak. Begiradak, oroitzapenak, doinuak eta adierazpenak, hurrenez hurren, zainduak, ondo neurtuak.
- Egonezinari aurre hartuko dio barealdiak. Amaieran, Schumannen musika lasaigarria.



Beterri-Aiztondo
Gerora Bidean



Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Euskarako
Departamentua



Eloi Egibar, Manuel
Erasun, Anjel
Lertxundi, Lore
Leanizbarrutia eta Jon
Unanue maiatzaren
5ean Zizurkilgo
Atxulondo Kultura
Etxean izan zen
Beterriko Liburua
literatur aipamena
2002 ekitaldiaren
ondoren.



Beterriko Liburu
aldizkariaren 18. zenbakia
kalean da! Urte osoko
harpidetza-saria: 10 €

19. zenbakia urriaren
10ean kaleratuko da. Jarraituz
ezazu aldizkaria etxean

BetErriKo LibURuaren
harpidedun izaNaHi dut ☐



EpaiMaHAi OrokoRreko
KiDe iZan nAhi dUt ☐

Deiturak
Izena Jaioturtea
Helbidea
Herria Posta kodea
Harremanetarako telefonoa
Posta elektronikoa
Jaioterria eta lurraldea
Kontu korrante zenbakia

(Harpidetza kasuan bete behar da)

Beterriko Liburua literatura
aldizkaria etxean jaso nahi
baduzu, edo Epaimahai
Orokorreko kide izan nahi
ezkero, bidali ondoko orri
zure datuekin:

MANUEL LARRAMENDI
KULTUR BAZKUNA

44. posta kutxa, 20150
AMASA-VILLABONA

943-696450